



**Стратегија развоја општине Прњавор
за период 2022.-2028. године**

Прњавор, 2022. године

Садржај

I Увод	5
II Стратешка платформа	5
II.1. Кључне историјске чињенице важне за идентитет подручја.....	5
II.2. Географске, просторне, природне и климатске особине подручја.....	5
II.2.1. Основне карактеристике подручја.....	5
II.2.2. Административно уређење.....	5
II.2.3. Удаљеност од других центара и саобраћајна повезаност.....	6
II.2.4. Карактеристике рељефа и надморска висина.....	6
II.2.5. Основне климатске одреднице.....	6
II.2.6. Преглед најзначајнијих природних ресурса на посматраном подручју са степеном њихове истражености или експлоатације.....	6
II.3. Демографске карактеристике и кретања.....	7
II.3.1. Укупан број становника.....	7
II.3.2. Структура становништва.....	7
II.3.3. Просторни распоред становништва.....	7
II.3.4. Природни прираштај становништва.....	7
II.3.5. Миграције становништва.....	7
II.3.6. Процјена броја становника који живе у дијаспори.....	7
II.4. Стање и кретање на тржишту рада.....	8
II.4.1. Укупан број запослених.....	8
II.4.2. Укупан број незапослених.....	8
II.4.3. Просјечна нето и бруто плата.....	8
II.4.4. Укупан број пензионера.....	8
II.5. Стање привреде и економска кретања.....	9
II.5.1. Број и структура предузећа.....	9
II.5.2. Кретање укупних прихода пословних субјеката.....	9
II.5.3. Спољнотрговинска размјена и најзначајнији извозни производи и предузећа.....	10
II.5.4. Веће инвестиције које су реализоване на посматраном подручју или су у току.....	10
II.5.5. Пољопривредни потенцијали и производи.....	11
II.5.6. Најзначајнији туристички потенцијали и туристичка инфраструктура.....	13
II.5.7. Најзначајнији капацитети прерађивачке индустрије.....	14
II.5.8. Најзначајнији капацитети у области пружања услуга.....	14
II.5.9. Резиме стања, развојних изазова и перспектива у сектору економског развоја.....	14
II.6. Стање и кретања у области друштвеног развоја.....	15
II.6.1. Стање у сектору образовања.....	15
II.6.2. Стање у области културе и спорта.....	17

II.6.3. Стање у здравству	18
II.6.4. Стање у социјалној заштити	19
II.6.5. Стање цивилног друштва.....	20
II.6.6. Стање капацитета управе	21
II.6.7. Стање безбједности грађана	21
II.6.8. Стање заштите и спашавања од природних непогода и других несрећа	22
II.6.9. Резиме стања, развојних изазова и перспектива у сектору друштвеног развоја	24
II.7. Стање просторно-планске документације, инфраструктуре и јавних услуга	25
II.7.1. Стање просторно-планске документације.....	25
II.7.2. Стање саобраћајне инфраструктуре	26
II.7.3. Стање техничке инфраструктуре.....	26
II.7.4. Стање комуналне инфраструктуре и услуга.....	28
II.7.5. Управљање отпадом	29
II.8. Стање животне средине	31
II.8.1. Земљиште	31
II.8.2. Квалитет ваздуха	31
II.8.3. Квалитет воде у водотоковима	32
II.8.4. Организовано управљање отпадом	34
II.8.5. Канализациона мрежа	34
II.8.6. Биодиверзитет	34
II.8.7. Енергетска ефикасност.....	35
II.8.8. Стање шумских екосистема.....	36
II.8.9. Заштита културно-историјског наслеђења.....	40
II.8.10. Резиме стања, развојних изазова и перспектива у сектору животне средине.....	40
II.9. Стање и кретања јавних прихода и расхода	41
II.9.1. Преглед учешћа пореских и непореских прихода у укупном буџету (за посљедњих пет година).....	41
II.9.2. Кретање и структура пореских прихода.....	41
II.9.3. Структура расхода према (синтетичким) главним групама расхода економске класификације	41
II.9.4. Кретање односа капиталних и административних издатака	41
II.9.5. Кредитна задуженост и кредитни потенцијал буџета, односно, институције која управља јавним финансијама на посматраном подручју	41
II.9.6. Пројекција финансијских средстава потребних за имплементацију стратегије са изворима	43
II.10. SWOT анализа	43
II.11. Развојни стратешки правци – стратешко фокусирање	44
II.12. Визија развоја	44

II.13. Стратешки циљеви са индикаторима.....	45
III Приоритети и мјере са индикаторима	46
III.1. Приоритети за Стратешки циљ 1.....	46
III.1.1. Опис мјера за Приоритет 1.1.....	46
III.1.2. Опис мјера за Приоритет 1.2.....	47
III.1.3. Опис мјера за Приоритет 1.3.....	47
III.1.4. Опис мјера за Приоритет 1.4.....	48
III.2. Приоритети за Стратешки циљ 2.....	48
III.2.1. Опис мјера за Приоритет 2.1.....	49
III.2.2. Опис мјера за Приоритет 2.2.....	49
III.2.3. Опис мјера за Приоритет 2.3.....	50
III.2.4. Опис мјера за Приоритет 2.4.....	50
III.2.5. Опис мјера за Приоритет 2.5.....	51
III.3. Приоритети за Стратешки циљ 3.....	51
III.3.1. Опис мјера за Приоритет 3.1.....	52
III.3.2 Опис мјера за Приоритет 3.2.....	52
III.3.3 Опис мјера за Приоритет 3.3.....	52
IV Кључни стратешки пројекти	53
V Опис унутрашње и међусобне усклађености стратешког документа	57
VI Оквирни финансијски план.....	61
VII Оквир за спровођење, праћење, извјештавање и вредновање стратешког документа	64
VIII Прилози стратешког документа:.....	66
VIII.1. Сажети преглед стратешких циљева, приоритета и мјера у стратешком документу.....	66
VIII.2. Детаљан преглед мјера	76

I Увод

Стратегија развоја општине Прњавор за период 2022.-2028. године (у даљем тексту: Стратегија) је кључни стратешко - плански документ општине Прњавор, који треба да подстиче будући раст и развој заједнице. Стратегија обухвата економску, друштвену и сферу заштите животне средине, а израђена је као оквир за дефинисање заједничких циљева, подстицање локалних снага, али и као одговор на изазове будућег развоја локалне заједнице.

Стратегија је припремљена у складу са Законом о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској (Службени гласник Републике Српске, број 63/21). Носилац израде Стратегије је Општински развојни тим, а учесници у процесу израде су социо-економски партнери у локалној заједници. Стратегија је усклађена са релевантним стратегијама других нивоа власти у Републици Српској и БиХ, обавезама произашлим из процеса европских интеграција, те циљевима одрживог развоја Уједињених нација (SDGs).

Процес израде Стратегије започео је у августу 2021. године доношењем Одлуке о изради Стратегије развоја општине Прњавор за период 2022-2028 (Службени гласник општине Прњавор, број 31/21), као и Рјешења о именовању Општинског развојног тима за израду Стратегије развоја општине Прњавор за период 2022-2028 (Службени гласник општине Прњавор, број 31/21), као оперативног и координационог тијела задуженог за процес партиципативне израде Стратегије.

Сам поступак израде овог стратешког документа проведен је у складу са Уредбом о стратешким документима у Републици Српској (Службени гласник Републике Српске, број 94/21).

II Стратешка платформа

Напомена: У овом документу је у дијелу Стратешка платформа дат само кратки преглед кључних налаза, у складу са методолошким препорукама, док је детаљнији приказ по областима, са више података, дат у документу Стратешка платформа, који је доступан на интернет страници општине Прњавор.

II.1. Кључне историјске чињенице важне за идентитет подручја

Подручје данашње општине Прњавор је припадало различитим административним јединицама и државним цјелинама током историје, при чему је дошле до постепене концентрације привредних капацитета и инфраструктуре у насељеном мјесту Прњавор, као општинском центру и једином градском насељу. Посебну карактеристику представља присуство великог броја припадника различитих нација.

II.2. Географске, просторне, природне и климатске особине подручја

II.2.1. Основне карактеристике подручја

Територија општине Прњавор обухвата површину од око 630 km² и налази се у сјеверном дијелу Републике Српске и Босне и Херцеговине, те се граничи са 6 јединица локалне самоуправе – општинама Челинац, Србац, Станари и Теслић, те градовима Дервента и Лакташи. Важно је нагласити да се општина Прњавор налази на ауто-пути који повезује Бањалуку и Добој.

II.2.2. Административно уређење

Општина Прњавор је територијална јединица локалне самоуправе, у саставу ентитета Република Српска, у држави Босна и Херцеговина. Према административно-територијалној подјели општину Прњавор чине 64 насељена мјеста која су у саставу 35 мјесних заједница.

Према подацима Републичког завода за статистику Републике Српске (попис из 2013. године) на подручју општине Прњавор живи 34.357 становника. Процјена броја становника Републичког завода за статистику (РЗС) за 2021. годину је 32.309 становника.

Према степену развијености, општина Прњавор спада у развијене општине.

II.2.3. Удаљеност од других центара и саобраћајна повезаност

Општина Прњавор се налази на крајњем истоку бањалучке регије, на правцу исток – запад (Блиски исток – Балкан – Европска унија), те на правцу сјевер – југ (Скандинавско полуострво – Централна Европа – Јадранско море). Општина Прњавор је удаљена 55 km од међународног ауто-пута Београд (Република Србија) – Загреб (Република Хрватска). Важне саобраћајнице за општину Прњавор су: аутопут Бања Лука – Добој (АП-2), магистрални пут првог реда М1-106 Клашнице – Горња Вијака (Прњавор) – Дервента, регионални пут првог реда Р1-2102 Србац – Горња Вијака (Прњавор) – Руданка и Р1-2103 Челинац - Горња Вијака (Прњавор), при чему је градско насеље удаљено од коридора Vc око 42 km ауто-путем, који тангира градско насеље и пролази кроз централни дио општине Прњавор.

Најближи међународни гранични прелази су: Градишка, Брод, Свилај, Шамац и Рача.

Јужним дијелом општине пролази жељезнички правац Добој – Бања Лука.

Аеродроми у окружењу: Бања Лука (удаљеност 42 km), Тузла, Сарајево, Загреб и Београд.

Општина Прњавор је са сусједним општинама повезана мрежом саобраћајница:

- Аутопут Бања Лука – Добој у дужини од 38 km
- Магистрални пут првог реда М1-106 Клашнице – Горња Вијака (Прњавор) – Дервента у дужини од 43 km
- Регионални пут првог реда Р1-2103 Челинац - Горња Вијака (Прњавор) у дужини од 40 km
- Регионални пут првог реда Р1-2102 Србац – Горња Вијака (Прњавор) – Руданка у дужини од 10 km
- Општина Прњавор је испреплетена густом мрежом путева у дужини од 992 km (локални путеви 842 km и некатегоризовани путеви 150 km).

II.2.4. Карактеристике рељефа и надморска висина

Општина Прњавор обухвата плодне долине ријека Укрина, Вијака и Лишња између планина Мотајица (Оштра главица 625 m н.в.) на сјеверу и Љубић (Свињар 594 m н.в.) на југу са просјечном надморском висином око 250 метара. Према дигиталном моделу терена (ДМТ) из 2012. године надморска висина територија општине Прњавор се креће у распону 110 – 594 m надморске висине, а просјечна висина износи 219 m. Низијски терени (испод 200 m) чине 44.47 %, брежуљкасто – брдовити (200 – 500 m) 55.28 %, а планински терени (изнад 500 m) свега 0.25 % територије општине. Веома је битно нагласити постојање још неких рељефних цјелина осим долина већих водотока (Укрина, Вијака и Лишња) и планина Мотајица и Љубић - брдски масив Чавка, долине Илове, Јадовице и Црквене, Гумјерско побрђе и брежуљкаста висија Царева гора.

II.2.5. Основне климатске одреднице

У простору у коме је смјештена општина Прњавор присутна је умјерено–континентална клима, са вјетровимма средње јачине.

II.2.6. Преглед најзначајнијих природних ресурса на посматраном подручју са степеном њихове истражености или експлоатације

Најзначајнији природни ресурси општине Прњавор су пољопривредно земљиште и шумско богатство, а мањим дијелом хидропотенцијал и минерална налазишта. Укупна површина пољопривредног земљишта на подручју општине износи 42.966 ha или 68,2% укупне територије, при чему је у структури пољопривредног земљишта учешће обрадивих површина 91,9%, а у укупно обрадивом земљишту преовлађују оранице и вртови са 89,8 % што указује на велике потенцијале за развој пољопривреде. На подручју општине постоји значајан шумски потенцијал, а шуме заузимају укупну површину од 18.098,52 ha или 28,7% од укупне општинске територије. Основу површинске хидрографије чини ријека Укрина са притокама: Великом и Малом Укрином, Вијаком, Лишњом, Иловом, Јадовицом и Турјаницом. Поред наведених ријека, укупни водни потенцијал општине чине вјештачко акумулационо језеро „Дренова“ (укупне површине 110 ha, удаљено десетак километара од општинског средишта), као и рибњаци за узгој конзумне рибе у атарима села Доњи Штрпци на Украинском Лугу који имају површину 715 ha.

Може се закључити да Општина Прњавор има релативно развијене административне капацитете. Саобраћајна повезаност унутар општине је добра, док је повезаност са окружењем значајно унапређена у протеклом периоду, изградњом ауто-пута који повезује Бањалуку и Добој, те унапређењем понуде аеродрома у Бањалуци. Рељеф, надморска висина, карактеристике климе и природни ресурси показују значајан потенцијал за развој пољопривреде.

II.3. Демографске карактеристике и кретања

II.3.1. Укупан број становника

Табела – Кретање броја становника

Година	1991.	2013.	2017.	2018.	2019.	2020.
Укупно	47055	34357	33531	33278	32982	32650

Извор: Драшко Маринковић „Дневне миграције становништва општине Прњавор“, стр. 47;
Процјена Републичког завода за статистику Бања Лука (допис број 06.3.04./060-543/21).

II.3.2. Структура становништва

У општини Прњавор по полној структури становништво женске популације је нешто бројније. Када је у питању старосна структура становништва, током цијелог наведеног периода евидентан је тренд смањења популације у старосној групи до 14 година, док је популација 65 и више година у сталном порасту. Према Попису из 2013. године, већинско становништво у општини Прњавор српске националности, као и 1991. године, при чему се удио Срба повећао са 71,21% на 85,80%, Бошњаци чине 8,00% становништва, док су 1991. године чинили 15,18%. Процент Хрвата је 1,23%, а у 1991. години је износио 3,65%. Значајно је напоменути учешће осталих националности у укупној етничкој структури општине. Припадници украјинске, италијанске, чешке, пољске, ромске, црногорске и осталих националности чине 4,22%.

II.3.3. Просторни распоред становништва

Општину Прњавор карактерише већи проценат становника који живи у руралном дијелу општине. У последње вријеме је примјетан тренд демографског пражњења, нарочито насеља удаљенијих од општинског центра. Као посљедица миграција село-град и процеса урбанизације у односу на 1991. годину порастао је број становника у приградским насељима и самом општинском сједишту. Према административно-територијалној подјели општину Прњавор чине 64 насељена мјеста која су у саставу 35 мјесних заједница. Пораст броја становника забиљежен је у свега девет насељених мјеста. Ријеч је о насељеним мјестима у приградском подручју и насељима смјештеним уз најзначајније путне правце.

II.3.4. Природни прираштај становништва

Анализа основних компоненти природног кретања становништва општине Прњавор указује на озбиљне проблеме у демографском развоју. Ниво наталитета је изузетно низак, а број рођених се смањује, док је, с друге стране евидентан пораст броја умрлих.

II.3.5. Миграције становништва

Миграциони салдо последњих година је негативан, односно, у посматраном периоду подручје општине Прњавор напустило је више становника него што се у међувремену доселило.

II.3.6. Процјена броја становника који живе у дијаспори

Иако се не располаже званичним подацима о осталим врстама миграционих кретања евидентно је да су миграције присутне и да тиме значајно утичу на кретање броја становника, као и на структуре становништва општине. Углавном су то миграције економског карактера (становништво млађе животне доби одлази у потрази за послом). Процјењује се да преко 5000 становника са подручја општине Прњавор живи и ради у земљама Западне Европе.

У периоду 2017-2020. година је присутан тренд смањења броја становника, при чему је, током цијелог наведеног периода, евидентан тренд смањења популације у старосној групи до 14 година, док је популација 65 и више година у сталном порасту.

Становништво српске националности чини 85,80% становништва, а значајно је учешће осталих националности у укупној етничкој структури општине, гдје припадници украјинске, италијанске, чешке, пољске, ромске, црногорске и осталих националности чине 4,22%.

Општину Прњавор карактерише већи проценат становника који живи у руралном дијелу општине, али је у последње вријеме примјетан тренд демографског пражњења, нарочито насеља удаљенијих од општинског центра. Кретање броја домаћинстава прати кретање броја становника, а удио самачких у укупном броју домаћинстава износи око 24%. Удио малих и патуљастих насеља у 2013. години је 65%. Присутно је насељавање становништва у ужу градску зону.

Природни прираштај у периоду 2017-2020. је негативан, као и миграциони салдо, гдје се може уочити да становништво млађе животне доби одлази у потрази за послом.

II.4. Стање и кретање на тржишту рада

II.4.1. Укупан број запослених

Табела: Укупан број запослених особа																	
2016			2017			2018			2019			2020			2021		
М	Ж	С	М	Ж	С	М	Ж	С	М	Ж	С	М	Ж	С	М	Ж	С
343	304	647	365	311	677	367	327	695	375	350	725	383	345	729	382	368	751
6	0	6	7	9	6	5	6	1	2	3	5	5	9	4	8	4	2

Извор: Пореска управа РС

II.4.2. Укупан број незапослених

Табела: Број регистрованих незапослених особа према образовној структури									
Образовна структура	2017		2018		2019		2020		
	Σ		Σ		Σ		М	Ж	Σ
НКВ	337		243		197		118	81	199
КВ	921		653		575		229	178	407
ВКВ	35		12		8		3	0	3
ССС	656		530		476		105	234	339
ВШС	21		55		13		9	33	42
ВСС	195		134		137		28	70	98
Магистри, доктори наука	5		9		13		1	5	6
Укупно	2170		1636		1419		493	601	1094

Извор: Републички завод за статистику РС

II.4.3. Просјечна нето и бруто плата

Табела: Просјечна мјесечна нето плата					
Година	2016	2017	2018	2019	2020
Просјечна мјесечна плата	677	676	706	773	825

Извор: Републички завод за статистику РС

Табела: Просјечна мјесечна бруто плата					
Година	2016	2017	2018	2019	2020
Просјечна мјесечна плата	1085	1080	1112	1191	1274

Извор: Републички завод за статистику РС

II.4.4. Укупан број пензионера

У периоду 2016-2020. година, уочава се стални пораст броја особа које имају право на пензијски доходак. У истом периоду, број пензионера који примају инвалидску пензију је приближно константан,

са малим варијацијама, док се број прималаца породичне пензије незнатно смањио. Од 2016. године када је просјечна старосна пензија износила 296,53 КМ, уочава се сталан пораст пензије из године у годину, па је тај износ у 2020. години износио 328,06 КМ. Такође и просјечна инвалидска и породична пензија се у овом периоду повећавале за мањи износ. Међутим, износи просјечних пензија су и даље недовољни за задовољење основних потреба пензионера.

Највећи број запослених је у прерађивачкој индустрији, а слиједи трговина, здравство и социјални рад, грађевинарство и превоз и складиштење, а укупан број запослених у протеклом периоду се повећава. Број незапослених се смањује, а највише је КВ стручне спреме, док је према старосној структури највише незапослених старости 18-35 година. Просјечна мјесечна нето плата се у периоду 2017-2020. године повећава и у 2020. години износи 825 КМ, што је ниже од просјека у Републици Српској који износи 956 КМ.

II.5. Стање привреде и економска кретања

II.5.1. Број и структура предузећа

Табела: Број регистрованих привредних друштава – класификована по броју запослених				
Врста предузећа	2017	2018	2019	2020
Микро (до 9 запослених)	183	175	175	178
Мала (од 10 до 49 запослених)	39	40	40	41
Средња (50-250 запослених)	8	14	14	14
Велика (преко 250 запослених)	2	2	3	3
Укупно	232	231	232	236

Извор: Dun & Bradstreet д.о.о. (на основу података АПИФ)

II.5.2. Кретање укупних прихода пословних субјеката

Табела: Приходи привредних друштава - класификовани по дјелатностима			
ВРСТА ПРИВРЕДНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	2018	2019	2020
Пољопривреда, лов и рибарство	10,591,101.00	10,195,007.00	12,893,665.00
Вађење руда и камена	0.00	0.00	0.00
Перађивачка индустрија	222,871,737.00	219,791,912.00	222,347,227.00
Водоснабдијевање, отпадне воде и управљање отпадом	4,359,108.00	4,107,491.00	4,417,039.00
Производња и опскрба електричном енергијом, плин	0.00	0.00	0.00
Грађевинарство	18,938,246.00	22,623,729.00	23,224,115.00
Трговина на велико и мало и одржавање	458,388,120.00	484,045,393.00	478,723,457.00
Пружање услуга смјештаја, припрема и услуживање хране	1,978,669.00	2,411,273.00	1,688,524.00
Превоз и складиштен	12,960,822.00	12,972,380.00	11,026,252.00
Информације и комуникације	1,304,496.00	1,226,722.00	1,355,635.00
Финансијско посредовање	0.00	0.00	0.00
Некретнине, изнајмљивање и пословне услуге	715,058.00	677,977.00	611,124.00
Стручне научне и техничке дјелатности	4,410,262.00	4,982,620.00	4,612,372.00
Административне и помоћне услужне дјелатности	1,292,931.00	985,798.00	2,073,609.00
Јавна управа и одбрана	0.00	0.00	0.00

Образовање	272,537.00	308,115.00	301,438.00
Здравство и социјални рад	7,897,365.00	8,172,020.00	8,083,532.00
Умјетност, забава и рекреација	11,830.00	13,436.00	7,617.00
Остале услужне активности	284,983.00	628,110.00	600,358.00
Дјелатности домаћинства	0.00	0.00	0.00
Екстериторијалне организације и тијела	0.00	0.00	0.00
Укупно	746,277,265.00	773,141,983.00	771,965,964.00

Извор: Dun & Bradstreet д.о.о. (на основу података АПИФ)

II.5.3. Спољнотрговинска размјена и најзначајнији извозни производи и предузећа

Табела - Спољно-трговинска размјена општине Прњавор

	2016	2017	2018	2019	2020
УВОЗ (КМ)	115.232.000	121.744.000	126.187.000	133.083.000	144.107.000
ИЗВОЗ (КМ)	192.754.236	204.572.647	223.509.000	213.199.000	229.537.000

Извор: Привредна комора РС

Према расположивим подацима, општина Прњавор је један од лидера у регији када је ријеч о извозу производа. Главни извозни сектори су дрвопрерада, металопрерада и прехранбени сектор. Земље у које се највише извози производа су: Србија, Њемачка, Италија, Аустрија, Хрватска, УНМИК итд.

II.5.4. Веће инвестиције које су реализоване на посматраном подручју или су у току

Пословне зоне и привлачење инвеститора

Пословно-туристичка зона Вијака површине 322,14 ha (површина пословне зоне је око 120 ha) се налази у близини магистралног пута Бањалука - Прњавор – Дервента (магистрални пут првог реда МI-106) и раскрснице магистралног пута првог реда МI-106 са регионалним путем првог реда РI-2102 (Србац – Прњавор - Добој) и РI-2103 (Челинац – Прњавор – Србац), те ауто пута Бања Лука - Добој. Предметну локацију пресеца на два дијела траса аутопута Бања Лука-Добој. Регулациони план пословно- туристичке зоне „Вијака“ усвојен је за период 2013-2023. година. Од комуналне инфраструктуре везане за ову пословну зону изграђен је дистрибутивни цјевовод за водоснабдијевање индустријске зоне, као и доведена електрична енергија путем 20 kV подземног кабла. Још увијек није изграђена саобраћајница кроз пословну зону, као и одводња отпадних и оборинских вода. Ријешени су имовински односи за катастарску општину Штрпци унутар пословне зоне и она је у процесу продаје и изградње, док је рјешавање дијела пословне зоне који се односи на катастарску општину Вучијак у току. У зони већ послују два пословна субјекта, док су друга два пословна субјекта у фази изградње својих објеката. Поред тога, још осам парцела у зони је продано инвеститорима, а воде се интензивни разговори са још неколико њих.

Друге пословне зоне на територији општине Прњавор су:

- Пословна зона у обухвату Регулационог плана „Коотеп“
- Пословна зона у обухвату Регулационог плана у зони утицаја магистралног пута М16.1 Клашнице -Дервента (садашња ознака магистрални пут првог реда МI-106), територија општине Прњавор
- Пословна зона у обухвату Регулационог плана „Јелшинград“
- Пословна зона у обухвату Регулационог плана „Силос“.

За потребе стварања повољног пословног окружења и привлачења инвеститора у општину Прњавор, израђена је интернет страница www.investprnjavor.com.

Такође, реализацијом пројекта Регулаторне реформе инвеститорима је омогућено смањење трошкова и ризика пословања кроз поједностављење административних поступака у надлежности општине и смањење цијене услуга општинске администрације, скраћење рокова рјешавања захтјева, те транспарентан приступ информацијама кроз успоставу Е-регистра доступног на званичној web страници општине www.opstinaprnjavor.net. Кроз рад Привредног савјета тј. кроз дијалог јавног и

приватног сектора заједнички се ради на унапређењу предузетништва и конкурентности предузећа и привредном и друштвеном развоју општине.

II.5.5. Пољопривредни потенцијали и производи

Пољопривреда

Према евиденцији Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге (АПИФ) у Регистар пољопривредних газдинстава и Регистар корисника подстицајних средстава закључно са 31.12. 2021. године регистровано је укупно 2.327 пољопривредна газдинстава, од чега је:

- | | |
|-------------------------------|-------|
| • Некомерцијалних газдинстава | 2.086 |
| • Комерцијалних газдинстава | 217 |
| • Правних лица - предузетници | 24 |

Према евиденцији Одјељења за пољопривреду, водопривреду и шумарство Општинске управе општине Прњавор на подручју општине регистроване су три пољопривредне задруге: „ЗЗ Кооператива“, „ЗЗ Еуроаграр“ и „ЗЗ Нови Агроврх“, чија је основна дјелатност организација производње и откуп производа из примарне пољопривредне производње, трговина и промет репроматеријала за сјетву (минерално ђубриво, сјеменски материјал, заштитна средства), те продаја сточне хране, садница воћа и друго, те Пољопривреда задруга „ГЛАЖ“ п.о. Прњавор, чија је основна дјелатност производња, откуп и складиштење воћа.

Према евиденцији Одјељења за пољопривреду, водопривреду и шумарство Општинске управе општине Прњавор на територији општине постоје четири хладњаче за воће и то:

- МИГО – ЛД д.о.о. ПРЊАВОР, Горњи Штрпци, капацитет хладњаче 600 – 700 тона,
- газдинство у Горњој Мравици, капацитет хладњаче 30-40 тона,
- газдинство у Доњим Палачковцима, капацитет хладњаче 20 тона,
- газдинство у Гаљиповцима, капацитет хладњаче 20-30 тона.

Према евиденцији Одјељења за пољопривреду, водопривреду и шумарство Општинске управе општине Прњавор на територији општине постоје двије сушаре за воће на два пољопривредна газдинства у Гаљиповцима и Доњим Палачковцима, капацитета од по 300 килограма, те више екструдера за цијеђење уља и термичку обраду соје, сунцокрета и уљане репице. На подручју општине Прњавор регистрована је једна сирана под називом „Сирана Миланковић“, која се налази у Доњим Палачковцима. Сирана тренутно прерађује око 1.000 литара млијека дневно, у зависности од потреба тржишта. У сирани се прерађује кравље млијеко, а производи три врсте производа: седам врста сирева, три врсте кајмака и три врсте намаза.

На територији општине Прњавор тренутно раде три пољопривредна предузећа која се баве откупом и сушењем кукуруза и пшенице: Д.О.О. „Млинпек“, „Живанић ДС“ и „МС Компанија“, Велика Илова.

Стање земљишних ресурса

Велики проблем пољопривредне производње на подручју општине представља уситњеност земљишних посједа. Према подацима РУГИП и евиденцијама АПИФ долазимо до податка да је просјечна величина посједа по домаћинству на подручју општине износи око 3,5 ha. Према ранијим анализама Одјељења за пољопривреду, водопривреду и шумарство утврђено је да око 5,0 % газдинстава има већи посјед од 8,0 ha, а највише је газдинстава са посједом величине до 3,0 ha (укупно 55,00 % газдинстава).

Земљишта од 1 до 4 категорије, које се може користити за интензивну пољопривредну производњу, на подручју општине има 63,90% док на земљиште са ограниченом могућношћу употребе и земљишта неприкладног за култивисање има 36,10% али их свакако не треба занемарити као земљишта прикладна за воћарску производњу, сијање травњака, испашу и слично.

Сточарство

Подаци о сточном фонду на подручју општине, на дан 31.12.2020. године, су следећи: 10.695 говеда, 23.135 свиња, 33.695 оваца, 820 коза, 465 коња, 3.075.950 живине. Такође, на подручју општине је 4.825 кошница, а производња меда је 7.237,50 kg (количина меда је процијењена по 1,50 kg по једној кошници због изразито сушне године и лошег стања биљне флоре (извор података Републички завод за статистику РС).

Предузеће Рибњак а.д. Прњавор управља рибњаком површине 638 ha и има потенцијал производње од око 750 тона годишње, од чега је 500 тона конзумне рибе, а остатак чини производња рибље млађи.¹

Дакле, окосницу сточарске производње чини говедарство и перадарство као двије најразвијеније пољопривредне производње у области сточарства, као и овчарство које се постепено развија у протеклом периоду.

Општина има производњу од преко 11 милиона литара млијека у току једне календарске године и према показатељу количине откупљеног млијека годишње општина Прњавор заузима 3. мјесто у Републици Српској. Млијеко које се произведе на подручју општине Прњавор тренутно се предаје у три мљекаре („Млијекопродукт“ из Козарске Дубице, „Инмер“ из Градацца, „Млијечној индустрији 99“ д.о.о Градацац) и сирани „Сирана Миланковић“ Прњавор. За мљекару „Млијекопродукт“ из Козарске Дубице од фармера млијеко сакупља девет сакупљача млијека, а за мљекару „Инмер“ из Градацца млијеко од фармера сакупљају два сакупљача млијека и по један сакупљач за „Млијечну индустрију 99“ д.о.о Градацац и сирану „Сирана Миланковић“ Прњавор. У 2021. године са подручја општине Прњавор од фармера је откупљено 10.050.584 литара млијека и предано наведеним прерађивачима. Одређени број пољопривредних произвођача не предаје млијеко мљекарама већ га користи за прављење сирева, кајмака и других производа.

Ратарство

Ова производња прије свега обезбјеђује неопходне количине хране за људску исхрану као и сточну храну неопходну за исхрану сточног фонда у власништву пољопривредних произвођача.

Повртларство

На основу поднесених захтјева за подстицајна средства у 2020. години општини Прњавор, евидентирана је производња поврћа у заштићеним просторима (пластеници, стакленици) на површини од 11.103 m² и 19.200 m² на отвореним површинама уз обезбјеђење програмом прописаних минимума. У току 2021. године остварена је пластеничка производња на површини од 13.964 m², и производња на отвореном у површини од 21.450 m².

Воћарство

Агроклиматски услови за производњу јабучастог, коштичавог, јагодастог, бобичастог и језграстог воћа као и винове лозе на подручју општине су изразито повољни, с тим да посебну пажњу треба посветити могућностима наводњавања ових површина. Осим наведеног постоји и велика потражња на локалном тржишту у погледу потражење за воћно-виноградским врстама воћа.

II.5.5.1. Мјере подршке за пољопривредне произвођаче

У циљу унапређења пољопривредне производње СО-е Прњавор од 2004. године усваја Програм кориштења средстава за унапређење пољопривредне производње за текућу годину. Овим програмом дефинисане су подстицајне мјере и бесповратна подстицајна средства за унапређење одређених области пољопривредне производње према дефинисаним критеријумима. Начин припремања, доношења, праћења реализације и извјештавања о реализацији програма дефинисан је Процедуром „Израда и праћење реализације Програма кориштења средстава за унапређење пољопривредне производње“ у оквиру стандарда управљања квалитетом ISO 9001:2000 у општини Прњавор. Када је

¹ Тренутно се ово предузеће налази у стечајном поступку и на истом нема организоване производње.

број захтјева за подстицаје у питању можемо рећи да се исти одржава на приближно једнаким бројкама тако да је у току 2021. године поднесено 510 захтјева, 2020. године поднесено је 560 захтјева, а 2019. године поднесено је 536 захтјева.

Када је у питању регресирање камата на пољопривредне кредите, можемо рећи да је иста од почетка провођења искориштена у 637 случајева, на основу чега је општина исплатила новчана средства на име регреса камата у износу од 404.627,07 КМ.

Општина Прњавор пружа подршку пољопривредним произвођачима и кроз рад „Наше продавнице“ отворене 2021. године са циљем промоције и пласмана пољопривредних производа.

II.5.6. Најзначајнији туристички потенцијали и туристичка инфраструктура

На подручју општине Прњавор можемо издвојити више туристичких локалитета, а један од најрепрезентативнијих и најкомплекснијих је Бањско-рекреативни центар „Бања Кулаши“. Стољетна традиција Бање Кулаши заснива се на изворима изразито љековите термоминералне воде. Вода је бактериолошки потпуно стерилна, а посебне карактеристике су висока алкалност са ниском минерализацијом. Главне индикације су: болести бубрега и мокраћних путева, болести органа за варење, повишени крвни притисак, дијабетес и холестерол, посљедице тјелесних повреда, а доказано је и дјеловање на кожне болести нарочито псоријаза. Значајно је споменути да на простору Европе постоје само три извора воде са оваквим карактеристикама што је сврстава у свјетске раритете.

Шумски комплекс је одувјек представљао непроцјењиво богатство и велики туристички потенцијал општине Прњавор. Ловишта на Мотајици, Чавки и Љубићу, поново су постали мета ловаца из Њемачке, Аустрије и посебно Италије.

О културно-историјском наслеђу општине Прњавор свједоче архитектонски туристички мотиви, који својом вриједношћу употпуњују туристичку понуду. Црква брвнара у Палачковцима, изграђена је 1843. године. Овај својеврстан споменик културе посвећен Светим апостолима Петру и Павлу, у потпуности је изграђен од храстовог дрвета. Један од изузетно вриједних културно-историјских споменика Манастир Ступље налази се на размеђу прњаворске и челиначке општине уз ријеку Манастирку. Претпоставља се да је Манастир Ступље изграђен у XIII вијеку када и Манастир Липље (1249. године), због тога су у књигама увијек заједно помињани као два близанца и страдалници од паљевина за вријеме турске владавине. Темље Манастира Ступље пронађени су тек средином 1994. године од када траје и обнова овог средњевјековног манастира.

Липицанерска ергела „Вучијак“, основана априла 1946. године, данас послује одлуком Владе Републике Српске као Јавна установа „Ергела Вучијак“. Име је добило по оближњем узвишењу Вучијак и представља огранак словеначке ергеле у Липицама. Данас у њој егзистира више од стотину десет грла липицанера, уз посебност постојања више расплодних линија и родова, што гарантује велики генетски потенцијал ове престижне расе коња.

Добру основу за развој риболова чине ријека Укрина и језеро Дренова. Значајно је напоменути да ријека Укрина једина на простору БиХ има феномен „цвјетања воде“. Наиме, једном годишње (средином августа) из ларви са дна ријечног корита, само једну ноћ на појединим дијеловима ријеке излази на милионе лептира који живе само неколико часова, завршавајући свој репродукцијски циклус и кратки живот.

Туристички потенцијал општине Прњавор обухвата природне љепоте краја, традиционалну здраву кухињу, старе занате, типичне објекте сеоског туризма грађене од природних материјала (дрво, камен, цигла) у аутохтоном стилу старих мајстора традиционалне архитектуре, савремене објекте – хотеле, ресторане, одмаралишта и људе спремне за пружање туристичких услуга.

Од посебног значаја за општину Прњавор су бројни фестивали и манифестације од којих је најрепрезентативнији свакако Фестивал националних мањина општине Прњавор који носи назив „Мала Европа“.

За унапређење туристичке услуге потребно је отклонити присутне недостатке, што би омогућило подизање профитабилности ове дјелатности: а) унаприједити укупан маркетиншки приступ и презентацију туристичких атрактивности подручја, б) побољшање постојеће туристичке инфраструктуре градњом капацитета високе категорије, ц) изградња туристичких садржаја за развој

активног одмора (пјешачке и бициклическе стазе, излетишта, пикник мјеста), д) подизање нивоа и приступа у организацији рада у туристичкој дјелатности, е) категоризација туристичких објеката.

II.5.6.1. Број ноћења и броју гостију (по земљама поријекла)

Табела: Остварен број ноћења					
	2016	2017	2018	2019	2020
Домаћи туристи	1475	8474	11689	11930	12471
Страни туристи	2159	5173	9766	12875	4785
Укупан број ноћења	3634	13647	21455	24805	17256

Табела: Остварен број долазака					
	2016	2017	2018	2019	2020
Домаћи туристи	555	1836	2688	2762	2988
Страни туристи	993	1911	2995	3929	1164
Укупан број	1548	3747	5683	6691	4152

Извор: Републички завод за статистику

II.5.7. Најзначајнији капацитети прерађивачке индустрије

Када су у питању индустријски капацитети, највише предузећа је у области грађевинарства, металопрерађивачке, прехранбене и текстилне индустрије, индустрије коже и обуће, те прераде дрвета, производње намјештаја и грађевинског материјала.

Од укупних прихода, 31% прихода општине Прњавор остварује се у прерађивачкој индустрији. Привредни субјекти из прерађивачке индустрије остварују највећу добит (око 43%) и највећи су послодавци, 27% од укупног броја запослених ради у прерађивачкој индустрији. Привредни субјекти у прерађивачкој индустрији остварују 58% укупног извоза. Главни извозни сектори и даље су дрвопрерада, металопрерада и прехранбени сектор. На подручју општине Прњавор се наставља са улагањима у секторе са потенцијалима за развој, који имају дугу традицију: металопрерада, дрвопрерада, прехранбена индустрија, грађевински сектор и др.

II.5.8. Најзначајнији капацитети у области пружања услуга

Општина Прњавор располаже великим потенцијалом у области пружања услуга смјештаја, припреме и услуживања хране. Ту можемо издвојити као најзначајније Бањско-рекреативни центар „Бања Кулаши“ која са својом термоминералном водом и смјештајним капацитетом представља праву, како туристичку, здравствену тако и смјештајну вриједност. Поред тога, ту су и два хотела, један мотел и један хостел (Хотел „City“ и хотел „Нови национал“, мотел „Максимилијан“ и хостел „Винчић“). Ту су и многобројни ресторани, кафићи и посластичарнице који додатно обогаћују комплетан капацитет пружања услуга припреме и услуживања хране и пића.

II.5.9. Резиме стања, развојних изазова и перспектива у сектору економског развоја

Највећи број запослених је у прерађивачкој индустрији, а слиједе трговина, здравство и социјални рад, грађевинарство и превоз и складиштење, а укупан број запослених у протеклом периоду се повећава. Број незапослених се смањује, а највише је КВ стручне спреме, док је према старосној структури највише незапослених старости 18-35 година. Просјечна мјесечна нето плата се у периоду 2017-2020. године повећава и у 2020. години износи 825 КМ, што је ниже од просјека у Републици Српској који износи 956 КМ.

Највећи број правних лица је у области трговине (75), а слиједи прерађивачка индустрија (54), а исто је и са приходима, највећи приходи су остварени у области трговине, а слиједи прерађивачка индустрија. Поред одређеног пада у 2019. години, прерађивачка индустрија је остварила највећи нето профит у протекле три године, виши него област трговине. Подаци показују значајну извозну оријентацију локалне привреде.

На подручју општине су расположиве пословне зоне и предузимају се промотивне активности за привлачење инвестиција, док се дјеловањем Привредног савјета побољшава комуникација локалне управе и привреде.

Повољни услови за развој привреде су резултирали значајним бројем привредних субјеката у овој области и значајним пословним резултатима, али је још увијек велики број субјеката који нису тржишно оријентисани. Значајне су површине које се могу користити за интензивну пољопривредну производњу, али подручје општине карактерише уситњеност земљишних посједа.

Окосницу сточарске производње чине говедарство и перадарство. Посебно добри резултати се остварују у производњи млијека.

Ратарство прије свега обезбјеђује неопходне количине хране за људску исхрану као и сточну храну неопходну за исхрану сточног фонда у власништву пољопривредних произвођача, а највише се узгајају кукуруз и пшеница.

Повртларство карактеришу значајне површине за пластеничку производњу.

Агроклиматски услови за производњу воћа и винове лозе на подручју општине су изразито повољни, али интензивни засади по принципима интегралне производње нису довољно заступљени.

Када су у питању индустријски капацитети, највише предузећа је у области грађевинарства, металопрерађивачке, прехранбене и текстилне индустрије, индустрије коже и обуће, те прераде дрвета, производње намјештаја и грађевинског материјала. Главни извозни сектори су: дрвопрерада, металопрерада и прехранбени сектор.

Општина располаже значајним потенцијалима за развој бањског, спортског (лов и риболов) и културног туризма заснованог на вјерским објектима и специфичној демографији због које је Прњавор познат као „Мала Европа“.

II.6. Стање и кретања у области друштвеног развоја

II.6.1 Стање у сектору образовања

II.6.1.1. Предшколско образовање

Капацитет вртића „Наша Радост“ је до 200 дјеце, колико их тренутно и борави. Од 01.10.2014. године почела је са радом организациона јединица у Доњој Илови, површине 226 m², са двориштем површине 2.774 m². До наведене Организационе јединице организован је превоз дјеце од матичног вртића. Превоз дјеце се врши свакодневно, аутобусом који задовољава све услове и стандарде за превоз дјеце. Рад са дјецом организован је у шест васпитно-образовних група у централном вртићу и двије васпитно-образовне групе у Организационој јединици Доња Илова. У вртићу је запослено 16 радника са одговарајућом стручном спремом.

Поред Дјечијег вртића „Наша радост“ Прњавор, који је организован као јавна установа, на подручју општине раде и три предшколске установе у приватном власништву, у којима борави укупно преко 300 малишана. Сви вртићи у јавном и приватном сектору, раде у складу са Програмом за предшколско васпитање и образовање који доноси Министарство просвјете и културе Републике Српске.

Узимајући у обзир број дјеце рођене у периоду од 2016. до 2020. године, процјењује се да на подручју општине Прњавор има око 1400 дјеце предшколског узраста, а да око 30% њих похађа неку од предшколских установа на подручју општине.

II.6.1.2. Основно образовање

Основно образовање на подручју општине Прњавор одвија се кроз рад осам централних школа, од чега се двије налазе на подручју града, а шест школа у руралном подручју општине, са њиховим подручним одјељењима. Такође, поред осам основних школа ученици са подручја општине Прњавор имају могућност похађања школе за основно музичко образовање „Константин Бабић“ Прњавор.

Основну школу у школској 2020/21. години је похађало 2620 ученика, од чега 1297 дјечака и 1323 дјевојчице. Годинама уназад број ученика у основним школама има тенденцију опадања. У први разред школске 2020/21. године уписано је 254 дјеце, што је за 21 дијете мање него школске 2019/20., а за 36 првака мање него школске 2018/19. године. Само градске школе биљеже лагани пораст броја уписаних ђака. Ово је дјелимично последица непридржавања уписних подручја од стране родитеља при упису дјеце, али свакако и демографских проблема са којима је суочена општина Прњавор. У наставном процесу учествује укупно 306 наставника а стручна заступљеност је на задовољавајућем нивоу. Већина основних школа на подручју општине посједује спортску дворану и библиотеку. Проблем недостатка питке воде ријешен је у неколико школских објеката прикључивањем на водоснабдијевање са изворишта „Повелич“. У погледу образовне инфраструктуре видљиво је значајно унапређење последњих година. Значајна материјална средства су уложена у реконструкцију, изградњу, санацију и опремање школских објеката.

Школу за основно музичко образовање у школској 2020/21. години похађало је 182 ученика од припремног до шестог разреда, од чега 82 мушких и 100 женских. Од школске 2017/2018. године настава се одвија у новом школском објекту, који је изграђен по свим педагошким стандардима предвиђеним за музичке школе. Нова школска зграда има сопствено гријање на пелет. У основној музичкој школи настава је организована на одсјеку за класичну музику. Настава се изводи индивидуално на шест инструмената: хармоника, клавир, гитара, виолина, флаута, кларинет и групно: солфеџо, теорија музике, хор, оркестар и камерно музицирање.

II.6.1.3. Средње образовање

Средње образовање на подручју општине одвија се кроз рад три средње школе: ЈУ Гимназија Прњавор, ЈУ Центар средњих школа „Иво Андрић“ Прњаво и ЈУ Музичка школа „Константин Бабић“ Прњавор². Средњу школу у школској 2020/21. години похађало је укупно 874 ученика, од чега Гимназију 218 ученика, ЈУ ЦСШ „Иво Андрић“ Прњавор“ 632 ученика и средњу музичку школу „Константин Бабић“ Прњавор укупно 30 ученика.

У Јавној установи Гимназија Прњавор ученици се образују у три смјера: општи, друштвено-језички и рачунарско-информатички смјер.

ЈУ ЦСШ „Иво Андрић“ Прњавор образује ученике за сљедеће струке: електротехника, шумарство и обрада дрвета, економија, право и трговина, пољопривреда и прерада хране, машинство и обрада метала, те остале дјелатности.

У средњој музичкој школи образовање се одвија у оквиру двије струке: Музички извођач и Музички сарадник-теоретичар. У оквиру занимања Музички извођач постоји седам смјерова: клавир, хармоника, виолина, гитара, флаута, кларинет и соло пјевање. У наставном плану и програму заступљени су општеобразовни предмети и стручни предмети. Настава је организована као групна и индивидуална.

У наставном процесу средњошколског образовања учествује укупно 128 професора.

II.6.1.4. Високо образовање

На подручју општине Прњавор не постоје установе за високошколско образовање. Студенти са подручја општине углавном похађају факултете Универзитета у Бањој Луци, а значајан број њих је на студијама и изван граница Републике Српске. Општина Прњавор путем стипендирања пружа подршку младим људима кроз њихово школовање, те се сваке године за ове намјене планирају средства у буџету. Посљедњих година број стипендиста се смањује, што је једним дијелом последица негативних демографских пројена које су захватиле општину у задњих 20-ак година.

² У ЈУ Музичка школа “Константин Бабић” Прњавор од 2017. године се поред наставе за основно музичко образовање одвија и средње музичко образовање

II.6.1.5. *Образовање одраслих*

На подручју општине Прњавор нема организованог и систематичног начина образовања одраслих. Кроз пројекат „Партнерство за квалитетна радна мјеста и конкурентност“ који је имплементиран 2018. године, реализован је један вид образовања за одрасле, наиме, обучено је 15 незапослених лица за руковање CNC машином. У наредном периоду потребно је јачање сарадње привреде и образовних институција како би се унаприједили механизми усклађивања понуде и потражње за радном снагом.

Око 30% дјеце предшколског узраста похађа неку од предшколских установа на подручју општине.

Основно образовање на подручју општине Прњавор одвија се кроз рад осам централних школа, од чега се двије налазе на подручју града, а шест школа у руралном подручју општине. У периоду 2016 – 2020. број ученика у основним школама има тенденцију опадања. У наставном процесу учествује 306 наставника, а стручна заступљеност је на задовољавајућем нивоу. У погледу образовне инфраструктуре видљиво је значајно унапређење посљедњих година.

Средње образовање на подручју општине одвија се кроз рад три средње школе: ЈУ Гимназија Прњавор, ЈУ Центар средњих школа „Иво Андрић“ Прњаво и ЈУ Музичка школа „Константин Бабић“ Прњавор. У наставном процесу средњошколског образовања учествује укупно 128 професора. Инфраструктура је задовољавајућа.

Општина Прњавор путем стипендирања пружа подршку студентима.

На подручју општине Прњавор нема организованог и систематичног начина образовања одраслих.

У наредном периоду потребно је јачање сарадње привреде и образовних институција како би се унаприједили механизми усклађивања понуде и потражње за радном снагом.

II.6.2. *Стање у области културе и спорта*

II.6.2.1. *Култура*

Основни носиоци културних збивања на подручју општине Прњавор су ЈУ Центар за културу Прњавор и ЈУ Народна библиотека Прњавор.

Јавна установа Центар за културу Прњавор има 10 стално запослених радника. Крајем 2020. године у саставу ЈУ Центар за културу Прњавор, Одлуком Скупштине општине Прњавор основана је Музејска збирка „Завичајни музеј у Прњавору“. У музеју су изложене четири сталне етнографске поставке са преко 200 различитих предмета који свједоче о богатој историји и традицији овог краја. Такође, у склопу Центра за културу, у априлу 2021. године почела је са радом „Наша продавница“. То је прва продавница домаћих производа на подручју општине Прњавор, у којој је изложено више од 276 домаћих производа од укупно 38 произвођача домаће хране са подручја наше општине. Радом продавнице пружа се додатна подршка пољопривредној производњи и руралном развоју али и привреди у цјелини.

Библиотека је основана 1947. године, а све до 2009. године је дјеловала у оквиру ЈУ Центра за културу Прњавор. Установа има три запослена радника. Задњих година знатно је обогаћен и књижни фонд библиотеке набавком нових наслова. Тренутно, библиотека располаже са укупно 36.582 књига, од чега на одјељењу за дјецу 9.324 књига, а на одјељењу за одрасле 27.258 књига. ЈУ Народна библиотека Прњавор је током 2020. године имала 3534 посјете.

У посматраном периоду годишњи буџет ЈУ „Центар за културу“ Прњавор је флукутирао. Износ дотација из општинског буџета је порастао у односу на почетак посматраног периода. Финансирање Јавне установе Народна библиотека Прњавор врши се дијелом из локалног буџета, а дијелом из буџета Министарства просвјете и културе Републике Српске. Укупни буџет се значајно повећао, као и дотације из општинског буџета.

II.6.2.2. Спорт

Најважнији спортски објекти на подручју општине су: СРЦ „Борик“ Прњавор, спортска дворана „Слога“ и преко 20 спортских игралишта у мјесним заједницама. Крајем 2020. године у Прњавору је кроз пројекат „FIFA GOAL“ отворен спортски терен са квалитетном умјетном подлогом урађен по најсавременијим FIFA стандардима. Поред спортског терена, у наредном периоду у плану је изградња и одређених пратећих садржаја чиме ће се у значајној мјери унаприједити спортска инфраструктура на подручју општине Прњавор.

Основни носиоци културних збивања на подручју општине Прњавор су ЈУ Центар за културу Прњавор и Народна библиотека Прњавор. У склопу Центра за културу, у априлу 2021. године, почела је са радом „Наша продавница“. Задњих година знатно је обogaћен књижни фонд библиотеке набавком нових наслова.

Најважнији спортски објекти на подручју општине су: СРЦ „Борик“, спортска дворана „Слога“ и преко 20 спортских игралишта у мјесним заједницама. Крајем 2020. године у Прњавору је кроз пројекат „FIFA GOAL“ отворен спортски терен са квалитетном умјетном подлогом урађен по најсавременијим ФИФА стандардима.

II.6.3. Стање у здравству

Примарна здравствена заштита становништва општине Прњавор остварује се преко ЈЗУ Дом здравља Прњавор. ЈЗУ Дом здравља Прњавор своју дјелатност обавља у 13 теренских амбуланти и 7 објеката који се налазе у кругу Дома здравља Прњавор. Дом здравља Прњавор располаже опремом која је неопходна за рад, те посједује возни парк који се састоји од 8 путничких возила и 4 санитарна возила. У оквиру ЈЗУ постоји организовано неколико служби: породична медицина, здравствена заштита дјете, здравствена заштита жена (гинекологија), стоматолошка здравствена заштита, лабораторијска дијагностика, RTG дијагностика, хигијенско-епидемиолошка заштита, те Центар за ментално здравље и Центар за физикалну рехабилитацију.

У оквиру службе породичне медицине налази се и служба хитне помоћи и 13 теренских амбуланти.

У ЈЗУ Дом здравља Прњавор, на крају 2020. године било је запослено 134 радника. У укупном броју запослених, 98 радника је медицинске струке и 36 немедицинских радника. Медицинских радника високе стручне спреме је 29 и то: 10 доктора медицине, 1 доктор на специјализацији, 12 доктора специјалиста, 4 доктора стоматологије и 2 психолога. Од 12 доктора специјалиста, 4 су специјалисти породичне медицине и 8 специјалиста других грана медицине и то: гинеколози, педијатар, физијатар, психијатар, епидемиолог, радиолог и доктор ургентне медицине.

Јавља се и проблем испуњености услова за рад породилишта, у погледу простора, опреме и кадра, који су прописани Правилником из јуна 2017. године, а који налаже да је за рад породилишта неопходно посједовати акушерску и гинеколошку операциону салу, интензивну његу, трансфузију, анестезиолога, инструментарке за рад у сали те пропратну опрему прописану наведеним Правилником.

Узимајући у обзир приватне здравствене установе, на подручју општине Прњавор укупно је запослено 149 здравствених радника.

Од 2022. године ЈЗУ Дом здравља Прњавор је прешао на трезорски начин пословања што ће омогућити већу стабилност и квалитетнији рад установе. Објекат Дома здравља Прњавор је током 2020. и 2021. године саниран према правилима енергетске ефикасности у шта је уложено око 950.000,00 КМ.

Поред ЈЗУ Дом здравља Прњавор, становништво општине Прњавор здравствену заштиту може оставрити и у неколико приватних љекарских и стоматолошких ординација.

На подручју општине Прњавор ради седам апотека које су на услузи грађанима.

ЈЗУ Дом здравља Прњавор своју дјелатност обавља у 13 теренских амбуланти и 7 објеката који се налазе у кругу Дома здравља Прњавор. Објекат Дома здравља Прњавор је током 2020. и 2021. године саниран према правилима енергетске ефикасности у шта је уложено око 950.000,00 КМ.

Поред ЈЗУ Дом здравља Прњавор, становништво општине Прњавор здравствену заштиту може оставрити и у неколико приватних љекарских и стоматолошких ординација.
На подручју општине Прњавор ради седам апотека.

Стање у ветеринарству

Свакодневна брига о здрављу животиња на подручју општине Прњавор се врши кроз рад 4 ветеринарске амбуланте и 2 ветеринарске станице. Примарно се баве превентивом и лијечењем обољења и поремећаја код животиња, као и сузбијањем ширења зооноза и заразних обољења.

II.6.4. Стање у социјалној заштити

Центар за социјални рад Прњавор је установа социјалне заштите са јавним овлаштењима у области социјалне, дјечије, породичне заштите и старатељства, извршавања васпитних мјера и мјера заштитног надзора, те установа за обављање услуга социјалног рада без смјештаја. Основну дјелатност Центра представљају непосредни облици социјалне, дјечије и породичне заштите.

Поред ЈУ Центра за социјални рад Прњавор, као установе социјалне заштите постоје још двије установе социјалне заштите на подручју општине. Услуге смјештаја старих лица пружају два дома за стара лица и то "Наша кућа Шпанић" који има смјештајни капацитет од 20 корисника и "Кућа њега Сандић" са капацитетом од 40 лежачева.

Центар за социјални рад Прњавор је у сарадњи са UNICEF-ом био иницијатор и носилац активности око оснивања Дневног центра за дјецу са сметњама у развоју који је 31.01.2013. званично почео са радом. Дневни центар је током протеклих година пружао услугу рехабилитације и боравка дјецe са сметњама у развоју, а средства за финансирање ове услуге су обезбијеђена у буџету општине Прњавор.

Примјетан је сталан пораст броја становника општине за које Центар пружа неку од услуга у складу са законом или лица која остварују неко од права из закона о социјалној и дјечијој заштити.

У Центру је тренутно запоселних 13 радника, од чега је 8 стручних радника. У складу са Правилником о условима за оснивање установа социјалне заштите и обављање дјелатности социјалне заштите, неопходно је да се повећа број стручних радника на 10. Центар посједује адекватну рачунарску опрему и теренске аутомобиле, организовано дежурство, обучене стручњаке за пружање психолошке подршке лицима која су захваћена кризном ситуацијом, међутим уочава се да су недовољани кадровски капацитети да би се ниво дјеловања подигао на виши ниво, посебно ако анализирамо податак да је у 2019. и 2020. години 65% становништва користило неку од услуга Центра за социјални рад.

Анализа потреба рањивих група становништва

Дневни центар Невен пружа услугу дневне рехабилитације и окупационе терапије за дјецу са сметњама у развоју, међутим у нашој локалној заједници је и значајан број одраслих лица са сметњама у психофизичком функционисању и особа са инвалидитетом који бораве у својим породицама и практично су искључени из друштвеног живота локалне заједнице. Центар у оквиру својих могућности организује окупљања и рехабилитационе активности за лица из поменуте категорије али је то недовољно.

Услугу коју пружа Центар за социјални рад дјецe која су васпитно запуштена и занемарена и њиховима породицима је на нивоу индивидуалног рада, што је често недовољано. Закон даје могућност укључивања ове категорије дјецe у савјетовалишта или дневне центре за дјецу и младе, што нисмо у могућности пружити на нивоу наше локалне заједнице усљед недовољних кадровских и просторних капацитета нашег центра.

Стручни радници Центра врше надзор над породицима гдје се препозна да је развој дјецe угрожен породичним приликама. Кроз стручне савјете и посјете на терену настоји се радити са родитељима на корекцији њиховог понашања, јачању родитељских компетенција и едукативни рад са дјецом. За значајан број породица било би у интересу да се организује вишечасовни седмични рад са дјецом и породицима, а за такав начин рада потребани су нам простор и стручна лица. Кроз рад са овом категоријом корисника превенирао је раздвајање дјецe од родитеља.

Све три наведене рањиве групе на нивоу наше локане заједнице су ускраћене за једну квалитетнију и свеобухватнију услугу која би се могла ријешити кроз обезбјеђивање адекватног простора и стручњака за рад. Наиме, Центар за социјални рад Прњавор је смјештен у изнајмљеним просторијама Дома здравља у згради на другом спрату и неопходно је радити на изнајмљеним рјешења за трајни и адекватнији смјештај Центра гдје би био ријешен приступ лицима са инвалидитетом, те би се кроз трајно рјешавање смјештаја центра могло наћи и рјешење за адекватан простор, односно изградњу стамбеног објекта који би имао намјену, поред смјештаја центра, за радно окупациони и корективни рад са пунољетним лицима са инвалидитетом, са васпитно запуштеном и занемареном дјецом, те са породицама у којима је развој дјеце угрожен породичним приликама.

Подаци показују пораст корисника који користе услугу смјештаја у установу социјалне заштите, те да су стара лица без породичног старања, одрасла лица са инвалидитетом, те материјално неосигурана и за рад неспособна лица најбројнија а они су најчешћи корисници смјештаја у установу. На подручју наше локалне заједнице нема прихватне станице за одрасла лица нити за дјецу, те користимо капацитете других локалних заједница. Имајући у виду наведено мислимо да је оправдано, изградња још једне установе за смјештај сарих лица, а чиме би се могла ријешити и прихватна станица за одрасла лица.

У периоду од 2016. је примјетан сталан пораст броја становника општине који остварују неко од права из закона о социјалној и дјечијој заштити, а расте и износ исплаћене помоћи путем Центра за социјални рад. Неопходно је да се повећа број стручних радника на 10 (тренутно 8). Капацитети нису довољни за пружање потребне подршке одраслим лицима са сметњама у психофизичком функционисању и особама са инвалидитетом, као ни за дјецу која су васпитно запуштена и занемарена и њиховима породицима. Такође, локална заједница нема прихватну станицу за одрасла лица, нити за дјецу.

II.6.5. Стање цивилног друштва

На подручју општине Прњавор регистровано је 120 удружења грађана која окупљају значајан број чланова. Међу регистрованим удружењима на подручју општине доминирају удружења из области спорта, затим културе, а значајан број је и оних чија је основна дјелатност хуманитарни рад, али и разне друге дјелатности. Битно је нагласити да од 120 регистрованих удружења одређен број њих већ дуже вријеме није активан.

У посљедње вријеме, на подручју општине Прњавор покренуте су значајније активности омладинских организација, као и неформалних група омладинаца. Током 2020. године основан је Омладински центар Прњавор који се бави побољшањем положаја и заштитом интереса младих. Од 2019. године општина Прњавор је партнер са Фондацијом „Мозаик“ и Омладинском банком у реализацији омладинских пројеката. Такође, неформалне групе младих са подручја општине Прњавор учествују у пројекту „Млади као снага промјене у својим заједницама“ који реализује Фондација „ИН“ из Бање Луке, те тако реализују пројекте корисне за младе али и цијелу локалну заједницу.

На шароликост културног мозаика битно утиче велики број различитих нација од којих свака има своје богато и специфично културно наслеђе, које јавно афирмишу и на тај начин утичу на културне садржаје наше општине. Своје дјеловање афирмишу кроз културно умјетничка друштва. На подручју општине Прњавор, од 13 регистрованих, активно дјелује осам удружења националних мањина која његују културу и традицију земље одакле потичу. За реализацију својих активности удружења националних мањина сваке године добијају одређену финансијску подршку из буџета општине Прњавор.

Носиоци спортских активности на подручју општине Прњавор су спортски клубови који обухватају широк спектар колективних и појединачних спортова. Општина Прњавор редовно пружа подршку развоју спорта те се из буџета општине сваке године планирају и реализују средства за ове намјене. Средства се дозначавају на основу Програма развоја спорта којим су дефинисани критеријуми за додјелу средстава спортским клубовима, као и начин расподјеле. Поред редовних спортских активности, финансирају се и разне спортске манифестације по којима је општина Прњавор препознатљива у региону и шире. Већина манифестација је традиционална и има међународни карактер.

Резиме

Иако је дио реистрованих НВО-а неактиван, ипак је невладин сектор активан у областима рада са младима, националних мањина и спорта.

II.6.6. Стање капацитета управе

Уочљив је ниво финансијских средстава који је током протеклог периода издвојен из буџета општине за информатизацију тј. набавку рачунара и одржавање информационог система у општинској административној служби. Улагања у техничку инфраструктуру врше се перманентно.

Што се тиче капацитета за управљање развојем, Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста Општинске управе општине Прњавор, а у оквиру Одјељења за локални економски развој и друштвене дјелатности, основан је Одсјек за развој. Најзначајније надлежности одсјека су организација, координација и реализација послова управљања развојем (стратешко планирање, имплементација, праћење, вредновање, извјештавање и др.), те праћење доступних средстава за финансирање пројеката из Стратегије развоја и аплицирање код потенцијалних донатора. У Одсјеку за развој систематизована су 4 радна мјеста.

Када је ријеч о стандарду контроле квалитета, општина Прњавор посједује стандард ISO 9001:2015. Током 2016. године, у Општинској управи општине Прњавор проведена је ресертификациона провјера система управљања квалитетом према захтјевима ISO стандарда. Током провјере потврђено је да општинска управа послује по овом стандарду.

Уз подршку Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) и Отвореног регионалног фонда за модернизацију општинских услуга, „BFC SEE“ („Business Friendly Certification South East Europe“ - Сертификат повољног пословног окружења у Југоисточној Европи) програм је покренут од стране мрежа партнерских институција из региона, са циљем успостављања заједничких стандарда и печата квалитета за пословно окружење у општинама и градовима Југоисточне Европе. Општина Прњавор је „BFC SEE“ сертификат добила у октобру 2019. године и исти има важност 4 године. За инвеститоре који желе да се преселе или прошире своје пословање у Југоисточној Европи, „BFC SEE“ служи као стандардизовани алат за процјену локалних услова за пословање, указујући које општине у региону пружају најбољу инвестициону климу.

Резиме

Општина Прњавор посједује стандард ISO 9001:2015 и „BFC SEE“ („Business Friendly Certification South East Europe“ - Сертификат повољног пословног окружења у Југоисточној Европи). Имплементиран је значајан број пројеката у сарадњи са међународним и локалним организацијама. Изграђени су капацитети за управљање развојем. Степен опремљености мјесних заједница и активност савјета је задовољавајући.

II.6.7. Стање безбједности грађана

На подручју општине Прњавор у периоду од 2016. – 2020. године евидентирано је 157 клизишта мањих размјера. Клизишта су се углавном појављивала на мјестима изградње индивидуалних стамбено-породичних објеката. Санирање насталих клизишта на објектима вршено је углавном од стране власника објеката, осим у 2017. години, када је општина Прњавор једним дијелом суфинансирала санирање истих клизишта износом од 71.256,68 КМ.

У 2016. години на подручју општине Прњавор била је поплава већих размјера, која је угрозила становништво и материјална добра. Највише су била погођена рурална подручја, гдје је дошло до прекида на неким саобраћајницама усљед изливања мањих ријека и потока (Прњавор – Србац, мјесто Илова). У нижем подручју града такође је било доста стамбених и пословних објеката под водом. Општина Прњавор је у 2016. години издвојила 21.686,59 КМ за санацију водотокова да би се

спријечило да у наредним годинама поново не дође до истих или још већих поплава и угрожавања становништва и материјалних добара.

У структури криминалитета највише се издвајају дјела из области имовинских деликата и осталих кривичних дјела. У односу на 2016. годину када је укупан број прекршаја био 487, уочава се значајан пад кривичних дјела. Генерално, оцјена безбједности на подручју општине је добра, што можемо у многоме да захвалимо систему камера (46 камера) које су постављене и инсталиране у центру града као и на одређеним важнијим локацијама на улазима у град. Самим тим и проценат расвјетљености кривичних дјела је у константном порасту, па је и сигурност грађана на вишем нивоу у односу на претходне године када није било камера. Постављена су и два нова радара контроле брзине, па је и сигурност на путевима повећана.

На подручју општине Прњавор у периоду од 2016. – 2020. године евидентирано је 157 клизишта мањих размјера, док је ризик од поплава уређењем инфраструктуре смањен.
У структури криминалитета највише се издвајају дјела из области имовинских деликата и осталих кривичних дјела, али уочава се значајан пад кривичних дјела.

II.6.8. Стање заштите и спашавања од природних непогода и других несрећа

Територијална ватрогасна јединица

Територијална ватрогасна јединица Прњавор у току године има највећи број интервенција које се односе на разне пожаре (стамбених, индустријских и помоћних објеката као и пожаре ниског растиња, шумске и слично). Мањи дио односи се на техниче интервенције саобраћајних незгода, поплаве, спасавања у елементарним непогодама и асистенције другим службама. Тренутан број припадника ове јединице износи 21. Број возила је 10, ту су: навална возила, аутоцистерне, возила за шумске пожаре као и теренска возила. У наредном периоду планира се набавка једног мањег навалног ватрогасног возила. Такође, планирано је подмлађивање екипе обзиром да је тренутна просјечна старост висока за обављање послова из надлежности ове јединице.

Цивилна заштита

Цивилна заштита је увијек активна и неодвојиви дио система заштите и спасавања, а најактивнија је у условима елементарне непогоде и друге несреће, односно по проглашењу ванредног стања, када је неопходно на организован начин ангажовати све расположиве ресурсе на подручју општине, у циљу што ефикаснијег пружања заштите и спасавања онима којима је то потребно, материјалних добара и животне средине, те што успјешнијег ублажавања негативних посљедица елементарне непогоде и друге несреће и што бржег успостављања стања нормалног функционисања свих друштвених функција.

Могуће несреће/ ризици који могу задесити општину Прњавор

У циљу идентификације могућих ризика/несрећа у општини Прњавор, и заштите ризичних група (људи, имовине, животне средине и инфраструктуре), општинска служба цивилне заштите општине Прњавор је прикупила информације о ризичним објектима и потенцијалним несрећама у општини Прњавор од релевантних служби, установа, предузећа, а на основу историјских података, искустава, извјештаја ватрогасних, спасилачких и хитних служби и друго, што је за резултат имало израду и усвајање Процјене угрожености од елементарних непогода и других несрећа општине Прњавор у којој су утврђене:

1. Могуће природне несреће:
 - Земљотрес,
 - Поплава,
 - Клизање и одроњавање земљишта,
 - Високи снијег и сњежни наноси,
 - Епидемија заразних болести,
 - Суша,

- Високе и ниске температуре ваздуха и појава мраза,
 - Пролом облака, олујни вјетар и град,
 - Топлотни таласи.
2. Техничко-технолошке несреће:
- Велики пожари,
 - Рушење или преливање брана на акумулацијама,
 - Експанзије или експлозије гасова и опасних материја,
 - Радиоактивно и друго загађење зрака, воде и тла.
3. Остале пријетње од несрећа већих размјера:
- Неексплодирана убојна средства и мине (НУС),
 - Велике несреће у друмском саобраћају,
 - Ратна дејства.

Организациона структура система заштите и спасавања-цивилне заштите

Снаге заштите и спасавања - цивилне заштите организоване су по сљедећем: Одсјек за цивилну заштиту, Штаб за ванредне ситуације, Јединица цивилне заштите специјализоване намјене за заштиту од пожара, Јединица цивилне заштите специјализоване намјене за пружање прве медицинске помоћи, Јединица цивилне заштите специјализоване намјене за спасавање из рушевина, Јединица цивилне заштите специјализоване намјене за евакуацију и збрињавање, Јединица цивилне заштите специјализоване намјене за асанацију терена, Јединица цивилне заштите специјализоване намјене за РХБ заштиту, Повјереници заштите и спасавања. Саставни дио система заштите и спасавања чини и систем осматрања, обавјештавања и узбуњивања, као и организација система веза. Поред наведених снага за реализацију послова, задатака, мјера и активности заштите и спасавања приоритетно се ангажују постојеће професионалне снаге и средства које своју дјелатност обављају на подручју општине, а посебно Територијална ватрогасна јединица, Полицијска станица, ЈЗУ Дом здравља, Црвени крст, ветеринарске станице и амбуланте, Шумска управа Прњавор, комунална, грађевинска и друга привредна друштва од значаја за заштиту и спасавање и одређена удружења грађана.

Током планског периода, тежиште ће бити на успостављању ефикасне, економичне и рационалне структуре, а која ће моћи да пружи адекватан одговор на ризике и опасности изазване елементарном непогодом и другом несрећом. У складу с тим, доћи ће до укидања одређених јединица специјализоване намјене за које се процијени да се не могу ставити у функцију на адекватан начин (јединица РХБ заштите и сл.), а формирати ће се нови састави (тим-јединица на води и под водом и сл.), гдје ће доћи до укључивања Савјета Мјесних заједница у систем заштите и спасавања – цивилне заштите. Посебна пажња биће усмјерена развоју капацитета система заштите и спасавања-цивилне заштите у смислу опремања материјално-техничким средствима, гдје ће се путем стварања уговорних обавеза са субјектима од значаја за заштиту и спасавање обезбједити сигурнија попуна у односу на постојећу, која се у највећем дијелу вршила из пописа имаоца материјално-техничких средстава.

Штете настале од елементарних непогода

У периоду од 2016.-2021. године, на подручју општине Прњавор евидентиран је настанак штета од елементарних непогода, која су захтијевала процјену штете, у шест наврата.

У три наврата штета је наступила од поплава, а у три наврата од олује-олујног невремена при чему је укупно процјењена штета износила 2 748 259,42 КМ.

Територијална ватрогасна јединица Прњавор у току године има највећи број интервенција које се односе на разне пожаре (стамбених, индустријских и помоћних објеката као и пожаре ниског растиња, шумске и слично). Мањи дио односи се на техничке интервенције саобраћајних незгода, поплаве, спасавања у елементарним непогодама и асистенције другим службама. Тренутан број припадника ове јединице износи 21. Број возила је 10, ту су: навална возила, аутоцистерне, возила за шумске пожаре као и теренска возила. У наредном периоду планира се набавка једног мањег навалног ватрогасног возила. Такође, планирано је подмлађивање екипе обзиром да је тренутна просјечна старост висока за обављање послова из надлежности ове јединице.

Цивилна заштита је припремила Процјену угрожености од елементарних непогода и других несрећа општине Прњавор. Цивилна заштита има разрађену организациону структуру, али је опремљеност недовољна, па ће у наредном периоду слиједити промјене организације и начина рада. У периоду 2016-2021. године у три наврата је наступила штета од поплава, а у три наврата од олујног невремена.

II.6.9. Резиме стања, развојних изазова и перспектива у сектору друштвеног развоја

Око 30% дјеце предшколског узраста похађа неку од предшколских установа на подручју општине.

Основно образовање на подручју општине Прњавор одвија се кроз рад осам централних школа, од чега се двије налазе на подручју града, а шест школа у руралном подручју општине. У периоду 2016 – 2020. број ученика у основним школама има тенденцију опадања. У наставном процесу учествује 306 наставника, а стручна заступљеност је на задовољавајућем нивоу. У погледу образовне инфраструктуре видљиво је значајно унапређење посљедњих година.

Средње образовање на подручју општине одвија се кроз рад три средње школе: ЈУ Гимназија Прњавор, ЈУ Центар средњих школа „Иво Андрић“ Прњаво и ЈУ Музичка школа „Константин Бабић“ Прњавор. У наставном процесу средњошколског образовања учествује укупно 128 професора. Инфраструктура је задовољавајућа.

Општина Прњавор путем стипендирања пружа подршку студентима.

На подручју општине Прњавор нема организованог и систематичног начина образовања одраслих.

У наредном периоду потребно је јачање сарадње привреде и образовних институција како би се унаприједили механизми усклађивања понуде и потражње за радном снагом.

Основни носиоци културних збивања на подручју општине Прњавор су ЈУ Центар за културу Прњавор и Народна библиотека Прњавор. У склопу Центра за културу, у априлу 2021. године, почела је са радом „Наша продавница“. Задњих година знатно је обогаћен књижни фонд библиотеке набавком нових наслова.

Најважнији спортски објекти на подручју општине су: СРЦ „Борик“, спортска дворана „Слога“ и преко 20 спортских игралишта у мјесним заједницама. Крајем 2020. године у Прњавору је кроз пројекат „FIFA GOAL“ отворен спортски терен са квалитетном умјетном подлогом урађен по најсавременијим ФИФА стандардима.

ЈЗУ Дом здравља Прњавор своју дјелатност обавља у 13 теренских амбуланти и 7 објеката који се налазе у кругу Дома здравља Прњавор. Објекат Дома здравља Прњавор је током 2020. и 2021. године саниран према правилима енергетске ефикасности у шта је уложено око 950.000,00 КМ.

Поред ЈЗУ Дома здравља Прњавор, становништво општине Прњавор здравствену заштиту може оставрити и у неколико приватних љекарских и стоматолошких ординација.

На подручју општине Прњавор ради седам апотека.

У периоду од 2016. је примјетан сталан пораст броја становника општине који остварују неко од права из закона о социјалној и дјечијој заштити, а расте и износ исплаћене помоћи путем Центра за социјални рад. Неопходно је да се повећа број стручних радника на 10 (тренутно 8). Капацитети нису довољни за пружање потребне подршке одраслим лицима са сметњама у психофизичком функционисању и особама са инвалидитетом, као ни за дјецу која су васпитно запуштена и занемарена и њиховима породицима. Такође, локална заједница нема прихватну станицу за одрасла лица, нити за дјецу.

Иако је дио регистрованих НВО-а неактиван, ипак је невладин сектор активан у областима рада са младима, националних мањина и спорта.

Општина Прњавор посједује стандард ISO 9001:2015 и „BFC SEE“ („Business Friendly Certification South East Europe“ - Сертификат повољног пословног окружења у Југоисточној Европи). Имплементиран је значајан број пројеката у сарадњи са међународним и локалним организацијама. Изграђени су

капацитети за управљање развојем. Степен опремљености мјесних заједница и активност савјета је задовољавајући.

На подручју општине Прњавор у периоду од 2016. – 2020. године евидентирано је 157 клизишта мањих размјера, док је ризик од поплава уређењем инфраструктуре смањен.

У структури криминалитета највише се издвајају дјела из области имовинских деликата и осталих кривичних дјела, али уочава се значајан пад кривичних дјела.

Територијална ватрогасна јединица Прњавор у току године има највећи број интервенција које се односе на разне пожаре (стамбених, индустријских и помоћних објеката као и пожаре ниског растиња, шумске и слично). Мањи дио односи се на техниче интервенције саобраћајних незгода, поплаве, спасавања у елементарним непогодама и асистенције другим службама. Тренутан број припадника ове јединице износи 21. Број возила је 10, ту су: навална возила, аутоцистерне, возила за шумске пожаре као и теренска возила. У наредном периоду планира се набавка једног мањег навалног ватрогасног возила. Такође, планирано је подмлађивање екипе обзиром да је тренутна просјечна старост висока за обављање послова из надлежности ове јединице.

Цивилна заштита је припремила Процјену угрожености од елементарних непогода и других несрећа општине Прњавор. Цивилна заштита има разрађену организациону структуру, али је опремљеност недовољна, па ће у наредном периоду слиједити промјене организације и начина рада.

У периоду 2016-2021. године у три наврата је наступила штета од поплава, а у три наврата од олује-олујног невремена.

II.7. Стање просторно-планске документације, инфраструктуре и јавних услуга

II.7.1. Стање просторно-планске документације

Стање покривености планским документима

Општина Прњавор је у потпуности покривена стратешким (Просторни план општине Прњавор 2010 – 2030, Урбанистички план „Прњавор“ и Измјена дијела Урбанистичког плана „Прњавор“ (Измјена I)) и дијелом спроведбеним документима просторног уређења. Уже урбано подручје Прњавора (центар) је већим дијелом покривено спроведбеним документима просторног уређења.

Стратешки документи су:

- Просторни план општине Прњавор 2010-2030 („Службени гласник општине Прњавор“, број 04/12)
- Урбанистички план „Прњавор“ („Службени гласник општине Прњавор“, број 11/18)
- Измјена дијела Урбанистичког плана "Прњавор" (Измјена I) („Службени гласник општине Прњавор“, бр. 39/21)

Просторни план Прњавор

Просторни план је основни развојни просторно-плански документ за изградњу и уређење општине Прњавор. Обухвата површину од 630 км² и одређује намјена површина на подручју општине, а посебно утврђују границе урбаних подручја насељених мјеста, привредна, комунална и друштвена инфраструктура од значаја за општину, подручја привредних дјелатности, културно-историјског и природног наслеђа, туризма, спорта, здравства и рекреације, те усклађује коришћење и уређење простора са потребама одбране и потребама заштите животне средине.

Урбанистички план општине Прњавор

Обухвата подручје површине 2084,8 ха. Плански период за који се доноси План је 2017-2037. година. Урбанистичким планом се дефинише концепција урбаног простора, ужег и ширег подручја града, затим критеријуме за формирање зона и распореда истих. Дефинишу се правила градње као и мјере за побољшање заштите животне средине, одвођење и третман отпадних вода (изградња постројења за пречишћавање), уређење водотока, скупљање комуналног отпада, дефинисање проширење водоводне мреже. Дефинисана и предложена је изградња саобраћајница како би се смањило интезитет саобраћаја у ужем подручју града као и дефинисање пословних зона. Урбанистички план представља

основу за израду спроведбених просторно – планских докумената оперативног карактера - зонинг плана, регулационих планова, урбанистичких пројеката и планова парацелације.

Спроведбени документи

Спроведбени документи просторног уређења су техничко-регулативни документи просторног уређења на основу којих се дефинишу услови за пројектовање и извођење објеката. Доносе се на плански период од 10 година, а важе до његове измјене или доношења новог, а све како Закон о уређењу прописује. Важећи Спроведбени документи на територији општине Прњавор су припремљени за приоритетна подручја.

Општина Прњавор је покривена стратешким и добрим дијелом спроведбеним документима просторног уређења. Стратешки документи су:

- Просторни план општине Прњавор 2010-2030 („Службени гласник општине Прњавор“, број 04/12),
- Урбанистички план „Прњавор“ („Службени гласник општине Прњавор“, број 11/18),
- Измјена дијела Урбанистичког плана "Прњавор" (Измјена I) („Службени гласник општине Прњавор“, бр. 39/21).

Усвојен је и знатан број регулационих планова.

II.7.2. Стање саобраћајне инфраструктуре

На подручју општине Прњавор, дужина некатегорисаних путева износи 150,00 km (13,39 %), локалних 842,20 km (75,18 %), регионалних 50,00 km (4,46 %), магистралних 43,00 km (3,84 %) и аутопута 35,00 km (3,12 %). Као што се види, највећи проценат путне мреже заузимају некатегорисани и локални путеви (укупно 88,57 %). Санација и изградња саобраћајне инфраструктуре се ради континуирано, из године у годину и посматрајући цјелокупну саобраћајну мрежу може се рећи да је стање задовољавајуће. Међутим, иако је последњих година уложено много средстава на реконструкцији и санацији путне мреже, потребно је наставити са овим активностима (нарочито код некатегорисаних и локалних путева) како би се обезбиједила што квалитетнија повезаност становништва са центром општине и других центара.

Јужним дијелом општине пролази жељезнички правац Бањалука – Добој. Овај вид превоза се може користити преко станица у насељима Кулаши и Присоје.

Најближи аеродром Бањалука је удаљен 42 km од Прњавора, па се у комбинацији са друмским саобраћајем може користити и овај вид саобраћаја и транспорта.

Паркинг простори

Тренутно, на подручју општине Прњавор постоји око 450 паркинг мјеста и на свим се врши наплата. Наплату паркинга обављају овлаштени радници, а од 2013. године се наплата обавља и електронским путем.

На подручју општине Прњавор, дужина некатегорисаних путева износи 150,00 km (13,39 %), локалних 842,20 km (75,18 %), регионалних 50,00 km (4,46 %), магистралних 43,00 km (3,84 %) и аутопута 35,00 km (3,12 %). Као што се види, највећи проценат путне мреже заузимају некатегорисани и локални путеви (укупно 88,57 %).

Санација и изградња саобраћајне инфраструктуре се ради континуирано, из године у годину и посматрајући цјелокупну саобраћајну мрежу може се рећи да је стање задовољавајуће.

II.7.3. Стање техничке инфраструктуре

Анализа електро – дистрибутивног система на подручју општине Прњавор за период 2016. – 2020. година

На подручју општине Прњавор, према подацима којима располажемо, дужина електро мреже износи 3.064 km, од чега је 426,2 km мрежа високог напона а 2.637,8 km је мрежа ниског напона. У односу на

период из 2016. године када је дужина електро мреже износила 3.026,8 km, види се пораст у дужини електро мреже од 37,2 km или 1,01% што је задовољавајуће гледано са нивоа покривености али инфраструктура електро – дистрибутивне мреже није задовољавајућа и потребна су додатна улагања и побољшања исте.

Број купаца/потрошача електричне енергије на подручју општине Прњавор према најновијим подацима такође је у порасту па је тренутно стање 18.013 прикључака што у односу на период из 2016. године када је број прикључака био 17.085 је увећање за 928 прикључака или 1,05%. Од тог броја на ниском напону имамо 17.979. корисника а на високом напону имамо 34. корисника. Највећи број корисника ниског напона су домаћинства (16.745).

На подручју општине Прњавор завршена је изградња мини хидроелектране (МНЕ) „Дренова“ на ријеци Вијаци, инсталисане снаге 120 kW, која је почела са производњом електричне енергије средином 2021. године и до сада је укупно произведено 33.355 kWh електричне енергије, а у дистрибутивни систем Електрокрајине је предано 32.873 kWh. Такође, на подручју општине је мала соларна електрана Новаковић у Горњим Вијачанима, инсталисане снаге 247.86 kWp и годишње производње 300.000 kWh.

Телекомуникације, интернет и РТВ сигнал

Када је у питању инфраструктура у области телекомуникација, интернета и РТВ сигнала генерално се може констатовати да је стање добро. Општина Прњавор је у потпуности покривена сигналом мобилне мреже, те се у континуитету улажу средства (компаније из ових области) у имплементацију и развој технологија с циљем пружања најсавременијих услуга приступа интернету, фиксне и мобилне телефоније и IPTV-а. На овај начин је становништву општине омогућена комуникација по највишим стандардима, а привредним субјектима су створени предуслови за раст и развој пословања. На подручју општине Прњавор послују 4 фирме из ових области.

Поштански саобраћај

Предузеће за поштански саобраћај Републике Српске на подручју општине Прњавор обавља дјелатност поштанског саобраћаја који обухвата пријем и слање свих врста пошиљка, пакета, брзе поште, робе, врши пружање финансијских услуга (уплате, трансфери новца у земљи и иностранству преко различитих сервиса за слање новца – пријем и слање, кредити и друго), маркетиншких услуга, филателије и друго. На подручју општине Прњавор послују пошта 78430 Прњавор, са издвојеним шалтерима у шалтер сали општине, у Кулашима, у Смртићима, те са станицом поштоноше у Штрпцима. Поред поште Прњавор и набројаних пословних јединица, у саставу поште Прњавор послују и поште 78432 Доњи Вијачани, 78433 Шибовска, 78434 Насеобина Лишња, 78435 Поточани и пошта 78436 Хрваћани. Поред набројаних пословних јединица пошта Прњавор има у свом саставу и једанаест уговорних шалтера који по уговору пружају финансијске услуге за Поште Српске. Поштоноше поште Прњавор покривају подручје цијеле општине Прњавор. На подручју општине дјелује и Одјељење брзе поште. У пошти Прњавор ради 49 радника.

Стање јавне расвјете

На подручју општине Прњавор у периоду од 2016. до 2020. године су уложена велика финансијска средства на изградњи, одржавању и функционисању јавне расвјете. Према процјенама, јавном расвјетом је покривено око 50% укупног становништва општине, те се може констатовати да је стање задовољавајуће у погледу покривености општине.

У претходном периоду уложена су значајна средства у циљу модернизације јавне расвјете, замјеном постојећих сијалица ЛЕД расвјетом, што је допринијело побољшању квалитета расвјете, као и уштедама за трошкове електричне енергије. Са овим активностима треба наставити и у будућем периоду.

Локални превоз

Организованим локалним превозом становништва на подручју општине покривено је 18 мјесних заједница. Приватни превозници не врше услуге превоза у мјесним заједницама у којима не могу остварити позитивно пословање. У Прњавору постоје двије аутобуске станице.

Дужина електро мреже износи 3.064 km, од чега је 426,2 km мрежа високог напона а 2.637,8 km је мрежа ниског напона, што је задовољавајуће гледано са нивоа покривености, али инфраструктура електро – дистрибутивне мреже није задовољавајућа и потребна су додатна улагања и побољшања. Број купаца/потрошача електричне енергије на подручју општине Прњавор према најновијим подацима такође је у порасту па је тренутно стање 18.013 прикључака.

Када је у питању инфраструктура у области телекомуникација, интернета и РТВ сигнала генерално се може констатовати да је стање добро, као и пружање поштанских услуга.

Према процјенама, јавном расвјетом је покриврено око 50% укупног становништва општине, те се може констатовати да је стање задовољавајуће у погледу покривености општине, а отпочела је замјена постојећих сијалица ЛЕД расвјетом, што треба наставити.

Организованим локалним превозом становништва на подручју општине покривено је 18 мјесних заједница.

II.7.4. Стање комуналне инфраструктуре и услуга

Водоснабдијевање

КП “Водовод” а.д. Прњавор врши захватање воде само са једног водозахвата, односно бунарева на изворишту Повелич, са ког се врши комплетно водоснабдијевање општине Прњавор. Фабрика воде Кремна није у функцији, њено поновно стављање у функцију планира се са проширењем водоводне мреже на јужни дио општине. Дужина водоводне мреже (примарна, секундарна и прикључци) закључно са 2021. годином износи 397.196,9234 m (због теренског рада на уцртавању старије мреже овај податак се стално повећава и повећаваће се док се комплетна мрежа не уцрта), број прикључака износи 7.218, а број потрошача 8.873. Водовод Прњавор, константно ради на уцртавању водоводне мреже, те свих објеката на водоводној мрежи са свим потребним подацима. Начин на који се мјери количина произведене воде је комбиновани и даље, што би значило преко водомјера, броја радних сати пумпе, процјене и сл. Постотак становништва општине Прњавор прикључених на систем јавног водоснабдијевања износи око 60%. Покривеност становништва општине Прњавор централним водоводним системом од 60% је већа од просјека РС који је 2014. године износио 48% (Стратегија интегралног управљања водама РС 2015 – 2024). Такође, према подацима РСЗ за 2019. годину губици (разлика између захваћене и испоручене воде) су износили 21.83% и били су готово 2 пута мањи од републичког просјека. Дистрибутивни систем водоводне мреже Прњавор, представља комбинацију пумпног и гравитационог система. Извориште Повелич се састоји од пет бунарева од којих је свих пет опремљено и у функцији. Укупан капацитет бунарева је 68 l/s.

Канализација

Дужина канализационе мреже износи око 35 km, а број прикључака износи 4.394. Степен покривености општине канализационом мрежом је 29%, док је републички просјек 36% (према Стратегији интегралног управљања водама РС 2015 – 2024). С обзиром на тренутне финансијске могућности, тешко се може очекивати значајнија активност на проширењу канализационог система. Оно што је реално за 2022. годину, јесте планирање израде пројектних документација, као и анимирање грађана у смислу њихове заинтересованости за учешће у изградњи канализационе мреже. Током 2022. и 2023. године могу се очекивати одређене активности на проширењу канализационог система.

Предузеће врши захватање воде само са једног водозахвата, односно бунарева на изворишту Повелич. Дужина водоводне мреже (примарна, секундарна и прикључци) закључно са 2021. годином износи 397 196,9234 m. Постотак становништва општине Прњавор прикључених на систем јавног водоснабдијевања износи око 60%.

Дужина канализационе мреже износи око 35 km, а број прикључака износи 4 394. С обзиром на тренутне финансијске могућности, тешко се може очекивати било каква значајнија активност на проширењу канализационог система.

II.7.5. Управљање отпадом

Општина Прњавор по свом географском положају припада простору бањалучке регије, која је формирала регионалну санитарно-комуналну депонију на локалитету Рамићи у Бањој Луци. Удаљеност општинског центра од локалитета регионалне санитарне депоније је 54 km.

На подручју општине Прњавор не постоје регистроване уређене депоније за одлагање отпада. Отпад се са подручја општине одвози на регионалну депонију отпада у Рамићима. ЈП „ДЕП-ОТ“ Бања Лука основано је 06.03.2003. године од стране општина бањалучке регије: Градишка, Лакташи, Србац, Котор Варош, Челинац, Кнежево и Прњавор.

Тренутно је на подручју општине Прњавор предузеће КП Парк а.д. задужено за сакупљање и транспорт мјешовитог комуналног отпада на подручју општине. Одвоз отпада се врши према плану и програму усвојеног од стране предузећа и локалне самоуправе Општине Прњавор. Према добијеним подацима комунално предузеће „Парк“ посједује дозволу за управљање отпадом (дјелатност сакупљања и транспорта) број 15.04-962/18 од 25.06.2018. године издату од стране Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију РС, на основу које може и да обавља предметну дјелатност. Планом и програмом одвоза комуналног отпада на територији општине Прњавор обухваћено је око 30 мјесних заједница док 2 мјесне заједнице нису обухваћене одвозом. Мјесне заједнице које нису обухваћене програмом одвоза комуналног отпада на подручју општине су: Горњи Вијачани и Присоје.

Према подацима Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију РС на подручју општине Прњавор регистрована су два правна субјекта за посједовање дозволе за управљање отпадом са регистрованом основном дјелатношћу сакупљање и прерада металног отпада и секундарних сировина.

Постојећи систем управљања отпадом

Постојећи систем сакупљања отпада на територији је релативно добро организован са разрађеном динамиком сакупљања и одвоза на регионалну депонију, али тај систем тренутно обухвата само мијешани комунални отпад. Тренутно у оквиру општине Прњавор нису обухваћени проблеми:

- сакупљања, одвоза и збрињавања клаоничког отпада,
- сакупљања, одвоза и збрињавања лешева угинулих животиња,
- сакупљања, одвоза и збрињавања грађевинског отпада,
- сакупљања, одвоза и збрињавања различитих категорија опасног отпада,
- издвајање рециклабилних компоненти из мијешаног комуналног отпада и сл.

Начин сакупљања комуналног отпада на подручју општине Прњавор је организован по територијалном принципу гдје се одвоз врши према рејону града односно улицама свакодневно до једном седмично у складу са Планом сакупљања комуналног отпада са динамиком одвоза који је усвојен од стране управе друштва КП Парк а.д. Прњавор 21.12.2018. године. Поред редовног одвоза отпада наведеног према програму врши се и одвоз отпада по позиву корисника комуналних услуга и постављање контејнера запремине 7 m³ и 1,1 m³.

Уз отпад из домаћинства, заступљен је и отпад из индустријског сектора те из услужних дјелатности, посебно отпад из већих продајних центара, бензинских станица, банака, ресторана, пословних објеката, административних објеката итд. према подацима из комуналног предузећа покривеност одвозом привредних субјеката је 100% односно 850 регистрованих привредних субјеката закључно са крајем 2018. године. Мањи објекти углавном одлажу отпад у контејнере предвиђене за домаћинства, док већи објекти као што су болнице, продајни центри и ресторани имају властите контејнере које празни и отпад одвози КП Парк а.д. Прњавор.

Комунално предузеће Парк а.д. располаже потребним транспортним јединицама за сакупљање и превоз отпада до санитарне депоније у Рамићима, Бања Лука, који је прилагођен успостављеном систему прикупљања. Према доступним информацијама, у наредном периоду је потребно обнављање опреме, те разматрање успостављања капацитета на подручју општине који би даље унаприједили стање у области управљања отпадом.

Издвајање искористивих компоненти из отпада са подручја општине Прњавор је организовано путем зелених острва распоређених на двије локације на градском подручју.

Према подацима општинске комуналне полиције на територији општине Прњавор, неконтролисане дивље депоније регистроване су на 8 локација. Иако се ради о мањим депонијама, исте настају као посљедица непрописног одлагања кућног отпада од стране несавјесног локалног становништва.

КП Парк а.д. Прњавор има законску обавезу достављања годишњег извјештаја о комуналном отпаду општинској управи која се доставља Фонду за заштиту животне средине РС.

Опрема и механизација: комунални контејнери (7 м³) – 14 ком, комунални контејнери (1,1 м³) – 74 ком, ауто-смеђар – 3 ком, ауто-подизач – 1 ком, трактор са приколицом – 1 ком, остало – 2 ком.

На подручју општине Прњавор не постоје регистроване уређене депоније за одлагање отпада. Отпад се са подручја општине одвози на регионалну депонију отпада у Рамићима. Тренутно је на подручју општине Прњавор предузеће КП Парк а.д. задужено за сакупљање и транспорт мијешовитог комуналног отпада на подручју општине. Планом и програмом одвоза комуналног отпада на територији општине Прњавор обухваћено је око 30 мјесних заједница док 2 мјесне заједнице нису обухваћене одвозом. Постојећи систем сакупљања отпада на територији је релативно добро организован са разрађеном динамиком сакупљања и одвоза на регионалну депонију али тај систем тренутно обухвата само мијешани комунални отпад. Неконтролисане дивље депоније регистроване су на 8 локација.

Резиме стања просторно-планске документације, инфраструктуре и јавних услуга

Општина Прњавор је покривена стратешким и добрим дијелом спроведбеним документима просторног уређења. Стратешки документи су:

- Просторни план општине Прњавор 2010-2030 („Службени гласник општине Прњавор“, број 04/12),
- Урбанистички план „Прњавор“ („Службени гласник општине Прњавор“, број 11/18),
- Измјена дијела Урбанистичког плана "Прњавор" (Измјена I) („Службени гласник општине Прњавор“, бр. 39/21).

Усвојен је и знатан број регулационих планова.

На подручју општине Прњавор, дужина некатегорисаних путева износи 150,00 km (13,39 %), локалних 842,20 km (75,18 %), регионалних 50,00 km (4,46 %), магистралних 43,00 km (3,84 %) и аутопута 35,00 km (3,12 %). Као што се види, највећи проценат путне мреже заузимају некатегорисани и локални путеви (укупно 88,57 %).

Санација и изградња саобраћајне инфраструктуре се ради континуирано, из године у годину и посматрајући цјелокупну саобраћајну мрежу може се рећи да је стање задовољавајуће.

Дужина електро мреже износи 3.064 km, од чега је 426,2 km мрежа високог напона а 2.637,8 km је мрежа ниског напона, што је задовољавајуће гледано са нивоа покривености, али инфраструктура електро – дистрибутивне мреже није задовољавајућа и потребна су додатна улагања и побољшања. Број купаца/потрошача електричне енергије на подручју општине Прњавор према најновијим подацима такође је у порасту па је тренутно стање 18.013 прикључака.

Када је у питању инфраструктура у области телекомуникација, интернета и РТВ сигнала генерално се може констатовати да је стање добро, као и пружање поштанских услуга. Према процјенама, јавном расвјетом је покриврено око 50% укупног становништва општине, те се може констатовати да је стање задовољавајуће у погледу покривености општине, а отпочела је замјена постојећих сијалица ЛЕД расвјетом, што треба наставити.

Организованим локалним превозом становништва на подручју општине покривено је 18 мјесних заједница.

Предузеће врши захватање воде само са једног водозахвата, односно бунарева на изворишту Повелич. Дужина водоводне мреже (примарна, секундарна и прикључци) закључно са 2021. годином износи 397 196,9234 m. Постотак становништва општине Прњавор прикључених на систем јавног водоснабдијевања износи око 60%.

Дужина канализационе мреже износи око 35 km, а број прикључака износи 4 394. С обзиром на тренутне финансијске могућности, тешко се може очекивати било каква значајнија активност на проширењу канализационог система.

На подручју општине Прњавор не постоје регистроване уређене депоније за одлагање отпада. Отпад се са подручја општине одвози на регионалну депонију отпада у Рамићима. Тренутно је на подручју општине Прњавор предузеће КП Парк а.д. задужено за сакупљање и транспорт мијешовитог комуналног отпада на подручју општине. Планом и програмом одвоза комуналног отпада на територији општине Прњавор обухваћено је око 30 мјесних заједница док 2 мјесне заједнице нису обухваћене одвозом. Постојећи систем сакупљања отпада на територији је релативно добро организован са разрађеном динамиком сакупљања и одвоза на регионалну депонију али тај систем тренутно обухвата само мијешани комунални отпад. Неконтролисана дивље депоније регистроване су на 8 локација.

Потребно је обнављање опреме за збрињавање отпада, те разматрање успостављања капацитета на подручју општине који би даље унаприједили стање у области управљања отпадом.

II.8. Стање животне средине

II.8.1. Земљиште

Загађивање земљишта

Анализа квалитета земљишта је спроведена на појединим локалитетима у општини Прњавор који су изван обухвата урбанистичког плана, те одређују квалитет земљишта у његовом ширем окружењу. Резултати мјерења параметара квалитета земљишта, у насељима Кулаши и Насебина Лишња, показују задовољавајуће стање, обзиром на граничне вриједности параметара одређених Правилником о утврђивању количина штетних и опасних твари у земљишту.

II.8.2. Квалитет ваздуха

Загађивање ваздуха

Квалитет ваздуха на урбаном подручју Прњавора је одређен концентрацијом загађујућих материја у ваздуху, као и различитим географским и метеоролошким факторима. Обзиром да су мјерења параметара квалитета ваздуха на предметном простору повремена, као таква нису релевантна за оцјену стања квалитета ваздуха на ширем подручју. Постојећи резултати мјерења параметара квалитета ваздуха (SO₂, CO, CO₂, NO₂, NO, CH₄ и количине укупних лебдећих честица) добијени су за потребе одређивања нултог стања квалитета ваздуха у подручјима која би била изложена потенцијалном негативном утицају у зони изградње аутопута и зони утицаја термоелектране. Према овим резултатима, нису прекорачене граничне нити циљане вриједности прописане Правилником о граничним вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске“, број 39/05). Иако током досадашњих контрола мјерних параметара квалитета ваздуха нису евидентирана прекорачења дозвољених и граничних вриједности, неоспорно је да негативан утицај на квалитет ваздуха има повећана концентрација полутаната у ваздуху. Концентрације загађујућих материја и честица у ваздуху настају као посљедица различитих индустријских процеса, изградње инфраструктуре, експлоатације и прераде минералних сировина, разградње отпада и сагоријевања моторних горива у саобраћају. Стога се на предметном подручју разликују тачкасти, линијски и површински извори загађења ваздуха. Топлане и слични појединачни произвођачи топлотне и електричне енергије великог капацитета који се обиљежавају као тачкасти извори загађења не егзистирају унутар обухвата урбанистичког плана,

али се у ову групу загађивача убрајају погони за сепарацију камена и производњу асфалта на подручју насеља Горњи Штрпци, производног капацитета 120 t/h и привремена асфалтна база са производним капацитетом 200 t/h. Претовар, складиштење и транспорт сировина, енергената и готових производа у производном процесу асфалта су извори токсичних загађивача (прашина, водена пара, непријатни мириси, CO, CO₂, NO_x, SO₂) који могу штетно дјеловати на здравље локалног становништва.

Поред наведених привредних погона, негативан утицај на квалитет ваздуха и других компонената животне средине имају и бројни погони прехрамбене индустрије (производња млијека, производња и прерада меса и др.), клаонице, фарме пилића, постројења за управљање отпадом, каменоресци, те велики број сервиса и радионица за поправку и одржавање возила друмског саобраћаја. Линијски извори загађења ваздуха су магистрални и регионални путеви који пресецају урбано подручје. Основу путне мреже на овом подручју чини магистрални пут MI-106 Клашнице – Прњавор – Дервента и два регионална путна правца PI-2103 Челинац – Прњавор и PI-2102 Србац – Прњавор - Станари. Такође, треба истаћи аутопут (АП-2) Бања Лука – Добој који са фреквенцијом око 3000 возила дневно представља значајан линијски загађивач на територији општине Прњавор. Повишена концентрација полутаната (CO, NO_x, чађ) нарочито у непосредној зони путева, узрокована је фреквенцијом саобраћаја и факторима попут квалитета возила и саобраћајне инфраструктуре. Загађења ваздуха издувним гасовима из аутомобила, као и загађења околине излијевањем зауљене отпадне воде, се могу јавити на локалитетима бензинских пумпи у урбаном подручју. Више појединачних извора емисије полутаната у ваздух мањег капацитета на одређеном простору представља површинске изворе загађења. Површински извори загађења ваздуха на подручју урбанистичког плана су и објекти који обезбеђују топлотну енергију из котловница за централно гријање и из локалних извора топлоте унутар просторија. Као енергент најчешће користе дрво и дрвне отпатке, а рјеђе угљ и друге енергенте као течено гориво, течни нафтни гас и електричну енергију. Њихов утицај је нарочито изражен током грејне сезоне. Узрок загађења атмосфере често је везан за постојање неефикасних енергетских објеката и нецентрализованог система гријања стамбеног, пословног и јавног простора.

На подручју општине Прњавор постављена је аутоматска метеоролошка станица на локацији к.ч. број 870/4 К.о. Прњавор од стране Републичког хидрометеоролошког завода Република Српска, Бања Лука, гдје се налази сензор за праћење загађења ваздуха суспендованим честицама PM_{2.5} који дјелује у оквиру PurpleAir мреже, док се нова аутоматска агрометеоролошка станица се налази на локацији ергеле Вучијак. Иначе, просјечна годишња вриједност суспендованих честица PM_{2.5} измјерена на овом сензору 2021. године износи 53.47 µg/m³, што је више од 2 пута изнад граничне вриједности из законодавства РС. Према ЕРА (Агенција за заштиту животне средине Сједињених Америчких Држава) категоризацији ријеч је о нездравом ваздуху за осјетљиве групе. Просјечна вриједност суспендованих честица PM_{2.5} измјерена током грејне сезоне 2021/2022. годину износи чак 83.85 µg/m³, што је по ЕРА категоризацији нездрав ваздух.

Квалитет земљишта је задовољавајући, као и квалитет ваздуха, мада на подручју општине постоје загађивачи (индустријска постројења, гријање).

II.8.3. Квалитет воде у водотоковима

Квалитет површинских вода

Према Уредби о класификацији вода и категоризацији водотока ријека Укрина са притокама је цијелим својим током, па тиме и на дијелу подручја општине Прњавор, сврстана у прву категорију. Кроз обухват урбаног подручја Прњавора пролазе и водотоци ријека Лишње и Вијаке са притокама. Канализациони колектори фекалних отпадних вода се упуштају у водотоке без претходног пречишћавања, што се негативно одражава на квалитет површинских водотока (повећан садржај бактерија у љетњем периоду и сл). На локалитету Лужани на ријеци Укрини се врши оперативни мониторинг у сврху оцјене квалитета воде у водотоку. Резултати мониторинга од 2009. године су: од укупно анализирана 54 физичко – хемијска параметра, који су нормирани, 85% задовољава Уредбом прописани класу. Преосталих 15% који не задовољавају прописану класу, се односе на концентрације суспендованих материја, биохемијске потрошње кисеоника и укупан фосфор.

Квалитет подземних вода

Према Уредби о категоризацији водотока, све подземне воде осим прве издани у подручју насеља, категоришу се у прву категорију квалитета. Подземне воде у оквиру насеља категоришу се у другу категорију. На дијеловима насеља гдје нема изграђене јавне канализације, преливи од бројних септичких јама негативно утичу на квалитет подземних вода.

Загађивање вода

На подручју Урбанистичког плана Прњавор протичу ријеке и потоци који припадају сливу ријеке Саве (подслив Укрина): Лишња, Вијака, Слатина, Радуловац, Ратковац и други. Ови водотоци су реципијенти отпадних вода које се слијевају из испуста канализације и неуређених водопрпусних септичких јама без претходног пречишћавања. Градско подручје је дјелимично покривено канализационом мрежом (50% прикључености на канализациону мрежу у општинском центру), а ријеке Лишња и Вијака су у својству градског колектора за прикупљање отпадних вода из објеката. Минимални средњи протикај ријеке Лишње износи 0,32 m³/s, а укупно процјењено оптерећење органском материјом за 10.000 еквивалент становника, тј. повећање концентрације органске материје, износи 21,88 mg/l.

Ширење стамбених насеља у којима изградња канализационих система није пратила њихов развој, довело је до повећања оптерећења вода комуналним отпадним водама. Третман индустријских отпадних вода постоји само унутар појединих индустријских погона која подлијежу обавези прибављања еколошке дозволе и њихова технологија третмана је прилагођена врсти отпадних вода, те на тај начин задовољавају одговарајуће критеријуме. Иначе, индустријски отпади су пријетња животної средини због високих концентрација органских материја (крв из клаоница, уља, масти и ефлуенти из различитих производних процеса – дрвопрерада, металопрерада, производња грађевинских материјала и др.). Поред загађења водотока комуналним и индустријским отпадним водама, квалитет површинских и подземних вода је угрожен потенцијалним расипањем загађивача какви су прашина, нафта и њени деривати, детерџенти, лако разградљиве материје, процједне воде отпадних материја, пестициди и минерална ђубрива. Велики извор загађења површинских и подземних вода представља испирање нитрата из стајског ђубрива у подручјима са интезивним узгојем стоке. Према подацима из Елабората о испитивању узорака површинских вода из 2013. године, вода ријеке Лишња припада I и IV класи квалитета површинских вода у погледу вриједности укупних чврстих материја, нитратног азота, укупног фосфора, олова, кадмијума и никла, док остали параметри показују вриједности које одговарају II класи квалитета површинских вода. Планом оперативног и националног надзорног мониторинга квалитета вода на ријеци Укрини обухваћене су и притоке ове ријеке када је на основу израчунатих индекса сапробности утврђено да ријека Вијака на локалитету Мачковац одговара бонитету III класе, што је узроковано органским оптерећењем и фекалним материјама. Вода у ријеци Вијаци се додатно загађује онечишћеном водом из рибањака. Класа квалитета водотока дефинисана је Уредбом о класификацији вода и категоризацији водотока (Службени гласник РС бр. 42/01), према којој воде водотока са урбаног подручја треба да задрже II класу квалитета. Све подземне воде, осим прве издани у подручју насеља које су у II класи квалитета, категоришу се у I класу. Недостатак континуираног мониторинга и контроле квалитета површинских и подземних вода отежава анализу стања и значајно утиче на избор одговарајућих мјера заштите.

Водопривреда

У протеклом периоду већина активности из ове области која је проведена унутар Одјељења за пољопривреду, водопривреду и шумарство и Одјељења за стамбено-комуналне послове и инвестиције се односила на изградњу приоритетне водоводне мреже како оне из система „Повелич“ тако и на водоснабдијевање Индустријске зоне „Вијака“ са акумулационог језера Дренова, те помоћи приликом изградње и адаптације постојећих сеоских водовода у руралним подручјима. Осим овог приоритети су дати на уређењу сливног подручја ријеке Укрине у смислу спречавања поплава те изради неопходне проектне документације из области водопривреде.

Иначе на подручју општине Прњавор приоритетни су сљедећи водни ресурси: ријека Укрина са Великом и Малом Укрином, Вијака, Турјаница (иначе воде првог реда о којима бригу треба да воде републички органи) те Лишња, Илова, Јадовица, Кремница и други мањи водотоци (иначе воде другог

реда из надлежности о управљању општине). Ријека Укрина представља најзначајнији водни ресурс на подручју општине Прњавор. Међутим, Ријека Укрина и њене притоке су изузетно угрожене испуштањем отпадних вода, спирањем штетних материја са пољопривредних површина, одлагањем отпада у ријеку итд. Лишња је угрожена првенствено због канализационих вода из града те мањим дијелом изградњом аутопута Бања Лука-Добој на подручју општине Прњавор. Значај Вијаке се огледа са аспекта водоснабдијевања, јер са акумулацијом Дренова чини основни хидропотенцијал општине.

Велики проблем у овој области представља и неконтролисана експлоатација шљунка из водотока што доводи до девастације корита, а и водног земљишта уопште. Овај проблем је, прије свега, изражен на ријеци Укрини, чему свакако треба посветити више пажње у наредном периоду.

Канализациони колектори фекалних отпадних вода се упуштају у водотоке без претходног пречишћавања, што се негативно одражава на квалитет површинских водотока (повећан садржај бактерија у љетњем периоду и сл). На дијеловима насеља гдје нема изграђене јавне канализације, преливи од бројних септичких јама негативно утичу на квалитет подземних вода. Ширење стамбених насеља у којима изградња канализационих система није пратила њихов развој, довело је до повећања оптерећења вода са комуналним отпадним водама. Третман индустријских отпадних вода постоји само унутар појединих индустријских погона која подлијежу обавези прибављања еколошке дозволе и њихова технологија третмана је прилагођена врсти отпадних вода.

II.8.4. Организовано управљање отпадом

Према подацима општинске комуналне полиције на територији општине Прњавор, неконтролисани дивље депоније регистроване су на 8 локација. Ради о мањим депонијама, исте настају као посљедица непрописног одлагања кућног отпада од стране несавјесног локалног становништва (Мађино Брдо, Вучијак, Кремна, Кремна (Грмчара) – Павловића шљункара, Кремна, преко пута потпорног зида, на Регионалном путу Прњавор – Добој, Градина – напуштен мајдан за експлоатацију пијеска, Чивчије, гранично подручје са општином Челинац, Љубић (Свињар), код репетитора. Након што се поједине дивље депоније санирају, ради дугогодишњих устаљених навика несавјесног становништва поново се на истим локацијама појављује одлагање комуналног отпада.

Према подацима општинске комуналне полиције на територији општине Прњавор, неконтролисани дивље депоније регистроване су на 8 локација. Након што се поједине дивље депоније санирају, ради дугогодишњих устаљених навика несавјесног становништва поново се на истим локацијама појављује одлагање комуналног отпада.

II.8.5. Канализациона мрежа

Дужина канализационе мреже износи око 35 km, а број прикључака износи 4.394. С обзиром на тренутне финансијске могућности, тешко се може очекивати било каква значајнија активност на проширењу канализационог система. Оно што је реално за 2022. годину, јесте планирање израде пројектних документација, као и анимирање грађана у смислу њихове заинтересованости за учешће у изградњи канализационе мреже. Током 2022. и 2023. године могу се очекивати одређене активности на проширењу канализационог система. На подручју општине Прњавор не постоји постројење за пречишћавање отпадних вода.

II.8.6. Биодиверзитет

Станиште ријеке Укрине одговара ријечном раку (*Astacus astacus*), који је према Уредби о Црвеној листи заштићених врста флоре и фауне Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 124/12) сврстана на листу заштићених *Arthropoda*. За ријеку Укрину карактеристична је фауна водених инсеката која се одликује присуством врста из рода *Ephemeroptera* (водени цвијет). На ријеци Укрини дешава се изузетно риједак феномен цвјетања воде. У љетним вечерима и ноћима током августа око водотока се јављају ројеви водених инсеката, лептира који живе у облику ларве на дну ријеке три године, који у моменту размножавања одају утисак да ријека процвјета. Овај риједак феномен познат као „Укрински цвијет“, представља велико природно богатство, који је познат још на ријекама Тиса и Хоангхо (Кина). *Ephemeroptera* су индикатори чисте и незагађене воде.

Станиште ријеке Украине одговара ријечном раку који је на листи заштићених Arthropoda. „Украински цвијет“, представља велико природно богатство.

II.8.7. Енергетска ефикасност

Пројекти енергетске ефикасности на подручју општине Прњавор од 2014. до 2021:

1. Пројекат реконструкције основе школе „Никола Тесла“ Прњавор – Енергетска ефикасност у Босни и Херцеговини – БЕЕП Пројекат (Свјетска банка – Међународна асоцијација за развој/Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске); година: 2017, вриједност инвестиције 830.000,00 КМ
2. Пројекат реконструкције основне школе „Меша Селимовић“ Насеобина Лишња, општина Прњавор, Финансирани Влада Републике Србије и општина Прњавор/Министарство за европске интеграције и међународну сарадњу; Година реализације: 2018/2019, Вриједност пројекта: 166.000,00 КМ
3. У току 2020. и 2021. године реализован је пројекат енергетске ефикасности на објекту ЈЗУ „Дом здравља“ Прњавор - зграда породичне медицине и хитне медицинске помоћи, Вриједност пројекта: 950.000,00 КМ, Финансирани Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност РС и Јавна установа Дом здравља Прњавор.

У претходном периоду уложена су значајна средства у циљу модернизације јавне расвјете, замјеном постојећих сијалица LED расвјетом, што је допринијело побољшању квалитета расвјете, као и уштедама за трошкове електричне енергије. Са овим активностима треба наставити и у будућем периоду.

Емисије CO2

Општина Прњавор је у току 2021. године спроводила активности на изради Акционог плана одрживог управљања енергијом и прилагођавања климатским промјенама (SECAP) за период до 2030. године. С тим у вези, општина Прњавор потписала је Споразум градоначелника за климу и енергију (енг. The Covenant of Mayors - CoM) који представља највећу свјетску иницијативу усмјерену на локалне енергетске и климатске активности с циљем смањења енергетске потрошње, емисија CO2 и утицаја климатских промјена те адаптације на климатске промјене.

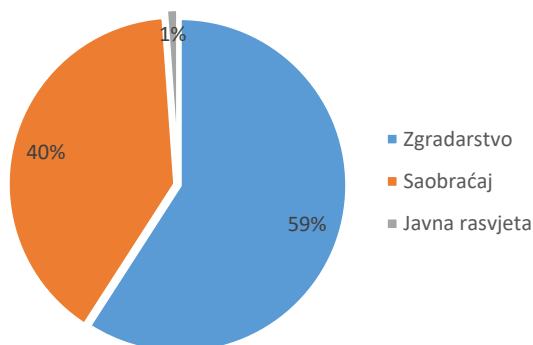
Потписници споразума обвезују се на:

- смањење емисија CO2 (по могућности и осталих стакленичких гасова) на локалном подручју за најмање 40% до 2030. године у односу на референтну годину, кроз унапријеђену енергетску ефикасност те повећање кориштења обновљивих извора енергије;
- повећање отпорности на климатске промјене услед примјене принципа прилагођавања климатским промјенама;
- размјену искустава, визија, резултата и пракси с локалним и регионалним властима унутар ЕУ и шире, кроз директну кооперацију и размјену знања, унутар контекста "Global Covenant of Mayors" споразума;
- израду Акционог плана одрживог енергетског развоја и климатских промјена (енг. Sustainable Energy and Climate Action Plan – SECAP) унутар двије године од датума приступања Споразуму те припадајуће документације о извјештавању provedбе Акционог плана.

У складу с препорукама Европске комисије, сектори енергетске потрошње Општине Прњавор подијељени су на три основна сектора: зградарство - јавне зграде које су у власништву општине, јавне зграде које нису у власништву општине Прњавор, стамбене зграде - зграде колективног становања и индивидуални стамбени објекти; саобраћај - јавни пријевоз на подручју општине Прњавор, приватна и комерцијална возила и сектор јавне расвјете коју чини електрична мрежа јавне расвјете на подручју општине Прњавор.

Укупна гријана површина у сектору зградарства износи 1.747.837,60 m², а укупна потрошња енергије у сектору зградарства износи 495.038,60 MWh. Најзаступљенији енергент у потрошњи енергије је дрвна биомаса, док је најмање заступљен енергент природни гас.

Највећи удио 59% у укупним емисијама CO_{2eq} има сектор зградарства, након којег слиједи сектор саобраћаја са 40% и сектор јавне расвјете од 1%.



Слика: Процентуално учешће сектора у укупним емисијама CO₂ за 2020. годину

Укупне емисије CO_{2eq} контролног инвентара општине Прњавор износе 83.752tCO_{2eq}. Емисије из потрошње електричне енергије (40.826 tCO₂) и дизела (27.970 tCO₂) су најзаступљеније у укупном контролном инвентару емисија општине Прњавор за 2020. годину.

На подручју општине се проводе пројекти енергетске ефикасности, а општина приступа и међународним иницијативама за енергетску ефикасност и смањење емисије CO₂. Најзаступљенији енергент у потрошњи енергије је дрвна биомаса, док је најмање заступљен енергент природни гас. Највећи удио 59% у укупним емисијама CO_{2eq} има сектор зградарства, након којег слиједи сектор саобраћаја са 40% и сектор јавне расвјете од 1%.

II.8.8. Стање шумских екосистема

Шумарство

Шуме и шумска земљишта представљају један од важнијих природних ресурса општине Прњавор, а што произилази из чињенице да исте заузимају површину од 17.352 хектара или 7.422 хектара у приватном власништву и 9.930 хектара у државном власништву што чини 27,54% површине општине. Стратешки документи из ове области нису мијењани у протеклом периоду важења Ревидиране стратегије развоја Општине Прњавор (ревидована за период 2018.-2020. година) („Службени гласник, општине Прњавор”, број 13/18), односно и тада и сада су важеће Шумскопривредна основа за „Посавско” шумскопривредно подручје за период 01.01-2013.-31.12.2022.године за шуме у државном власништву и Шумскопривредна основа за приватне шуме на подручју општине Прњавор за период од 01.01.2017. до 31.12.2026. године, тако да се и већина података и ранијих планова и препорука неће мијењати овом приликом, јер су исти урађени на основу наведених докумената.

Стање шумских ресурса за шуме у државној својини

Када је у питању анализа стања и досадашње газдовање шумама у државној својини на подручју општине Прњавор, а на основу података преузетих из Шумскопривредне основе за „Посавско” шумскопривредно подручје за период 01.01-2013.-31.12.2022.године, можемо навести сљедеће стање и анализу сатања газдовања шумама:

-Укупна површина високих шума са природном обновом у општини Прњавор износи 7.864,46 хектара.

-Укупна површина високих деградираних шума у општини Прњавор износи 113,04 хектара.

-Укупна површина шумских култура са процјењеном дрвном масом у општини Прњавор износи 1.450,88 хектара, а укупна површина ове категорије износи 1.530,20 хектара.

-Укупна површина изданачких шума у општини Прњавор износи 359,71 хектар.

-Остале површине до укупне површине шума у државном власништву опадају на шуме неподесне за газдовање и на голети подесне за газдовање.

За протекли период газдовања шумама овог подручја може се констатовати сљедеће:

- У високим шумама са природном обновом примјењивани су системи газдовања скупинасто-преборни и скупинасти. Системи газдовања који су примјењивани у протеклом уређајном периоду нису дали резултате који се од њих очекују или нису примјењивани у потпуности и на то треба обратити више пажње.
- Неспорна површина шума и шумског земљишта у односу на ранију основу повећана је за 190,24 хектара. До промјена је дошло и по категоријама шума. Повећање површина је посљедица утврђивања нове линије посједа која је на овом подручју утврђена на основу катастарских планова, али нова основа тек треба да обухвати промјене настале изградњом трасе аутопута.
- У високим шумама са природном обновом је дошло до промјене величине дрвне залихе, односно дошло је до смањења исте од 3,8 m^3/ha . Међутим истовремено је повећан запремински прираст ове категорије за 0,28 m^3/ha .
- Површина шумских култура је повећана за 69,3 хектара.
- Површина високих деградираних шума је смањена за 109,9 хектара.
- У квалитетнијим изданачким шумама вршене су сјече као мјере његе (прореде).
- Поређењем стања укупне дрвне запремине за шумске културе по класама старости за подручје општине Прњавор видимо да није дошло до великих промјена. Запремина у првом добном разреду је смањена са 15,2 m^3/ha , на 13,2 m^3/ha , односно запремина четинара је незнатно смањена, а запремина лишћара је незнатно повећана. Међутим у другом добном разреду је дошло до повећања са 78,2 на 86,0 m^3/ha . У трећем добном разреду се јавља 48,5 m^3/ha , а у претходном уређивању није било запремине овдје. Из наведеног је видљиво да је јасно изражен прелазак култура из једног у други добни разред.
- Планирани обим сјеча (етат) није реализован. У високим шумама са природном обновом реализован је на 57,5% површине, односно реализовано је 86,3% планиране дрвне запремине. Овдје имамо и велико прекорачење обима сјеча у неким газдинским класама (у ГКЛ 1205 овај проценат је 177,2 % , а у ГКЛ 1101 он износи 165,48%) У шумским културама реализована је дрвна запремина од 12,2 % у односу на планирану. Обим сјеча код четинара остварен са само 3,75%. У изданачким шумама реализована је дрвна запремина са 182,21% у односу на планирану. Као што се из претходног види, обим сјеча ни у једној категорији шума није остварен у планираном обиму. У шумским културама обим сјеча је врло мали (посебно за четинаре), а у изданачким шумама је прекорачен. Процент реализације дрвне запремине би требао да одговара истој површини.
- У протеклом периоду провођене су превентивне мјере заштите од штета биотичке и абиотичке природе, међутим и овдје је било одређених штета, али које су знатне.
- План отварања шума остварен је са 272,7%, и изграђени су нови шумски камионски путеви у дужини од 37,9 km.
- У досадашњем кориштењу гледано са аспекта анализе и оцјене извршења плана кориштења споредних шумских производа природних ресурса шумарства као привредне гране, доминантну улогу има производња и кориштење дрвета, док се осталим производима шуме не поклања довољно пажње. Овакав однос је несхватљив нарочито у садашњим условима привређивања када околности захтијевају кориштење свих расположивих ресурса којима шумарство располаже. Савремена фармацеутска, козметичка и прехрамбена индустрија све више користе производе шуме. Радници са ограниченом радном способношћу, који не могу

обављати свакодневне послове у шумарству, требају се обучити за сакупљање, сушење и остале послове који су везани за споредне шумске производе, у циљу бољег кориштења истих.

Подаци за шуме у државном власништву показују да се 1/3 дрвне масе користити за производњу трупаца, а 2/3 као огријевно дрво, што би свакако требало мијењати у наредном периоду у корист производње дрвне масе за даљу прераду, јер се на тај начин остварују знатно већи финансијски ефекти производње.

Одлуком о давању сагласности на приједлог ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац, ШГ Градишка о стављању под заштиту састојина које имају атрибуте шума високе заштитне вриједности и осталих објеката високе заштитне вриједности („Службени гласник општине Прњавор“, број 17/07) одређене су шуме високе заштитне вриједности на подручју општине Прњавор и то: Парк шума Борик; Комплекс шумског земљишта Г.Ј „Гумјера-Царева Гора“; Културно историјски споменик „Дамјанов гроб“; Туристичко-рекреациони центар „Равно брдо“; Извориште љековите воде „Смрдељ“; „Невиђени поток и слив ријеке Кремнице“; Историјски локалитет „Кадијин храст“; Извор ријеке Боровице; Ловачка вода; Извор уз ријеку Шибовачу. Овим подручјима и у наредном периоду треба поклонити посебну пажњу у смислу заштите и очувања истих, јер се ради о посебно интересантним и ријетким шумским подручјима високе еколошке вриједности.

Стање шумских ресурса за шуме у приватној својини

По тренутно важећој ШПО за шуме у приватној својини на подручју општине Прњавор у приватном посједу евидентиране су шуме у укупној површини од 7.456,66 ha≈7.457 ha. Током протеклог уређајног периода дошло је до сређивања катастарских података, спискова парцела, њихових површина и власника те катастарских планова тзв. новог премјера који је на снази на подручју општине Прњавор, услјед чега је дошло до одређених промјена у односу на протекли период. Укупна површина шума у приватној својини на подручју општине Прњавор је мања за 453,68 ha или 5,72% у односу на снимање из претходног уређајног периода. Смањена површина је резултат промјена у катастарском оперативу, тј. превођења неких шумских површина у друге намјене, промјене власничке структуре и ажурирања катастарских података. Површина је смањена, првенствено, из разлога што су приликом израде ове ШПО искључене површине које припадају задругама и пољопривредним комбинатима, а које су биле обухваћене прошлом основом. Тачније, овом основом нису обухваћене следеће површине: 49,31 ha уписано на АИПК Босанска Крајина ООУР Вучијак, 385,46 ha уписано на АД Ратар Прњавор, те 2,19 ha уписано на МП Рибњак Прњавор. Такође, овом основом нису обухваћене ни парцеле на траси изградње аутопута Бања Лука–Добој (укупно око 30 ha) јер су за ове површине извршене промјене у катастру, те су прешле у адекватну категорију земљишта у својину Републике Српске. Такође, израдом ове ШПО нису обухваћене парцеле обрасле шумом, а које се у катастарском оперативу не воде као култура шума (пашњак, ораница, ливада и др.), а које су из бројних разлога (миграција руралног становништва, зарастање некадашњег пољопривредног земљишта, расељавање становништва, одлазак на рад у друге земље и др.) у протеклом периоду обрасле шумом. Дознаку дрвне залихе која потиче са ових површина врши извршилац стручно-техничких послова у складу са Законом о шумама.

Газдовање шумама у приватној својини је отежано постојањем великог броја приватних шумовласника, малом просјечном површином шумских посједа и великим бројем катастарских парцела (0,31 ha/1 парцели), те би било добро отклонити све административне препреке и агилније приступити замјени шума и шумског земљишта између власника шума у приватној својини и шума у својини Републике Српске гдје год за то постоји обострани интерес а у складу са Правилником о условима и начину замјене шума и шумског земљишта у својини Републике Српске, чиме би се олакшало правилно газдовање.

Структура површина, с обзиром на категорију шума, знатно је измјењена у односу на претходну Основу. Наиме, високих шума је мање за 1942,53 ha у односу на стање по претходној Основи, док је површина изданачких шума већа за 1672,89 ha. Површина шумског земљишта подесног за пошумљавање и газдовање је смањена за 220,70 ha, док је површина шумског земљишта неподесног за пошумљавање и газдовање повећана за 35,49 ha. До смањена површине високих шума дошло је, са једне стране, због објективних разлога јер је смањена и укупна површина шума у приватној својини по

овој основи, из разлога искључења знатне површине које припадају задругама и пољопривредним комбинатима. Поред тога, у прошлој ШПО добар дио површина који је сврстан у категорију високих шума је описан у репрезентантима као шуме мјешовите по поријеклу. Као последица непланског газдовања због већег „притиска“ на храст китњак, лужњак и пољски јасен дошло је до већег учешћа обичног граба и пионирских врста дрвећа у свим биљним заједницама. О томе говори и податак да у овом уређивању имамо дупло већу површину изданачких шума граба (сада око 43% укупне површине на подручју општине отпада на изданачке састојине граба).

Када се посматра промјена површина високих шума по типовима шума, видљиво је да је знатно смањена површина високих састојина лужњака и китњака, а око 400 ha шуме који је окарактерисан као висока састојина граба у прошлом уређивању, сада је прешао у категорију изданачких шума. Површина изданачких шума је повећана, поред претходно наведеног, и из разлога што је у ову категорију шума „враћено“ око 250 ha јако девастираних изданачких шума које су у прошлом уређивању сврстане у категорију шибљака и који су чак имали просјечну залиху од 35,29 m³/ha. Промјена структуре површина по категоријама шуме дијелом је резултат и стручно-техничког приступа приликом категоризације шума у два различита периода с обзиром на однос броја стабала генеративног и вегетативног поријекла. Наиме, граница између високих и изданачких састојина у шумама у приватној својини је понекад веома прелазна те је јако тешко процијенити 1/3 површине прекривености стабалима генеративног поријекла, што у пракси чини велике тешкоће приликом раздвајања ових шума према узгојном облику. Разлика у површинама високих шума између два уређивања је настала дјелимично и услјед субјективне процјене таксатора наведених критеријума за категоризацију и издвајање високих шума.

Резултат непланског газдовања шумама су и значајне површине које су потпуно девастиране и претворене у голети. Наиме, по овој ШПО површина голети износи 87,86 ha и у највећој мјери су настале девастацијом високих шума. Од укупне површине шумског земљишта на површине подесне за пошумљавање и газдовање (шибљаци и голети подесне за пошумљавање) отпада 48,70 ha, а на површине неподесне за пошумљавање и газдовање (непродуктивне површине у шумарском погледу) отпада 39,16 ha. Непродуктивне површине у шумарском погледу су настале крчењем шумског земљишта у приградским насељима због њихове атрактивности ради претварања у грађевинско или пољопривредно земљиште. Ове површине су суштински изгубљене за даљу шумарску производњу и сврстане су у шумарском смислу у непродуктивне површине и за исте је потребно провести промјене у катастру у складу са стварним стањем. На подручју општине Прњавор постоје и парцеле које су, због необрађивања или вјештачког пошумљавања, претворене у шуме те ја за њих такође потребно провести промјене у катастру, у складу са стварним стањем и за исте израдити Измјене и допуне ШПО.

У претходном уређивању периоду био је планиран обим сјеча од 26.831 m³ свеукупне дрвне масе на годишњем нивоу, што је износило 65,55% од годишњег запреминског прираста, односно 15,96 % у односу на дрвну залиху.

Из података је видљиво да је етат у високим шумама остварен са 16,69 %, у шумским културама са 32,79% и у изданачким шумама 19,99 %, односно укупно за цијело подручје општине 18,06 %. Како нема података о непланским сјечама, на основу стања на терену може се тврдити да је било доста сјеча које нису регуларно спроведене у складу са законским прописима, те нису могле ни бити званично евидентирани, што увећава износ остварених сјеча у протеклом периоду. Непланске сјече, односно сјече које нису у складу са плановима ШПО су дјелимично утицале на девастацију једног дијела површине. Због интереса власника шума и услова на тржишту дрвета био је већи „притисак“ на економски вриједније врсте дрвећа (храстови). Ажурно и уредно вођење евиденција о извршеним сјечама је не само законска обавеза, него и основни предуслов за газдовање овим шумама без чега није могуће провести основне смјернице газдовања, односно планове шумскопривредне основе.

Позитивна околност је да ове шуме нису биле значајније угрожене од инсеката и биљних болести. Пожари који су присутни на подручју општине Прњавор углавном су резултат немарности човјека. Већина пожара најчешће се дешава приликом чишћења приватних имања. Израженији су у катастарским општинама гдје су имања напуштена током протеклог рата те их власници само сезонски посјећују. Иако је у окружењу ових шума била забиљежена појава губара (*Lymantria dispar*) у овим шумама су забиљежене само спорадичне појаве губара које нису нанијеле веће штете, те се, с обзиром

на биологију ове врсте и фреквенцију његовог јављања у протеклом периоду, не очекују веће штете у наредном периоду.

Општи је закључак да тренутно не постоји опасност од екстремне угрожености ових шума, од биотичких или абиотичких фактора, а евентуалну угроженост од бесправних сјеча и непланског газдовања, треба спријечити кроз поштовање законских прописа и мјера интегралног газдовања тј. провођења прописаних система газдовања и интензитета сјеча.

Шуме и шумска земљишта представљају један од важнијих природних ресурса општине Прњавор, а што произилази из чињенице да исте заузимају површину од 17.352 хектара или 7.422 хектара у приватном власништву и 9.930 хектара у државном власништву што чини 27,54% површине општине. На основу података у претходној табели уочљиво је да се 1/3 дрвне масе користити за производњу трупаца а 2/3 као огријевно дрво, што би свакако требало мијењати у наредном периоду у корист производње дрвне масе за даљу прераду. Шумама високе заштитне вриједности треба посветити посебну пажњу.

II.8.9. Заштита културно-историјског наслијеђа

Извод из Просторног плана:

Заштићена подручја подразумијевају заштићена природна подручја, националне паркове, споменике природе, подручја управљања стаништем, заштићене пејзаже и заштићена подручја за управљање ресурсима. Културна добра диференцирају се на споменике културе, просторне културно – историјске цјелине, археолошка налазишта и знаменита мјеста.

1. Добра уврштена на листу националних споменика БиХ:
 - Градитељска цјелина – Православна црква св. апостола Петра и Павла са покретним насљеђем у Палачковцима – црква брвнара
 - Харем градске џамије у Прњавору
2. Добра уврштена на привремену листу националних споменика БиХ:
 - Црква св. Георгија у Прњавору
 - Зграда општине у Прњавору
 - Жупна црква св. Анте Падованског у Прњавору
 - Филијална црква у Дренови
 - Филијална црква у Долинама

На подручју општине су два добра уврштена на листу националних споменика БиХ и пет добара уврштених на привремену листу националних споменика БиХ.

II.8.10. Резиме стања, развојних изазова и перспектива у сектору животне средине

Квалитет земљишта је задовољавајући, као и квалитет ваздуха, мада на подручју општине постоје загађивачи (индустријска постројења, гријање).

Канализациони колектори фекалних отпадних вода се упуштају у водотоке без претходног пречишћавања, што се негативно одражава на квалитет површинских водотока (повећан садржај бактерија у љетњем периоду и сл). На дијеловима насеља гдје нема изграђене јавне канализације, преливи од бројних септичких јама негативно утичу на квалитет подземних вода. Ширење стамбених насеља у којима изградња канализационих система није пратила њихов развој, довело је до повећања оптерећења вода са комуналним отпадним водама. Третман индустријских отпадних вода постоји само унутар појединих индустријских погона која подлијежу обавези прибављања еколошке дозволе и њихова технологија третмана је прилагођена врсти отпадних вода.

Према подацима општинске комуналне полиције на територији општине Прњавор, неконтролисане дивље депоније регистроване су на 8 локација. Након што се поједине дивље депоније санирају,

ради дугогодишњих устаљених навика несавјесног становништа поново се на истим локацијама појављује одлагање комуналног отпада.

Станиште ријеке Укрине одговара ријечном раку који је на листи заштићених Arthropoda. „Украински цвијет“, представља велико природно богатство.

На подручју општине се проводе пројекти енергетске ефикасности, а општина приступа и међународним иницијативама за енергетску ефикасност и смањење емисије CO₂. Најзаступљенији енергент у потрошњи енергије је дрвна биомаса, док је најмање заступљен енергент природни гас. Највећи удио 59% у укупним емисијама CO_{2eq} има сектор зградарства, након којег слиједи сектор саобраћаја са 40% и сектор јавне расвјете од 1%.

Шуме и шумска земљишта представљају један од важнијих природних ресурса општине Прњавор, а што произилази из чињенице да исте заузимају површину од 17.352 хектара или 7.422 хектара у приватном власништву и 9.930 хектара у државном власништву што чини 27,54% површине општине. На основу података у претходној табели уочљиво је да се 1/3 дрвне масе користити за производњу трупаца а 2/3 као огријевно дрво, што би свакако требало мијењати у наредном периоду у корист производње дрвне масе за даљу прераду. Шумама високе заштитне вриједности треба посветити посебну пажњу.

На подручју општине су два добра уврштена на листу националних споменика БиХ и пет добара уврштених на привремену листу националних споменика БиХ.

II.9. Стање и кретања јавних прихода и расхода

II.9.1. Преглед учешћа пореских и непореских прихода у укупном буџету (за посљедњих пет година)

II.9.2. Кретање и структура пореских прихода

II.9.3. Структура расхода према (синтетичким) главним групама расхода економске класификације

II.9.4. Кретање односа капиталних и административних издатака

II.9.5. Кредитна задуженост и кредитни потенцијал буџета, односно, институције која управља јавним финансијама на посматраном подручју

Буџет општине Прњавор у **расходовној структури** има четири компоненте:

1. Расходе за лична примања запослених и расходе за робе и услуге,
2. Грантове, субвенције и дознаке на име социјалне заштите,
3. Издатке за нефинансијску имовину (капиталне инвестиције), и
4. Издатке за отплату дугова (отплата дугова по кредитима).

Трећа компонента општинског буџета представља развојну компоненту буџета и чини средство за реализацију програма зацртаних Стратешким планом развоја општине и Планом капиталних улагања на подручју општине.

Осим средстава која се у буџету планирају за капиталне инвестиције, циљеви Стратешког плана развоја општине реализују се и кроз средства за грантове, субвенције и дознаке, која представљају неповратан вид дознака које имају за циљ да помогну у обављању редовне или специфичне групе активности (пројекта) примаоцу гранта, субвенције или дознаке. Овим видом средстава највише се дјелује у области рекреације, културе и религије, образовања, здравства и социјалне заштите.

У посматраном периоду (2016-2020. године) у укупној буџетској потрошњи издаци за нефинансијску имовину (капиталне инвестиције) учествовали су са 14,45%, а грантови, субвенције и дознаке на име социјалне заштите са 26,27%. Расходи за лична примања запослених учествовали су са 25,48%, а расходи за робе и услуге 16,55%. Издаци за отплату дугова учествовали су са 13,92%. Према висини ануитета за отплату дуга у 2021. години, коефицијент сервиса дуга општине Прњавор износи 9,46% (годишњи ануитет у 2021.г./остварени порески и непорески приходи у 2020.г.).

Приходовну страну буџета општине чине порески и непорески приходи, грантови, трансфери и примици за нефинансијску имовину. У посматраном периоду (2016-2020. г.) укупни буџетски приходи

и примици за нефинансијску имовину остварени су у износу од 75.982.275,00 КМ, што је 95,4% од планираног износа. Највеће одступање од плана остварено је у 2020. г., а разлог је у паду прихода услед епидемиолошке ситуације изазване појавом корона вируса. Најзначајнији буџетски приход је приход од ПДВ-а, који се у посматраном периоду остварио у износу од 44.489.945,00 КМ или 61% од укупно остварених буџетских прихода и примитака за нефинансијску имовину. Порески и непорески приходи заједно у оствареним укупним приходима и примицима за нефинансијску имовину учествују са 87,24%.

Поред домаћих прихода (буџетски приходи и примици за нефинансијску имовину), у буџету општине су у посматраном периоду остварени и примици од задуживања у укупном износу од 7.300.000,00 КМ, и то: у 2016. години 300.000,00 КМ, у 2018. години 6.679.069,24 КМ и у 2019. години 320.930,76 КМ. Средства од задуживања су искориштена за капиталне инвестиције (1.766.772,02 КМ) и за рефинансирање постојећих кредитних обавеза (5.533.227,98 КМ). Примици од задуживања нису садржани у табели 4.1 –Укупни планирани и остварени приходи општинског буџета.

Табела: Укупни планирани и остварени приходи општинског буџета					
	2016	2017	2018	2019	2020
Укупни планирани приходи	14.793.988,00	13.764.000,00	15.119.787,00	14.845.942,00	17.458.558,00
Укупни остварени приходи	13.484.797,00	13.401.924,00	15.075.827,00	14.954.400,00	15.570.743,00

Извор: Одјељење за финансије општине Прњавор

СТАЊЕ НЕФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ ОПШТИНЕ ПРЊАВОР У СТАЛНИМ СРЕДСТВИМА НА ДАН 31.12.2020.

Према Консолидованом извјештају о извршењу буџета општине Прњавор за 2020. годину, нефинансијска имовина општине Прњавор у сталним средствима на дан 31.12.2020. г. износи **131.271.609 КМ** и садржи позиције:

а) произведене сталне имовине (АОП063), чија набавна вриједност износи 102.098.836 КМ, а исправка вриједности 37.273.889 КМ. Неотписана вриједност произведене сталне имовине износи **64.824.947 КМ.**

Стање произведене сталне имовине општине и екстерних буџетских корисника на дан 31.12.2020. године по групама средстава:

- Зграде и објекти97.843.952 КМ
 - Постројења и опрема4.059.780 КМ
 - Инвестициона имовина 188.377 КМ
 - Нематеријална произведена имовина 6.728 КМ
 - Исправка вриједности - укупна-37.273.889 КМ
 - Садашња вриједност произведене сталне имовине**64.824.947 КМ**

б) непроизведене сталне имовине (АОП071), коју чини земљиште које не подлијеже амортизацији, и нема исправке вриједности, а чија вриједност износи **28.843.394 КМ.**

в) нефинансијска имовина у сталним средствима у припреми (АОП076) износи **329.378 КМ.** Средства у припреми се не амортизују и немају исправке вриједности. Највећу вриједност инвестиција у току чине започети пројекти водоснабдијевања у укупном износу од укупно 271.868 КМ, од чега се на пројекат „Повелич“ односи 249.064 КМ (75,6% укупних инвестиција у току). Остале инвестиције у току односе се на објекат општинске архиве, изградњу друштвених домова, изградњу градских улица и др.

Осврт на финансирање током претходног периода имплементације стратегије

Током периода 2017-2020. године од укупно планираних (плановима имплементације) 16.822.642,00 КМ реализовано је 98,36 % гдје је 42,46% остварено из вањских извора, а 57,54% из буџета, од чега је за економски сектор издвојено 18,72 %, за сектор друштвеног развоја 80,39% те за сектор заштите животне средине 0,90%. Дакле, у периоду 2017-2020. године за имплементацију

Стратегије укупно је издвојено 16.547.201,40 КМ из буџетских и екстерних извора, и то просјечно 4,1 мил. КМ годишње. Из буџета је издвојено укупно 9.491.010,39 КМ, годишње у просјеку 2,37 милиона КМ, из екстерних извора 7.056.191,00 КМ, просјечно 1,7 милиона КМ.

II.9.6. Пројекција финансијских средстава потребних за имплементацију стратегије са изворима

Извори финансирања стратегије развоја	Оквирна процјена по годинама – у милионима КМ							
	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	Укупно
Из буџета	8,793	4,000	4,200	4,500	4,800	4,800	5,187	36,280
Из екстерних извора	12,000	12,000	13,000	14,000	14,000	15,000	15,836	95,836
УКУПНО	20,793	16,000	17,200	18,500	18,800	19,800	21,023	132,116

II.10. SWOT анализа

SWOT анализа представља алат за процјену фактора унутрашњег и вањског окружења и њиховог утицаја на будући развој како би се лакше дефинисала подручја стратешке интервенције за наредни имплементациони период, гдје се настоје препознати кључне снаге и прилике као позитивни фактори утицаја, те слабости и пријетње као органишавајући фактори будућег развоја. SWOT анализа је дата у табеларном приказу:

Снаге	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> • Добра саобраћајна повезаност • Велики број запослених у прерађивачкој индустрији, укупан број запослених у протеклом периоду се повећава, број незапослених се смањује • Прерађивачка индустрија је остварила највећи нето профит у протекле три године, у односу на друге секторе • Извозна оријентација локалне привреде • Распоживе пословне зоне • Значајне површине које се могу користити за интензивну пољопривредну производњу • Добри резултати у производњи млијека • Значајне површине за пластеничку производњу • Агроклиматски услови за производњу воћа и винове лозе на подручју општине су изразито повољни • Потенцијали за развој бањског, спортског (лов и риболов) и културног туризма заснованог на вјерским објектима и специфичној демографији - Мала Европа • Унапређена образовна инфраструктура • Изграђени капацитети за управљање развојем • Искуство у пројектима енергетске ефикасности • Значајни ресурси у шумарству 	<ul style="list-style-type: none"> • Присутан тренд смањења броја становника • Негативан природни прираштај, као и миграциони салдо • Тренд демографског пражњења руралних дијелова општине • Просјечна мјесечна нето плата у периоду 2017-2020. године нижа од просјека у Републици Српској • Велики број субјеката у пољопривреди који нису тржишно оријентисани • Уситњеност земљишних посједа • Непостојање примарне селекције отпада, неуређена одлагалишта отпада, непостојање комуналне инфраструктуре за интегрално управљање отпадом – трансфер станице и центри за раздвајање отпада, застарјела опрема • Интензивни засади у воћарству по принципима интегралне производње нису довољно заступљени • Пораст броја становника општине који остварују неко од права из закона о социјалној и дјечијој заштити • Недовољно развијени капацитети Центра за социјални рад • На подручју општине постоје загађивачи ваздуха (индустријска постројења, гријање)

	<ul style="list-style-type: none"> • Недовољно изграђена канализациона мрежа • 1/3 дрвне масе користити за производњу трупаца, а 2/3 као огријевно дрво
Прилике	Пријетње
<ul style="list-style-type: none"> • Раст тражње на међународним тржиштима • Прилике за финансирање пројеката енергетске ефикасности 	<ul style="list-style-type: none"> • Активности атрактивних подручја у окружењу на привлачењу кадрова • Турбуленције на међународним тржиштима

II.11. Развојни стратешки правци – стратешко фокусирање

Стратешки правци развоја се дефинишу на основу упоређивања садашњег стања и кретања у кључним областима развоја општине са трендовима у ширем окружењу, као и стратешким усмјерењима са нивоа Републике Српске и БиХ, као и са *Оквиром за циљеве одрживог развоја у БиХ 2030*. Притом се настоје искористити постојеће предности (снаге) и расположиве прилике у регионалном и глобалном окружењу, с једне стране, уз настојање да се отклоне уочене слабости и битно ограничи негативан утицај пријетњи из окружења.

У складу са описаним приступом и налазима, идентификовани су сљедећи **стратешки изазови**:

- како осигурати даљи развој прерађивачке индустрије, заснован на иновацијама и новим инвестицијама, уз очување животне средине,
- како повећати понуду атрактивних радних мјеста, како би се задржали кадрови и остварио позитиван утицај на миграционе трендове,
- како унаприједити друштвене аспекте развоја локалне заједнице, укључујући инфраструктуру и нематеријалне садржаје (културне, спортске и друге), како би се повећала атрактивност општине и задржало становништво на овом подручју,
- како постићи виши степен уравнотежености развоја урбаних и руралних подручја, подстичући развој тржишно оријентисане пољопривреде,
- како очувати животну средину, као важан сегмент атрактивности средине за живот и рад, не успоравајући при томе развој индустрије и пољопривреде.

У складу са идентификованим изазовима, дефинисани су сљедећи **стратешки фокуси**:

- модернизација пољопривреде и прерађивачке индустрије усмјерена на иновације и производе више вриједности,
- креирање атрактивних радних мјеста,
- унапређење инфраструктуре за пружање јавних и комуналних услуга,
- побољшање садржаја у областима спорта и културе,
- повећање степена заштите животне средине, уз унапређење управљања енергијом.

II.12. Визија развоја

Визија представља дугорочно пожељан правац територијалног развоја, јасан и привлачан за све заинтересоване актере, тако да свако може да подешава своје циљеве и активности према тој оријентацији.

Имајући у виду CWOT анализу и стратешке фокусе, визија општине гласи:

ВИЗИЈА РАЗВОЈА

„Прњавор – атрактивна средина

- за инвестиције, за туристе, за становништво -

са високим степеном уређености, процедуралне и инфраструктурне

II.13. Стратешки циљеви са индикаторима

Стратешки циљеви су засновани на стратешким правцима и дефинисани у складу са постављеном визијом развоја. На темељу претходно дефинисаних стратешких фокуса дефинисани су главни правци развоја и управљања истим у наредном периоду, у виду три стратешка циља која редом одговарају претходно постављеним стратешким фокусима:

Стратешки циљеви

Напредак у остваривању дефинисаних стратешких циљева може да се мјери путем индикатора који су представљени у сљедећој табели. Ради се о индикаторима који показују претпостављени утицај успјешне реализације стратегије развоја, а који су усклађени и/или преузети са вишег нивоа власти.

За сваки индикатор дефинисана је полазна и циљна вриједност.

Стратешки циљеви	Индикатори утицаја	Полазна вриједност 2022	Циљна вриједност 2028
Модернизована индустрија и пољопривреда које креирају производе више вриједности и нуде квалитетна радна мјеста	Приходи у прерађивачкој индустрији	222,347,227.00 (2020. година)	Повећани за 20%
	Приходи у пољопривреди, лову и рибарству	12,893,665.00 (2020. година)	Повећани за 15%
	Вриједност извоза	229.537.000 (2020. година)	Повећана за 20%
	Просјечна плата (брutto)	1.274,00 (2020. година)	Повећана за 40%
Висок квалитет садржаја и услуга у локалној заједници	Успостављен механизам усклађивања понуде и потражње за радном снагом, кроз јачање сарадње привреде и образовних институција	0	1
	Број активних спортских клубова	23 клуба	25 клубова
	Број активних организација у области културе и њихових чланова	8 организација, 1.000 чланова	9 организација, 1.200 чланова
	Новчана давања Центра за социјални рад	204.518,44	Повећање од најмање 20%
	Постотак становништва општине Прњавор обухваћеног системом јавног водоснабдијевања	60% (2020. година)	75%
	Број прикључака на систем водоснабдијевања	7.218	Повећање од најмање 15%
	Обухват канализационе мреже - број прикључака	4.394 (2020. година)	4.800

	Процент корисника који сматра да је дошло до значајног унапређења комуналних услуга	Н/А	Најмање 75% корисника
Заштићена животна средина уз одрживо кориштење локалних ресурса	Процент становништва који сматра да је дошло до значајног унапређења у збрињавању чврстог отпада	69% (2021)	75%
	Процент становништва који сматра да је дошло до значајног унапређења у области управљања енергијом	Н/А	Најмање 75% испитаника

III Приоритети и мјере са индикаторима

У наредном дијелу је дат преглед мјера груписаних по приоритетима, те преглед приоритета груписаних по стратешким циљевима, укључујући и полазне циљне вриједности индикатора приоритета и мјера. При томе, приоритети су кључна поља и смјерови дјеловања за остварење стратешких циљева, оствариви у временском периоду важења стратегије, са индикаторима, а мјере представљају детаљнију разраду приоритета.

III.1. Приоритети за Стратешки циљ 1

	Приоритети	Индикатори (ниво крајњег резултата)
	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: МОДЕРНИЗОВАНА ИНДУСТРИЈА И ПОЉОПРИВРЕДА КОЈЕ КРЕИРАЈУ ПРОИЗВОДЕ ВИШЕ ВРИЈЕДНОСТИ И НУДЕ КВАЛИТЕТНА РАДНА МЈЕСТА	1.1. Повећана додана вриједност у индустрији
1.2. Креирана атрактивна радна мјеста		- Плата у најмање два сектора у прерађивачкој индустрији виша од просјечне; Полазна вриједност - 0, циљна вриједност – 2
1.3. Повећана тржишна оријентација пољопривреде		- Број регистрованих предузетничких радњи - пољопривреда, лов и рибарство; Полазна вриједност - 9, циљна вриједност – 25 - Број пољопривредних произвођача који су унаприједили понуду (нови, конкурентнији производи); Полазна вриједност - 0, циљна вриједност – 35
1.4. Унапређена туристичка понуда		- Повећање прихода у туризму (пружање услуга смјештаја, припрема и услуживање хране); Полазна вриједност - 1,688,524.00 КМ, циљна вриједност – повећање најмање 25% - Степен задовољства грађана спортским и рекреативним садржајима; Полазна вриједност – Н/А, циљна вриједност – најмање 75% грађана задовољно

III.1.1. Опис мјера за Приоритет 1.1.

Мјера 1.1.1. Подршка увођењу иновација (нови производи, унапређење процеса, дигитализација)

Имајући у виду да је прерађивачка индустрија у Прњавору достигла одређени ниво развоја и да је извозно оријентисана, при чему се истичу сектори металске индустрије, дрвопрераде, прехранбене индустрије, те узимајући у обзир потребу да се одржи конкурентност и са њом сви позитивни ефекти на развој локалне заједнице, ова мјера треба да иницира и подржи развој и увођење нових производа вишег степена финализације и више вриједности, унапређење процеса како би се боље управљало ресурсима и скратило вријеме испоруке, као и увођење дигиталних рјешења чиме би се одржао корак са савременим токовима у индустрији. Мјера може да обухвати финансијску подршку ангажману стручњака у областима у којима је потребна техничка подршка предузећима, подршку набавци

опреме, као и јачању сарадње привредних субјеката са свим субјектима који могу да подрже њихов развој, као што су образовне институције.

Мјера 1.1.2. Унапређени услови за инвестиције са фокусом на снабдијевање ел. енергијом

Подстицање локалних привредних субјеката на инвестиције, као и привлачење страних инвестиција, су врло важни за даљи развој локалне привреде, али и за остваривање позитивних резултата у погледу атрактивности Прњавора као средине за живот и рад. Због тога је потребно наставити са напорима на унапређењу пословне инфраструктуре, док би посебан фокус у наредном периоду требао да буде на рјешавању проблема континуираног снабдијевања електричном енергијом, те подршка инвестицијама заснованим на локалним ресурсима, као што је прерада млијека и пољопривредних производа. Потребно је такође додатно унаприједити комуникацију са проивредницима и инвеститорима, како би могли ускладити своје планове са плановима на унапређењу пословне инфраструктуре и осталих услова инвестирања.

III.1.2. Опис мјера за Приоритет 1.2.

Мјера 1.2.1. Подршка запошљавању у индустрији (набавка опреме за индустрију, савјетодавна подршка)

Узимајући у обзир да је могућност запошљавања један од основних критеријума за одлуку о избору средине у којој грађани живе, те потребе привреде за квалитетним кадровима, ова мјера треба да подржи креирање нових радних мјеста у индустрији. Приступ треба да уважи тренутни степен развоја и потребе привредних субјеката, а подршка може да обухвата финансијску подршку у набавци опреме, те савјетодавну подршку у активностима запошљавања, која може да буде фокусирана на доносиоце одлука у привредним субјектима у вези са темама управљања људским ресурсима, али и на организовање обука за незапослене на теме у складу са идентификованим потребама привреде.

III.1.3. Опис мјера за Приоритет 1.3.

Мјера 1.3.1. Подршка унапређењу технологије у пољопривреди (набавка опреме за пољопривреду и модернизација објеката)

Полазећи од повољних услова за развој пољопривреде, као и од све веће важности обезбјеђивања хране за становништво и тржишних прилика у земљи и иностранству, мјера треба да финансијском и савјетодавном подршком у набавци опреме (пољопривредна механизација, опрема за фарме и др.) и модернизацији објеката допринесе бољим резултатима у пољопривреди, у погледу продуктивности, прихода и атрактивности бављења пољопривредом.

Мјера 1.3.2. Подршка примарној производњи и изградња капацитета за тржишно пословање у пољопривреди (обуке, савјетодавна подршка)

Може се рећи да повољни услови за развој пољопривреде нису у потпуности искориштени, посебно из угла производње за тржиште, па ова мјера, кроз обуке и савјетодавну подршку, дајући информације о могућим ефектима и начинима као се ефекти могу остварити, треба да подстакне пољопривредне произвођаче да у већој мјери почну да производе за тржиште. Пажњу треба посветити локалном тржишту, гдје већ постоје одређени резултати, као и локалним ресурсима, гдје се уз подстицање примарне пољопривредне производње може очекивати повећање обима производње.

Мјера 1.3.3. Унапређена тржишно оријентисана сарадња (удружења, задруге, кластери)

Полазећи од све захтјевнијих тржишта и ограничених ресурса појединачних привредних субјеката у овој области, јасно је да остваривање већих резултата захтијева и знатно виши степен сарадње, у погледу размјене информација, ангажовања ресурса, до заједничких пословних иницијатива, па ова мјера треба да подржи активности удружења, задруга, кластера и других видова заједничког дјеловања пољопривредника. За чланове Удружење пчелара „Багрем“, кроз Програм коришћења новчаних средстава за унапређење пољопривредне производње обезбиједиће се средства у сарадњи са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде за набавку опреме за ову производњу. У оквиру ове мјере се нарочито истиче заједничка иницијатива произвођача млијека за изградњом мљекаре.

III.1.4. Опис мјера за Приоритет 1.4.

Мјера 1.4.1. Унапређење спортских и рекреативних садржаја

Спортски и рекреативни садржаји имају значајну улогу не само у обезбјеђивању вишег степена квалитета живота грађана, већ и као важан елемент туристичке понуде, посебно ако се узме у обзир да је у току ревитализација ергеле Вучијак која представља јединствен потенцијал, као и потенцијали локалитета као што је језеро Дренова. У складу с тим, мјера треба да подржи, финансијски и промотивно, даље унапређење спортских и рекреативних садржаја, повезујући ове садржаје са туристичком понудом Прњавора. Туристичка понуда може да буде обогачена и кроз капацитете за рекреацију на локалитетима језера Дренова, уређење стаза на планини Љубић и планинарског дома са угоститељским садржајима, као и угоститељске капацитете покрај ријеке Укрина, те уређење корита ријеке Вијака (приступни пут) гдје је погодно за риболов, те извођење других приоритетних интервенција, као што је обнова каскадних преливница.

Мјера 1.4.2. Унапређење капацитета за здравствени и вјерски туризам

Прњавор има потенцијал за развој вјерског туризма, док већ изведене инвестиције у бању Кулаши, те најављене инвестиције у изградњу клинике у Прњавору, стварају основу за уврштавање и вјерског и здравственог туризма у туристичку понуду, па ова мјера треба да квалитетним односом према инвеститорима, унапређењем услова улагања, као и промотивним активностима, допринесе кориштењу ових потенцијала.

III.2. Приоритети за Стратешки циљ 2

	Приоритети	Индикатори (ниво крајњег резултата)
Стратешки циљ 2 Висок квалитет садржаја и услуга у локалној заједници	2.1. Обезбијеђено усклађивање образовних програма и потреба привреде	<ul style="list-style-type: none"> - Број унапређених програма образовања; Полазна вриједност - 0, циљна вриједност – 1 или 2 - Степен задовољства привреде расположивом радном снагом; Полазна вриједност – Н/А, циљна вриједност – најмање 70% привредника задовољно
	2.2. Обогаћени садржаји у областима спорта и куптуре	<ul style="list-style-type: none"> - Степен задовољства грађана спортским садржајима; Полазна вриједност – 59%, циљна вриједност – 75% - Степен задовољства грађана садржајима у области културе; Полазна вриједност – 61%, циљна вриједност – 75%
	2.3. Унапређене комуналне услуге	<ul style="list-style-type: none"> - Степен поривености општине водоводном мрежом; Полазна вриједност – 64%, циљна вриједност – 80% - Степен поривености општине канализационом мрежом; Полазна вриједност – 29%, циљна вриједност – 38% - Степен задовољства грађана водоснабдијевањем; Полазна вриједност – 63%, циљна вриједност – 74% - Степен задовољства грађана системом канализације; Полазна вриједност – 36%, циљна вриједност – 40%
	2.4. Унапређена социјална заштита	<ul style="list-style-type: none"> - Број корисника савјетодавних услуга у области социјалне заштите; Полазна вриједност – 4,7% становништва, циљна вриједност – 15% становништва
	2.5. Унапређена подршка младима	<ul style="list-style-type: none"> - Број младих брачних парова подржаних у рјешавању стамбеног питања; Полазна вриједност – 0, циљна вриједност – 10

		<ul style="list-style-type: none"> - Број младих подржаних у предузетничким активностима; Полазна вриједност – 0, циљна вриједност – 30 - Број младих укључених у активности у локалној заједници (активизам младих); Полазна вриједност – 0, циљна вриједност – 100
--	--	--

III.2.1. Опис мјера за Приоритет 2.1.

Мјера 2.1.1. Унапређена сарадња привреде и образовања

Динамичне промјене у технологији захтијевају и промјене у образовању кадрова који су неопходни да би се привредни развој наставио. Имајући у виду брзину којом се промјене дешавају и важност усклађивања програма образовања са потребама привреде, како из угла обезбјеђивања кадрова за привредни развој, тако и из угла обезбјеђивања могућности квалитетног запослења, потребно је даље развијати координацију и сарадњу привреде и образовања у развијању и извођењу програма образовања, при чему координативна тијела треба да дефинишу интервенције које је потребно заједничким напорима имплементирати. Једна од области сарадње је и одвијање практичне наставе.

Мјера 2.1.2. Обуке за незапослене

Поред унапређења програма образовања, потребно је радити и на организовању обука за незапослене, како би се преквалификацијом у складу са потребама тржишта повећала могућност њиховог запошљавања, али и како би се обезбиједили кадрови за даљи развој локалне привреде. Обуке представљају интервенцију која може да произведе резултате у краћем временском року, што је такође важно, имајући у виду динамику промјена у савременој привреди. Сарадња образовних институција и привредних субјеката је неопходна како у дефинисању тема, тако и у кориштењу људских и техничких ресурса за извођење обуке.

Мјера 2.1.3. Побољшани услови рада у образовању

Услови рада у образовању се могу оцијенити као задовољавајући, али је ипак потребно даље унапређење, како би се ученицима и запосленим у образовању створили што бољи услови за одвијање наставе. Потребно је, дакле, даље радити на унапређењу инфраструктуре и опреме у образовању (поготово за инфраструктуру која би била од користи не само у наставном процесу, већ и код рекреативних активности), те на даље опремање кабинета у стручним школама. Потребно је радити и на рјешавању проблема превоза за ученике, гдје је потребна и координација активности, како би рјешење било изводљиво и одрживо.

III.2.2. Опис мјера за Приоритет 2.2.

Мјера 2.2.1. Подршка развоју спорта

Унапређење услова за бављење спортом, као и подршка спортским клубовима и рекреативним активностима грађана чине не само важан фактор укупног квалитета живота у локалној заједници, већ и значајан предуслов за развој туризма. Бављење спортом је посебно важно за младе, како из угла стварања здравих животних навика, тако и из угла могућег остваривања добрих такмичарских резултата. Према томе, потребно је даље улагање у инфраструктуру, као и директна подршка спортским активностима клубова и рекреативаца. У сврху обезбјеђења услова за квалитетно вријеме које породице могу да проведу бавећи се рекреативним активностима потребно је уредити локалитете као што је Борик, Љубић и др. Може се размотрити и уређење атлетских и обиљежавање бицикличких стаза, гдје постоје потребни услови.

Мјера 2.2.2. Унапређења у области културе

На трагу визије развоја која говори о атрактивности Прњавора као средине за живот и рад, потребно је свакако радити и на даљем унапређењу садржаја у области културе, гдје активности треба да обухвате потписивање споразума са Републичким заводом за заштиту културно-историјског и природног наслеђа, очување старих објеката у граду као што је Завичајни музеј и Докторска кућа, те

заштиту и промоцију археолошких локалитета који могу да буду и значајан туристички потенцијал, а посебно је значајно да се обезбиједи адекватан простор изградњом новог објекта за Центар за културу са вишенамјенском салом у коме би своје активности обављали субјекти културне, информативне и туристичке дјелатности. Такође, у складу са капацитетима, може се пружити подршка организовању манифестација, као што су културне, сајамске, и друге.

III.2.3. Опис мјера за Приоритет 2.3.

Мјера 2.3.1. Унапређено водоснабдијевање и канализација

У циљу унапређења квалитета снабдијевања водом, потребно је даље унапређење мреже (реконструкција и проширење). У циљу побољшања комуналних услуга и заштите животне средине, потребно је такође унапређење канализационе мреже са фокусом на приоритетне локалитете као што је слив потока Радуловац.

Мјера 2.3.2. Побољшана саобраћајна инфраструктура

Имајући у виду значај задржавања становништва на подручју Прњавора, равномјеран развој локалне заједнице, као и потенцијале за развој пољопривреде, посебну пажњу треба посветити унапређењу саобраћајне инфраструктуре, гдје је потребно у комуникацији са локалним становништвом и привредним субјектима дефинисати приоритете (нарочито у руралним подручјима) и заједничким ангажовањем имплементирати пројекте.

Мјера 2.3.3. Унапређени технички капацитети и регулатива за потрошаче

Поред значајних унапређења у овој области која су већ остварена, потребно је даље радити на побољшању услова за живот грађана и за инвестиције, али и на стварању услова за виши степен уређености, на примјер, парцела уз саобраћајнице и унапређење регулативе о потрошњи воде (Правилник о методологији за одређивање водоснабдијевања и одводње отпадних вода), па је у том погледу потребно усаглашавати и доносити адекватна рјешења са посебним освртом на социјално угрожене категорије становништва.

Континуирано је потребно анализирати број корисника у стању социјалне потребе, те у вези са тим проширивати круг субвенционисаних корисника комуналних водних услуга на подручју општине Прњавор.

Посебан значај за унапређење пружања услуга и интегралног управљања јединице локалне самоуправе имао би развој Геоинформационог система (GIS).

III.2.4. Опис мјера за Приоритет 2.4.

Мјера 2.4.1. Унапређени капацитети за подршку социјално осјетљивим категоријама

Како би се на прави начин одговорило на изазове и пружила подршка социјално осјетљивим категоријама становништва, потребна је даља изградња капацитета, са фокусом на активности унапређења простора Центра за социјални рад, те унапређење услова, кадровских и техничких, за рад са дјецом, али и са младима, на примјер, у форми предбрачног савјетовалишта. Потребно је радити и на другим видовима подршке, као што су бесплатан тренинг за дјецу који могу да обезбиједи спортски клубови и слично.

Мјера 2.4.2. Повећана подршка социјално угроженом становништву

Иако се подршка социјално угроженом становништву већ пружа, потребно је даље унапређење и по обухвату становништва које има потребе за подршком и по обиму подршке која се пружа. Реализација активности везаних за ову мјеру (радно окупациони третмани са лицима са инвалидитетом, рад са малољетницима чије је понашање у ризику, породично савјетовалиште, предбрачно савјетовалиште и др.) ће се проводити континуирано у складу са условима у датом моменту, међутим, значајно ће се ова реализација побољшати у случају изградње новог објекта Центра за социјални рад.

III.2.5. Опис мјера за Приоритет 2.5.

Мјера 2.5.1. Унапређена подршка младим брачним паровима (стамбена питања, вртићи, запошљавање)

Посебну пажњу је потребно посветити подршци за младе брачне парове, која се може пружити кроз подршку у рјешавању стамбеног питања (субвенционисана станоградња, повољнији кредити), подршком у запошљавању коју треба провести у блиској сарадњи локалне управе, Завода за запошљавање и привредних субјеката, али и кроз обезбјеђивање садржаја као што је довољан капацитет и приступачна цијена вртића, те осигурана набавка бесплатних уџбеника за све ученике основних школа.

Општина Прњавор је свјесна демографских проблема са којима се сусреће, и у складу с тим, већ годинама издваја средства из буџета за помоћ младим брачним паровима. Подршка породицама се огледа у суфинансирању вантјелесне оплодње, новчане помоћи приликом рођења дјетета, набавци бесплатних уџбеника за све ученике основне школе, међутим, да би се створили услови за проширење породице и рјешавање горућих демографских проблема потребно је, поред постојећих мјера материјалне природе, приступити увођењу и других мјера (нпр. мјере из области комуналних услуга). Тако би се значајно унаприједили услови за живот породица.

Мјера 2.5.2. Унапређена подршка младима (предузетништво, запошљавање, активности НВО)

Активности које проводи Омладински центар и друге организације и институције које се баве подршком младима се могу додатно унаприједити провођењем активности у областима подршке младима у запошљавању, што може да укључује запошљавање у привредним субјектима који послују у Прњавору, али и подршку предузетницима у циљу samozapoшљавања (савјетодавна и финансијска подршка), док додатни садржаји (обуке, радионице и слично) могу да буду понуђени кроз активности НВО.

Пружајући подршку младима кроз „Start-up“ предузетништво, општина подстиче јачање предузетничке културе и веће ангажовање младих у области предузетништва. Кроз ангажман у Омладинском центру, али и другим невладиним организацијама, остварује се активније учешће младих у многим сферама друштвеног живота.

III.3. Приоритети за Стратешки циљ 3

	Приоритети	Индикатори (ниво крајњег резултата)
СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3 Заштићена животна средина уз одрживо кориштење локалних ресурса	3.1. Унапређен систем управљања чврстим отпадом	- Количина отпада који се трајно збрињава на депонијама; Полазна вриједност – 6.897,60 тона, циљна вриједност – 5% мање
	3.2. Побољшан систем заштите вода	- Број екстерних извора финансирања интервенција за заштиту вода; Полазна вриједност – Н/А, циљна вриједност – Најмање 3 - Број имплементираних рјешења/рјешења чија је имплементација почела; Полазна вриједност – 0, циљна вриједност – 2
	3.3. Унапређено управљање енергијом у јавном и приватном сектору	- Емисије CO ₂ јавних зграда; Полазна вриједност – 930,18 tCO ₂ / годишње, циљна вриједност – смањење за 40% - Емисије CO ₂ стамбених зграда; Полазна вриједност – 54.655,16 tCO ₂ /годишње, циљна вриједност – смањење за 40% - Број предузећа који имају ISO 50001; Полазна вриједност – 0, циљна вриједност – 2

III.3.1. Опис мјера за Приоритет 3.1.

Мјера 3.1.1. Унапређена комунална инфраструктура за збрињавање чврстог отпада (претоварне станице, зелена острва)

Збрињавање чврстог отпада је изазов којем треба посветити посебну пажњу у наредном периоду, са фокусом на унапређење материјалних средстава комуналног предузећа (возила за транспорт отпада), те успостављање трансфер станице/депоније (уређење и опремање локалитета).

Мјера 3.1.2. Уведена модерна рјешења рециклаже

Унапређење капацитета за збрињавање чврстог отпада треба да обухвати и увођење модерних рјешења за рециклажу, што може да обухвата уређење и опремање локалитета за селекцију и рециклажу, те за пријем посебних врста отпада, као што су гума и стакло.

III.3.2 Опис мјера за Приоритет 3.2.

Мјера 3.2.1. Унапређена инфраструктура за пречишћавање вода

Иако се ради о изузетно захтјевној интервенцији, имајући у виду да тренутно ови капацитети нису изграђени, ипак је потребно приступити постепеном рјешавању овог проблема, од израде потребне документације до изградње инфраструктуре према дефинисаним приоритетима, за шта је потребно у највећој могућој мјери користити екстерне изворе финансирања. У складу са могућностима (доступним средствима која ће се моћи користити за финансирање ових активности) прије свега је потребно израдити пројектну документацију (студије изводљивости, грађевински пројекат, итд) и обезбиједити све потребне дозволе што је за ову врсту инфраструктурних радова веома сложена активност.

III.3.3 Опис мјера за Приоритет 3.3.

Мјера 3.3.1. Уведене мјере енергетске ефикасности, кориштења обновљивих извора енергије, енергетског менаџмента у јавном сектору

У складу са постојећом регулативом и преузетим обавезама у оквиру потписаних споразума, те користећи расположиве екстерне изворе финансирања, потребно је дефинисати приоритете (јавна расвјета, објекти), припремити документацију и извести интервенцију.

Примјеном мјера енергетске ефикасности и имплементацијом енергетског менаџмента у јавном сектору испуњавају се циљеви Споразума градоначелника за климу и енергију до 2030. године. Ове мјере подразумијевају утопљавање објеката, замјену кровне конструкције, замјена столарије, увођење система гријања (хлађења) на еколошка горива итд. Општина Прњавор има иницијалну обавезу за смањење емисије стакленичких гасова и интегрисање прилагођавања климатским промјенама.

Прилагођавање климатским промјенама подразумијева предвиђање штетних ефеката климатских промјена и предузимање одговарајућих мјера како би спријечили или смањили штету коју ти ефекти могу узроковати те искористили прилике које се у том процесу могу отворити.

Мјера 3.3.2. Уведене мјере енергетске ефикасности, кориштења обновљивих извора енергије, енергетског менаџмента у привреди

Пошто се у наредном периоду може очекивати раст цијена енергије, потребно је промовисати и подржати мјере које ће привредним субјектима омогућити да се на вријеме и на прави начин суоче са овим изазовима, како би одржали конкурентност. Поред промотивних и едукативних активности које треба да информишу предузећа о могућим интервенцијама и њиховим ефектима и које могу да обухватају размјену искустава између привредних субјеката (умрежавање), активности могу да садрже и конкретне пројекте у предузећима од аудита и дефинисања приоритетних унапређења до извођења пројеката којима се дефинисана унапређења имплементирају у предузећима.

Осим савјетодавне улоге, локална самоуправа пружа подршку у процесима издавања дозвола за енергетске сертификате и исхођавање дозвола за градњу објеката обновљивих извора енергије и друге енергетске инфраструктурне пројекте.

Мјера 3.3.3. Унапређење у снабдијевању и потрошњи енергије у становању (енергетска ефикасност, обновљиви извори енергије)

Рационално управљање енергијом је веома значајно и из угла потрошње у домаћинствима, гдје такође постоји значајан простор за побољшања у погледу унапређења енергетске ефикасности објеката и кориштења обновљивих извора енергије, гдје је потребно пружити савјетодавну и финансијску подршку.

Примјена мјера енергетске ефикасности и кориштења обновљивих извора енергије у стамбеном сектору од изузетне је важности. Ове мјере подразумијевају утопљавање објеката, замјену кровне конструкције, замјена столарије, увођење система гријања (хлађења) на еколошка горива итд. С тим у вези локална заједница посебну пажњу и активности треба усмјерити на смањење потрошње енергије и емисија CO₂ у стамбеном сектору, јер анализирајући сектор зградарства највећи удио у укупним емисијама имају управо стамбени објекти са чак 95,29%.

IV Кључни стратешки пројекти

Кључни стратешки пројекти су интервенције од највећег значаја за остварење стратешких циљева. Преглед кључних стратешких пројеката је дат у тексту који слиједи.

Проширење и модернизација постојећих индустријских погона и изградња нових објеката

Овим пројектом би се ишло у корак са напредном технологијом у производној индустрији, а самим тим и побољшао квалитет финалног производа, скратило вријеме испоруке, те одржала конкурентност на домаћем и иностраном тржишту. Процијењена вриједност пројекта је 10.000.000,00 КМ.

Изградња путне, водоводне и канализационе инфраструктуре у Пословно индустријској зони „Вијака“

Пројекат је у надлежности општине Прњавор. Реализацијом ће се побољшати услови у индустријској зони за довођење нових, како домаћих, тако и страних инвеститора. Процијењена вриједност пројекта је 10.000.000,00 КМ.

Изградња електро-енергетске инфраструктуре у Пословно индустријској зони „Вијака“

Пројекат је у надлежности предузећа које се бави дистрибуцијом електричне енергије. Реализацијом ће се побољшати услови у индустријској зони за довођење нових, како домаћих, тако и страних инвеститора. Процијењена вриједност пројекта је 7.000.000,00 КМ.

Подстицање активности запошљавања и набавци опреме у привреди

Пројекат се односи на додјелу подстицаја за запошљавање, те подстицаја за привреду приликом набавке нове опреме. Додјелом неповратних подстицаја за запошљавање подстичу се особе које се баве занатском производњом да региструју предузетничке радње, чиме се умањује рад на црно и повећава број запослених, док подстицаји за предузећа подразумијевају додјелу бесповратних средстава компанијама које улажу новац у куповину нових машина, чиме се проширује производња и директно утиче на пораст броја запослених. Процијењена вриједност пројекта је 1.500.000,00 КМ.

Подстицање набавке опреме и модернизације објеката

Реализацијом овог пројекта пољопривредни произвођачи ће модернизовати своје објекте у пољопривредној производњи и обезбиједиће потребну опрему за рад (музни уређаји, лактофризи, опрема за пилићарску производњу, расхладни и грејни уређаји, опрема за пластеничку производњу, опрема за наводњавање и сл.). Ово ће довести до ефикаснијег рада и бољих приноса. Процијењена вриједност пројекта је 13.965.000,00 КМ.

Подстицање примарне пољопривредне производње

Имплементација овог пројекта се односи на континуирано годишње додијељивање подстицаја пољопривредним произвођачима за производњу (млијеко, сточни фонд, воћарство, повртларство, пчеларство и др.) од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске и општине Прњавор. Ово директно утиче на очување обима пољопривредне производње (као и на повећање истог). Процијењена вриједност пројекта је 25.221.000,00 КМ.

Изградња мљекаре

Пројекат је заједничка иницијатива произвођача млијека. Чланови Удружења пољопривредних произвођача-мљекара РС (уз подршку Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, општине Прњавор и донатора) планирају да на подручју општине Прњавор у индустријској зони изграде мљекару капацитета око 30.000 литара на дневном нивоу (у пуном капацитету). У почетној фази се очекује капацитет од око 5.000 литара/дан. Процијењена вриједност пројекта је 3.000.000,00 КМ.

Изградња савремене спортске дворане

На простору спортско-рекреативне зоне Вијака планира се изградња савремене спортске дворане по најновијим стандардима која треба да задовољи разне потребе (спортисти, спортски клубови, рекреативци, спортске манифестације и разна дешавања). Процијењена вриједност пројекта је 1.500.000,00 КМ.

Ревитализација ергеле „Вучијак“

У непосредној близини укључења на аутопут Бањалука-Добој налази се ергела „Вучијак“ чијом ревитализацијом Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске у сарадњи са општином Прњавор планира да оживи овај јединствен потенцијал (обнова објеката и инфраструктуре). Реализација оба пројекта ће ојачати спортске и рекреативне садржаје што ће допринијети побољшању туристичке понуде општине Прњавор. Процијењена вриједност пројекта је 2.000.000,00 КМ.

Отварање специјалистичког дијагностичког центра болничког типа

Реализација овог пројекта се односи на отварање специјалистичког дијагностичког центра болничког типа од стране инвеститора. Овим ће се побољшати доступност специјалистичких услуга у здравству што ће директно утицати на понуду здравственог туризма, а уједно ће довести и до раста запослености. Процијењена вриједност пројекта је 2.000.000,00 КМ.

Увођење нових струка (потребних привреди) у средњу школу, уз успостављену праксу одвијања квалитетне практичне наставе код одговарајућих привредних субјеката

Реализацијом наведеног пројекта обезбиједиће се радна снага потребна локалној привреди, смањити продукција непотребних кадрова, самим тим повећати запосленост и конкурентност локалне привреде. За овај пројекат нису потребна финансијска средства.

Изградња нове зграде Центра за културу

Пројекат се односи на обезбјеђење адекватног простора за Центар за културу са вишенамјенском салом у коме би своје активности обављали субјекти културне, информативне и туристичке дјелатности. Процијењена вриједност пројекта је 6.000.000,00 КМ.

Рестаурација зграде Завичајног музеја

Реализација пројекта ће обезбиједити заштиту културно-историјског наслеђа општине Прњавор кроз очување старих објеката у граду, а осим тога Завичајни музеј представља значајан туристички потенцијал. Процијењена вриједност пројекта је 600.000,00 КМ.

Реконструкција постојеће и изградња нове водоводне инфраструктуре

Реализација директно утиче на повећање животног стандарда становника чиме се обезбјеђују услови за квалитетнијим животом на подручју општине (и на смањење миграција у иностранство). Поред тога, побољшавају се услови за пословни развој локалитета. Процијењена вриједност пројекта је 8.000.000,00 КМ.

Изградња нове канализационе инфраструктуре

Реализација директно утиче на повећање животног стандарда становника чиме се обезбјеђују услови за квалитетнијим животом на подручју општине (и на смањење миграција у иностранство). Поред тога, побољшавају се услови за пословни развој локалитета. Процијењена вриједност пројекта је 4.000.000,00 КМ.

Изградња приоритетне саобраћајне инфраструктуре

Реализација наведеног пројекта директно утиче на повећање животног стандарда становника чиме се обезбјеђују услови за квалитетнијим животом на подручју општине (и на смањење миграција у иностранство). Поред тога, побољшавају се услови за пословни развој локалитета. Процијењена вриједност пројекта је 12.000.000,00 КМ.

Увођење Геоинформационог система (GIS) у рад Општинске управе општине Прњавор

Ово је кључни стратешки пројекат који има посебан значај за унапређење пружања услуга и интегралног управљања јединице локалне самоуправе. Имплементацијом ГИС-а постигла би се повезаност општинских служби и јавних предузећа (водовод, електродистрибуција, управљање комуналним отпадом, цивилна заштита, републичка геодетска управа, територијална ватрогасна јединица) и обезбједила транспарентност према грађанима као крајњим корисницима услуга. Процијењена вриједност пројекта је 120.000,00 КМ.

Изградња објекта за Центар за социјални рад

Реализацијом овог пројекта ће се у значајној мјери побољшати услови за извођење свих активности Центра што ће директно утицати на квалитетнији рад са социјално осјетљивим категоријама. Процијењена вриједност пројекта је 600.000,00 КМ.

Изградња трансфер станице на нивоу јединице локалне самоуправе и набавка опреме за комуналну дјелатност управљања отпадом

Јединица локалне самоуправе надлежна је за одређивање локације односно изградњу и успостављање трансфер станице, гдје ће се вршити сакупљање, складиштење, раздвајање или претовар отпада до момента транспорта до постројења за третман или одлагање односно регионалне депоније. План је да се трансфер станица технички опреми за привремено чување отпада на локацији, чиме се смањују трошкови транспорта до регионалне депоније у Рамићима. У оквиру овог пројекта, у стратешком периоду је планирана и набавка опреме за комуналну дјелатност управљања отпадом (возила, механизација, контејнери и др.). Процијењена вриједност пројекта је 350.000,00 КМ.

Изградња центра за сакупљање и селекцију отпада – рециклажни центар

Према Закону о управљању отпадом („Службени гласник Републике Српске“, број 111/13, 103/15 и 70/20), јединица локалне самоуправе обезбјеђује и опрема центре за сакупљање комуналног отпада који није могуће одложити у контејнере за комунални отпад. Организовање и начин селекције и сакупљања отпада ради рециклаже уређује се локалним планом управљања отпадом. Реализација пројекта ће унаприједити систем управљања чврстим отпадом. Процијењена вриједност пројекта је 200.000,00 КМ.

Примјена мјера енергетске ефикасности и имплементација енергетског менаџмента у јавном сектору

Примјеном мјера енергетске ефикасности и имплементацијом енергетског менаџмента у јавном сектору испуњавају се циљеви Споразума градоначелника за климу и енергију до 2030. године. Ове мјере подразумијевају утопљавање објеката, замјену кровне конструкције, замјена столарије, увођење система гријања (хлађења) на еколошка горива итд. Општина Прњавор има иницијалну обавезу за смањење емисије стакленичких гасова и интегрисање прилагођавања климатским промјенама.

Прилагођавање климатским промјенама подразумијева предвиђање штетних ефеката климатских промјена и предузимање одговарајућих мјера како би спријечили или смањили штету коју ти ефекти могу узроковати те искористили прилике које се у том процесу могу отворити.

Успостављање енергетског менаџмента у јавном сектору је основна мјера за уштеду енергије. Системом организованог управљања енергијом постиже се рационално коришћење енергије, смањење трошкова за енергију, подстицање одговорног понашања према енергији и спровођења мјера за ефикасно коришћење енергије.

Споразумом градоначелника за климу и енергију, општина Прњавор такође се обавезује смањити емисије CO₂ за најмање 40% до 2030. године, ефикаснијом употребом енергије и већом употребом обновљивих извора енергије односно подстицањем примјене потенцијала обновљивих извора енергије.

Процијењена вриједност пројекта је 3.500.000,00 КМ.

Примјена мјера енергетске ефикасности, обновљивих извора енергије и имплементација енергетског менаџмента у привредном сектору

Осим савјетодавне улоге, локална самоуправа пружа подршку у процесима издавања дозвола за енергетске сертификате и исходавање дозвола за градњу објеката обновљивих извора енергије и друге енергетске инфраструктурне пројекте.

Привредном сектору потребно је пружити подршку за примјену мјера енергетске ефикасности, кориштења обновљивих извора енергије и имплементацију енергетског менаџмента кроз едукације и информисање о климатским промјенама, енергетској ефикасности и одрживости, затим конкурентности на тржишту кроз увођење ISO 50001 стандарда за систем менаџмента енергијом, који обезбеђује организацијама рационално управљање енергијом и ниже трошкове пословања. На тај начин успоставља се програм уштеде енергије којим се остварује енергетска ефикасност и конкурентније пословање. Аудит је посебно интересантан за компаније у области индустријских сегмената високих енергетских потреба и за компаније на које се директно односе законски прописи о гасовима са ефектом стаклене баште. Процијењена вриједност пројекта је 3.000.000,00 КМ.

Примјена мјера енергетске ефикасности и кориштења обновљивих извора енергије у стамбеном сектору кроз програме подстицаја

Примјена мјера енергетске ефикасности и кориштења обновљивих извора енергије у стамбеном сектору од изузетне је важности. Ове мјере подразумијевају утопљавање објеката, замјену кровне конструкције, замјена столарије, увођење система гријања (хлађења) на еколошка горива итд. С тим у вези локална заједница посебну пажњу и активности треба усмјерити на смањење потрошње енергије и емисија CO₂ у стамбеном сектору, јер анализирајући сектор зградарства највећи удио у укупним емисијама имају управо стамбени објекти са чак 95,29%.

Потребно је увести програме подстицаја и друге облике грантова за примјену мјера енергетске ефикасности и кориштење обновљивих извора енергије за власнике индивидуално стамбених објеката и зграде колективног становања у сарадњи са заједницама етажних власника. Осим тога, планирају се и активности на подизању свијести становништва о предностима кориштења обновљивих извора енергије и начинима постизања енергетске ефикасности. Процијењена вриједност пројекта је 8.500.000,00 КМ.

V Опис унутрашње и међусобне усклађености стратешког документа

У процесу израде стратегије развоја је потребно обезбиједити међусобну и усклађеност елемената стратегије са Оквиром за реализацију Циљева одрживог развоја у Босни и Херцеговини и другим релевантним стратешким документима, у складу са релевантним законским одредбама и уредбама који регулишу област стратешког планирања у Републици Српској.

Према томе, у изради елемената стратегије се водило рачуна о усклађености стратешких циљева, приоритета и мјера, као и њихових индикатора, што је јасно видљиво у дијелу VIII.1. Сажети преглед стратешких циљева, приоритета и мјера у стратешком документу. Такође, водило се рачуна и о усклађености елемената Стратегије са стратешким документима виших нивоа власти и релевантним документима из процеса европских интеграција, као и са SDG оквиром, како би се обезбиједила комплементарност развојних праваца и стратешких циљева, што је видљиво у табелама које слиједи.

Усклађеност са стратегијама виших нивоа

Елементи у области економског развоја усклађени су са важећим стратешким документима, правцима развоја и плановима виших нивоа, и то:

Стратешки документ вишег нивоа	Релевантни стратешки циљ, приоритет и/или мјера из стратегије развоја
Стратегија развоја пољопривреде и руралних подручја Републике Српске 2021–2027. година	
Стратешки циљ 1. Повећање обима и продуктивности пољопривредне производње Приоритет: 1.3. Повећање продуктивности у пољопривредној производњи	Стратешки циљ 1. Модернизована индустрија и пољопривреда које креирају производе више вриједности и нуде квалитетна радна мјеста, Приоритет 1.3. Повећана тржишна оријентација пољопривреде
Стратешки циљ 2. Повећање конкурентности и развој ланца вриједности у пољопривредно-прехранбеном сектору Приоритет 2.1. Подршка инвестиционим улагањима у модернизацију пољопривредне производње	Стратешки циљ 1. Модернизована индустрија и пољопривреда које креирају производе више вриједности и нуде квалитетна радна мјеста; Приоритет 1.3. Повећана тржишна оријентација пољопривреде
Стратегија развоја индустрије Републике Српске за период 2021–2027. година	
Стратешки циљ 1. Повећати производњу више фазе прераде Приоритет 1.2. Развој и дигитализација индустрије	Стратешки циљ 1. Модернизована индустрија и пољопривреда које креирају производе више вриједности и нуде квалитетна радна мјеста; Приоритет 1.1. Повећана додана вриједност у индустрији Стратешки циљ 3. Заштићена животна средина уз одрживо кориштење локалних ресурса
Стратешки циљ 4. Повећати инвестиције у индустрију Приоритет 4.2. Привлачење инвестиција у индустрију	Стратешки циљ 1. Модернизована индустрија и пољопривреда које креирају производе више вриједности и нуде квалитетна радна мјеста
Стратегија развоја малих и средњих предузећа Републике Српске за период 2021 – 2027. година	
Стратешки циљ 2. Обнављање и јачање конкурентности МСП-а у глобалним ланцима вриједности	Стратешки циљ 1. Модернизована индустрија и пољопривреда које креирају производе више вриједности и нуде квалитетна радна мјеста, Приоритет 1.1. Повећана додана вриједност у индустрији; Приоритет 1.2. Креирана атрактивна радна мјеста

Стратешки циљ 3. Раст учешћа производа, услуга и сектора заснованих на знању и иновацијама у структури МСП	Стратешки циљ 1. Модернизована индустрија и пољопривреда које креирају производе више вриједности и нуде квалитетна радна мјеста, Приоритет 1.1. Повећана додана вриједност у индустрији; Приоритет 1.2. Креирана атрактивна радна мјеста
Стратегија запошљавања Републике Српске 2021–2027. година	
Стратешки циљеви 1. Повећање запослености продуктивније радне снаге кроз усклађивање понуде и потражње на тржишту рада; Приоритет 1.1. Системска подршка стварању веће додане вриједности у привреди; Приоритет 1.2. Развој инструмената подршке за запошљавање продуктивније радне снаге; Приоритет 1.3. Јачање запошљивости младих 3. Унапређење функционисања тржишта рада и социјалног дијалога; Приоритет 3.3. Унапређење социјалног дијалога на свим нивоима	Стратешки циљ 1. Модернизована индустрија и пољопривреда које креирају производе више вриједности и нуде квалитетна радна мјеста, Приоритет 1.1. Повећана додана вриједност у индустрији; Приоритет 1.2. Креирана атрактивна радна мјеста

Елементи у области друштвеног развоја усклађени су са важећим стратешким документима, правцима развоја и плановима виших нивоа, и то:

Стратешки документ вишег нивоа	Релевантни стратешки циљ, приоритет и/или мјера из стратегије развоја
Стратегија интегралног управљања водама Републике Српске 2015–2024.	
Општи циљеви: Уређење и рационално коришћење водних ресурса Републике Српске; Заштита вода у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине	Стратешки циљ 2. Висок квалитет садржаја и услуга у локалној заједници; Приоритет 2.3. Унапређене комуналне услуге
Стратегија развоја предшколског, основног и средњег васпитања и образовања Републике Српске за период 2022–2030. године	
Стратешки циљ: 5. Јачање повезаности образовања са тржиштем рада; Приоритети: 5.1. Континуирана сарадња са пословном заједницом; 5.2. Усклађивање наставних програма/модула са потребама тржишта рада; 5.3. Унапређење практичне наставе	Стратешки циљ 2. Висок квалитет садржаја и услуга у локалној заједници; Приоритет 2.1. Обезбијеђено усклађивање образовних програма и потреба привреде
Стратегија унапређења друштвеног положаја лица са инвалидитетом у Републици Српској 2017-2026	
Циљ: Побољшати услове и квалитет смјештаја лица са инвалидитетом у установама социјалне заштите; Развити раличите социјалне услуге које задовољавају потребе лица са инвалидитетом; Промовисати све облике активног учешћа у рехабилитацији и опоравку лица са инвалидитетом	Стратешки циљ 2. Висок квалитет садржаја и услуга у локалној заједници; Приоритет 2.4. Унапређена социјална заштита
Стратегија развоја јавних путева у Републици Српској за период 2016-2025.	
Општи циљ: Ефикасно управљање путном мрежом, које је усклађено према реалним потребама, са стручним и технички опремљеним кадром, те развој путне мреже у Републици Српској до 2025.	Стратешки циљ 2. Висок квалитет садржаја и услуга у локалној заједници; Приоритет 2.3. Унапређене комуналне услуге

Елементи у области заштите околиша усклађени су са важећим стратешким документима, правцима развоја и плановима виших нивоа, и то:

Стратешки документ вишег нивоа	Релевантни стратешки циљ, приоритет и/или мјера из стратегије развоја
Стратегија развоја енергетике Републике Српске до 2035. године	
Приоритети/фокуси: Ефикасно коришћење енергије, Даљи развој и имплементација мјера енергетске ефикасности у финалној потрошњи; Енергетска транзиција и одговорност према животnoj средини, Редукција емисије CO₂	Стратешки циљ 3. Заштићена животна средина уз одрживо кориштење локалних ресурса; Приоритет 1.3. Унапређено управљање енергијом у јавном и приватном сектору
Стратегија управљања отпадом за период 2017–2026. године	
Циљеви/приоритети: Повећање покривености услугом сакупљања отпада; Организација разврставања отпада на мјесту настанка и одвојено сакупљање отпада	Стратешки циљ 3. Заштићена животна средина уз одрживо кориштење локалних ресурса; Приоритет 1.1. Унапређен систем управљања чврстим отпадом
Стратегија интегралног управљања водама Републике Српске 2015–2024.	
Општи циљеви: Уређење и рационално коришћење водних ресурса Републике Српске; Заштита вода у оквиру интегралне заштите и унапређења животне средине	Стратешки циљ 2. Висок квалитет садржаја и услуга у локалној заједници; Приоритет 2.3. Унапређене комуналне услуге

Усклађеност са стратешким документима произашлим из процеса европских интеграција

Имплементација Стратегије развоја општине Прњавор може да буде подржана кроз активности ЕУ у БиХ у многим областима, а тренутно су на располагању следећи програми и пројекти: транснационални (Adriон, Дунавски и Медитерански), прекогранични - трилатерални (БиХ-ЦГ-ХР), прекогранични - билатерални (БиХ-ХР), Horizon 2020, COSME, Креативна Европа, Erasmus+, Европа за грађане.

Усклађеност са глобалним циљевима одрживог развоја

Поштовање принципа вертикалне координације, подразумејева и усклађеност са међународно прихваћеним глобалним циљевима одрживог развоја³. То значи да сви нивои власти у БиХ треба да дефинишу своје приоритете, мјере и активности на начин да истовремено осигурају допринос остваривању циљева одрживог развоја, као и да извјештавају о оствареном напретку. У БиХ утврђена су три правца одрживог развоја (добра управа и управљање јавним сектором, паметан раст и друштво једнаких могућности) и двије хоризонталне теме (улагање у људски капитал и принцип “нико не смије бити искључен”). Наведени правци одрживог развоја, као и хоризонталне теме, на одговарајући начин су рефлектоване кроз процес израде Стратегије, као и у самој Стратегији и Стратегија доприноси остварењу сва три одабрана правца одрживог развоја.

SDG оквир за БиХ	
Развојни правац: Паметни раст Акцелератор: Повољно окружење за предузетништво и иновације; Унапређење приступа и квалитета образовања и обуке Покретач: Дигитализација економије; Стварање и укључивање у глобалне ланце вриједности; Курикуларна реформа на свим нивоима образовања	Стратешки циљ 1. Модернизована индустрија и пољопривреда које креирају производе више вриједности и нуде квалитетна радна мјеста

³ Генерална скупштина Уједињених нација 2015. године усвојила Агенду одрживог развоја до 2030. године и том су приликом све земље чланице, укључујући и БиХ, преузеле обавезу провођења документа Агенде 2030 и глобалних Циљева одрживог развоја (енг. Sustainable Development Goals – SDG). Агенда 2030 се састоји од 17 глобалних циљева и 169 подциљева одрживог развоја који представљају трансформативни план за стварање боље и одрживе будућности.

<p>Развојни правац: Добра управа и управљање јавним сектором Акцелератор: Ефикасан, отворен, инклузиван и одговоран јавни сектор Покретач: Одговорна управа фокусирана на грађане и пословни сектор</p>	<p>Стратешки циљ 2. Висок квалитет садржаја и услуга у локалној заједници</p>
<p>Развојни правац: Друштво једнаких могућности Акцелератор: Побољшање политика социјалне заштите; Побољшање политика социјалне заштите Покретач: Јачање инфраструктуре и компетенција пружалаца услуга увођењем нових модела пружања услуга; Јачање инфраструктуре и компетенција пружалаца услуга увођењем нових модела пружања услуга</p>	<p>Стратешки циљ 2. Висок квалитет садржаја и услуга у локалној заједници</p>
<p>Развојни правац: Добра управа и управљање јавним сектором Акцелератор: Отпорност на катастрофе Покретач: Социјална заштита за све</p>	<p>Стратешки циљ 2. Висок квалитет садржаја и услуга у локалној заједници</p>
<p>Развојни правац: Паметни раст Акцелератор: Зелени раст и чиста енергија Покретач: Развој „зелених“ вјештина и радних мјеста; Декарбонизација енергетског сектора</p> <p>Развојни правац: Добра управа и управљање јавним сектором Акцелератор: Отпорност на катастрофе Покретач: Несметано пружање услуга и кључних добара</p>	<p>Стратешки циљ 3. Заштићена животна средина уз одрживо кориштење локалних ресурса</p>

VI Оквирни финансијски план

Оквирни финансијски план за период важења стратегије, садржи процјену потребних финансијских средстава по стратешким циљевима, приоритетима и мјерама из буџета, те по осталим изворима финансирања, као што су кредитна средства, средства Европске уније и остале донације.

Оквирни финансијски план за период важења стратешког документа (KM)					
Ознака стратешког циља, приоритета и мјере	Структура финансирања (у %)*	Укупно (KM)	Буџет институције (KM)	Остали извори финансирања	
				KM	Назив потенцијалног извора финансирања
1. Стратешки циљ Модернизована индустрија и пољопривреда које креирају производе више вриједности и нуде квалитетна радна мјеста	58.35	77,086,000	10,171,000	66,915,000	
1.1. Приоритет Повећана додана вриједност у индустрији	20.44	27,000,000	5,100,000	21,900,000	
1.1.1. Мјера Подршка увођењу иновација (нови производи, унапређење процеса, дигитализација)	7.57	10,000,000	0	10,000,000	Предузећа (инвеститори)
1.1.2. Мјера Унапређени услови за инвестиције са фокусом на снабдијевање ел. енергијом	12.87	17,000,000	5,100,000	11,900,000	30% буџет општине, 40% предузеће које се бави дистрибуцијом електричне енергије, 30% донатори
1.2. Приоритет Креирана атрактивна радна мјеста	1.14	1,500,000	75,000	1,425,000	
1.2.1. Мјера Подршка запошљавању у индустрији (набавка опреме за индустрију, савјетодавна подршка)	1.14	1,500,000	75,000	1,425,000	Буџет општине 5%, Влада РС 90%, донатори 5%
1.3. Приоритет Повећана тржишна оријентација пољопривреде	32.01	42,286,000	2,896,000	39,390,000	
1.3.1. Мјера Подршка унапређењу технологије у пољопривреди (набавка опреме за пољопривреду и модернизација објеката)	10.57	13,965,000	35,000	13,930,000	Средства пољопривредних произвођача 55,14% (7.700.000,00 KM), Подстицаји МПШВ РС 19,55% (2.730.000,00 KM), Кредитна средства банака 25,06% (3.500.000,00 KM), Подстицај општине на име регреса камата: 0,25% (35.000,00 KM)
1.3.2. Мјера Подршка примарној производњи и изградња капацитета за тржишно пословање у пољопривреди (обуке, савјетодавна подршка)	19.09	25,221,000	2,821,000	22,400,000	МПШВ РС 88,81% (22.400.000,00 KM), Општина Прњавор 11,19% (2.821.000,00 KM)
1.3.3. Мјера Унапређена тржишно оријентисана сарадња (удружења, задруге, кластери)	2.35	3,100,000	40,000	3,060,000	МПШВ РС 16,13% (500.000,00 KM), Општина Прњавор 1,29% (40.000,00 KM), Учешће пољопривредних произвођача 9,68% (300.000,00 KM), донатори 72,90% (2.260.000,00 KM)
1.4. Приоритет Унапређена туристичка понуда	4.77	6,300,000	2,100,000	4,200,000	

1.4.1. Мјера Унапређење спортских и рекреативних садржаја	3.18	4,200,000	2,100,000	2,100,000	50% буџет општине, 40% Влада Републике Српске и 10% донатори
1.4.2. Мјера Унапређење капацитета за здравствени и вјерски туризам	1.59	2,100,000	0	2,100,000	Инвеститори
2. Стратешки циљ Висок квалитет садржаја и услуга у локалној заједници	29.28	38,680,000	24,059,000	14,621,000	
2.1. Приоритет Обезбијеђено усклађивање образовних програма и потреба привреде	0.65	860,000	200,000	660,000	
2.1.1. Мјера Унапређена сарадња привреде и образовања	0.00	0	0	0	За овај пројекат нису потребна финансијска средства.
2.1.2. Мјера Обуке за незапослене	0.05	60,000	0	60,000	Донатори
2.1.3. Мјера Побољшани услови рада у образовању	0.61	800,000	200,000	600,000	50% Влада РС, 25% донатор, 25% буџет општине
2.2. Приоритет Обогаћени садржаји у областима спорта и културе	7.27	9,600,000	4,180,000	5,420,000	
2.2.1. Мјера Подршка развоју спорта	1.97	2,600,000	2,080,000	520,000	80% буџет општине, 10% Влада РС, 10% донатори
2.2.2. Мјера Унапређења у области културе	5.30	7,000,000	2,100,000	4,900,000	30% Буџет општине, 60% Влада РС, 10% донатори
2.3. Приоритет Унапређене комуналне услуге	18.26	24,120,000	16,284,000	7,836,000	
2.3.1. Мјера Унапређено водоснабдијевање и канализација	9.08	12,000,000	7,800,000	4,200,000	65% буџет општине, 10% КП „Водовод“ а.д. Прњавор, 25% донатори
2.3.2. Мјера Побољшана саобраћајна инфраструктура	9.08	12,000,000	8,400,000	3,600,000	70% буџет општине, 30% ЈП „Путеви Републике Српске“
2.3.3. Мјера Унапређени технички капацитети и регулатива за потрошаче	0.09	120,000	84,000	36,000	70% Општина Прњавор, 30% донатор
2.4. Приоритет Унапређена социјална заштита	0.57	750,000	450,000	300,000	
2.4.1. Мјера Унапређени капацитети за подршку социјално осјетљивим категоријама	0.45	600,000	300,000	300,000	50% буџет општине, 40% Влада РС, 10% донатори
2.4.2. Мјера Повећана подршка социјално угроженом становништву	0.11	150,000	150,000	0	100% буџет општине
2.5. Приоритет Унапређена подршка младима	2.54	3,350,000	2,945,000	405,000	
2.5.1. Мјера Унапређена подршка младим брачним паровима (стамбена питања, вртићи, запошљавање)	2.27	3,000,000	2,700,000	300,000	90% Буџет општине Прњавор, 10% донатори
2.5.2. Мјера Унапређена подршка младима (предузетништво,	0.26	350,000	245,000	105,000	70% Буџет општине Прњавор, 30% донатори

запошљавање, активности НВО)					
3. Стратешки циљ Заштићена животна средина уз одрживо кориштење локалних ресурса	12.38	16,350,000	2,050,000	14,300,000	
3.1. Приоритет Унапређен систем управљања чврстим отпадом	0.98	1,300,000	650,000	650,000	
3.1.1. Мјера Унапређена комунална инфраструктура за збрињавање чврстог отпада (претоварне станице, зелена острва)	0.76	1,000,000	500,000	500,000	50% Општина Прњавор и КП Парк а.д. Прњавор; 10% Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност РС; 40% Влада РС
3.1.2. Мјера Уведена модерна рјешења рециклаже	0.23	300,000	150,000	150,000	50% Општина Прњавор и КП Парк а.д. Прњавор; 40% Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност РС; 10% Донатори
3.2. Приоритет Побољшан систем заштите вода	0.04	50,000	25,000	25,000	
3.2.1. Мјера Унапређена инфраструктура за пречишћавање вода	0.04	50,000	25,000	25,000	50% Општина Прњавор и КП Парк а.д. Прњавор; 40% Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност РС; 10% Донатори
3.3 Приоритет Унапређено управљање енергијом у јавном и приватном сектору	11.35	15,000,000	1,375,000	13,625,000	
3.3.1. Мјера Уведене мјере енергетске ефикасности, кориштења обновљивих извора енергије, енергетског менаџмента у јавном сектору	2.65	3,500,000	525,000	2,975,000	15% Општина Прњавор, 5% Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност РС; 70% Влада РС; 10% Донатори
3.3.2. Мјера Уведене мјере енергетске ефикасности, кориштења обновљивих извора енергије, енергетског менаџмента у привреди	2.27	3,000,000	0	3,000,000	80% предузећа и предузетници са подручја општине Прњавор; 10% Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност РС; 10% Донатори
3.3.3. Мјера Унапређење у снабдијевању и потрошњи енергије у становању (енергетска ефикасност, обновљиви извори енергије)	6.43	8,500,000	850,000	7,650,000	10% Општина Прњавор; 5% Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност РС; 5% Донатори; 80% Грађани
Укупно из стратешког документа**	100.00	132,116,000	36,280,000	95,836,000	
ПРЕГЛЕД ПО ИЗВОРИМА ФИНАНСИРАЊА (износи у КМ и проценти)					
Буџет ЈЛС	Средства обезбијеђена по основу ЈПП		Средства претприступних и других фондова ЕУ		
36,280,000 КМ	0 КМ		12,981,000 КМ		
27.46%	0%		9.83%		
Бесповратна средства других међународних донација	Кредити међународних и развојних институција		Други извори (Влада РС, јавна предузећа, инвеститори, Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске)		
0 КМ	0 КМ		82,855,000 КМ		
0%	0%		62.71%		

VII Оквир за спровођење, праћење, извјештавање и вредновање стратешког документа

Општина Прњавор има значајно искуство у стратешком планирању и имплементацији стратешких докумената. У протеклом периоду су такође успостављене структуре за управљање развојем. Општина Прњавор је учествовала у ILDP пројекту који је имплементирао Развојни програм Уједињених нација, уз чију подршку је припремљена и Стратегија развоја, што је пратила и подршка у изградњи капацитета и успостављању процедура потребних за имплементацију. У Општини Прњавор су 2014. године у оквиру Одјељења за локални економски развој и друштвене дјелатности систематизовани послови у вези са координисањем развојних активности, а начелници одјељења су имали обавезу да учествују у процесима стратешког планирања и изради годишњих планова имплементације. Уз подршку ILDP пројекта је у 2018. години усвојена ревидирана стратегија развоја (ревизија Стратегије развоја општине Прњавор за период 2012-2020. године), чиме су такође стечена нова искуства.

Што се тиче капацитета за управљање развојем у периоду израде ове Стратегије, треба нагласити да је 2021. године Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста Општинске управе општине Прњавор, основан Одсјек за развој. Најзначајније надлежности одсјека су организација, координација и реализација послова управљања развојем (стратешко планирање, имплементација, праћење, вредновање, извјештавање и др.), те праћење доступних средстава за финансирање пројеката из Стратегије развоја и аплицирање код потенцијалних донатора. У Одсјеку за развој систематизована су 4 радна мјеста.

Тakoђе, Општина Прњавор посједује стандард ISO 9001:2015. Током 2016. године, у Општинској управи општине Прњавор проведена је ресертификациона провјера система управљања квалитетом према захтјевима ISO стандарда, током које је потврђено да општинска управа послује по овом стандарду. Осим тога, уз подршку Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) и Отвореног регионалног фонда за модернизацију општинских услуга, „BFC SEE“ („Business Friendly Certification South East Europe“ - Сертификат повољног пословног окружења у Југоисточној Европи), покренут је програм од стране мрежа партнерских институција из региона, са циљем успостављања заједничких стандарда и печата квалитета за пословно окружење у општинама и градовима Југоисточне Европе, а Општина Прњавор је „BFC SEE“ сертификат добила у октобру 2019. године и исти има важност 4 године.

Може се закључити да Општина Прњавор располаже значајним капацитетима за стратешко планирање и имплементацију стратешких планова. Имајући у виду нови методолошки оквир који је усвојен у Републици Српској током 2021. и 2022. године, потребно је извршити потребна усклађивања. Ова Стратегија је припремљена у складу са новим методолошким оквиром, укључујући и дио који се односи на имплементацију Стратегије, гдје је Уредбом о стратешким документима у Републици Српској, Члан 14, дефинисано да „оквир за спровођење, праћење, извјештавање и вредновање стратешког документа треба да садржи: опис кључних активности и одговорности надлежних институција, те предвиђену динамику за спровођење, праћење, извјештавање и вредновање стратешког документа.“

Оквир за спровођење, праћење, извјештавање и вредновање стратешког документа – преглед (према Закону о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској, Уредби о стратешким документима у Републици Српској (Члан 17, 18 и 19) и Уредби о спроведбеним документима у Републици Српској)

Кључне активности	Носилац активности	Динамика - временски оквир
Спровођење стратешког документа подразумева израду и реализацију спроведбених докумената		
Израда Упутстава за средњорочно планирање рада јединица локалне самоуправе	Начелник општине, Одсјек за развој	У години која претходи периоду средњорочног планирања рада јединице локалне самоуправе
Израда Средњорочних планова рада начелника општине и општинске управе	Начелник општине, организационе јединице општинске управе, Одсјек за развој	Сваке године, у години која претходи средњорочном периоду на који се односе, односно за сљедећу годину и наредне двије године (принцип 1 + 2)

Израда Годишњих планова рада начелника општине и општинске управе	Начелник општине, организационе јединице општинске управе, Одсјек за развој	За сваку фискалну годину, начелник општине и општинска управа припрема радну верзију годишњег плана рада најкасније до 31. јула у години која претходи години за коју се доноси; начелник општине доставља годишњи план рада скупштини јединице локалне самоуправе на усвајање најкасније до 31. марта године на коју се годишњи план рада односи
Израда Акционих планова за спровођење стратешког документа	Начелник општине, Одсјек за развој	На период од три године, по принципу 1+2
Праћење стратешког документа и извјештавање		
Систематично и континуирано прикупљање, анализирање и коришћење података и индикатора у сврху мјерења напретка реализације стратешког документа	Одсјек за развој	Континуирано
Предузимање одговарајућих мјера и евентуалних корекција	Начелник општине	Према потреби
Израда Годишњих извјештаја о раду начелника општине и општинске управе	Начелник општине, организационе јединице општинске управе, Одсјек за развој	Начелник општине доставља годишњи извјештај о раду скупштини јединице локалне самоуправе на усвајање најкасније до 30. априла текуће године за претходну годину
Израда Годишњих извјештаја о спровођењу стратешког документа	Начелник општине, Одсјек за развој	Сваке календарске године
Вредновање стратешког документа (врши се у процесу израде стратешког документа и/или у току његовог спровођења; обавезно се врши у предзадњој години спровођења стратешког документа, а по потреби и на средини периода спровођења; вредновање се може повјерити и независном вањском евалуатору)		
Израда Плана вредновања	Начелник општине, Одсјек за развој	Према динамици имплементације и приступу вредновању
Припрема описа послова за спровођење процеса вредновања	Начелник општине, Одсјек за развој	Према Плану вредновања
Организовање и учествовање у вредновању	Начелник општине, организационе јединице општинске управе, Одсјек за развој	Према Плану вредновања
Припремање објаве резултата вредновања	Одсјек за развој	Према Плану вредновања
Израда извјештаја о вредновању	Начелник општине, организационе јединице општинске управе, Одсјек за развој	Према Плану вредновања
Надзирање спровођења усвојених препорука вредновања	Начелник општине	Према Плану вредновања

VIII Прилози стратешког документа:

VIII.1. Сажети преглед стратешких циљева, приоритета и мјера у стратешком документу

Сажети преглед стратешког документа

Редни број и ознака	Назив	Индикатори и финансијски извори		
1. Стратешки циљ	Модернизована индустрија и пољопривреда које креирају производе више вриједности и нуде квалитетна радна мјеста	Индикатори стратешког циља	Полазне вриједности индикатора*	Циљне вриједности индикатора**
		Приходи у прерађивачкој индустрији	222,347,227.00 (2020. година)	Повећани за 20%
		Приходи у пољопривреди, лову и рибарству	12,893,665.00 (2020. година)	Повећани за 15%
		Вриједност извоза	229.537.000 (2020. година)	Повећана за 20%
		Просјечна плата (брutto)	1.274,00 (2020. година)	Повећана за 40%
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		10.171.000	66.915.000	77.086.000
1.1. Приоритет	Повећана додана вриједност у индустрији	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број иновација у прерађивачкој индустрији (нови производи, унапређени процеси, дигитална рјешења)	0	Најмање 10 годишње
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		5.100.000	21.900.000	27.000.000
1.1.1. Мјера	Подршка увођењу иновација (нови производи, унапређење процеса, дигитализација)	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број подржаних предузећа – увођење иновација	0	Најмање 5 годишње
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		0	10.000.000	10.000.000
1.1.2. Мјера	Унапређени услови за инвестиције са фокусом на снабдијевање ел. енергијом	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Дужина новоизграђене путне инфраструктуре у Пословно индустријској зони „Вијака“	0 km	3 km
		Дужина новоизграђене водоводне инфраструктуре у Пословно индустријској зони „Вијака“	4,3 km	9 km
		Изграђена трафо-станица	0	1
		Број инвеститора у пословно индустријској зони	2	12
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		5.100.000	11.900.000	17.000.000
1.2. Приоритет	Креирана атрактивна радна мјеста	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Плата у најмање два сектора у прерађивачкој индустрији виша од просјечне	0	2
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		75.000	1.425.000	1.500.000

1.2.1. Мјера	Подршка запошљавању у индустрији (набавка опреме за индустрију, савјетодавна подршка)	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број запослених у прерађивачкој индустрији	1.949 (2020. година)	Повећан за 10%
		Број подржаних предузећа – запошљавање у индустрији, годишње	0	5
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		75.000	1.425.000	1.500.000
1.3. Приоритет	Повећана тржишна оријентација пољопривреде	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број регистрованих предузетничких радњи - пољопривреда, лов и рибарство	9 (2020. година)	25
		Број пољопривредних произвођача који су унаприједили понуду (нови, конкурентнији производи)	0	35
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		2.896.000	39.390.000	42.286.000
1.3.1. Мјера	Подршка унапређењу технологије у пољопривреди (набавка опреме за пољопривреду и модернизација објеката)	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број пољопривредних произвођача којима је одобрена подршка за набавку пољопривредне механизације и прикључака	80 корисника годишње	150 корисника годишње
		Број пољопривредних произвођача којима је одобрена подршка за набавку опреме за фарме	5 корисника годишње	15 корисника годишње
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		35.000	13.930.000	13.965.000
1.3.2. Мјера	Подршка примарној производњи и изградња капацитета за тржишно пословање у пољопривреди (обуке, савјетодавна подршка)	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број пољопривредних произвођача којима је одобрена савјетодавна подршка (савјетодавне обуке, посјете сајмовима, хемијске анализе пољопривредног земљишта, хемијске анализе готових производа, подршка излагачима на сајмовима)	180 корисника годишње	250 корисника годишње
		Број пољопривредних произвођача којима је одобрена подршка за примарну пољопривредну производњу	1.900 корисника годишње	2.500 корисника годишње
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)

		2.821.000	22.400.000	25.221.000
1.3.3. Мјера	Унапређена тржишно оријентисана сарадња (удружења, задруге, кластери)	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Количина прерађеног млијека (литара/дан)	0	30.000
		Број активних удружења пољопривредних произвођача	3	5
		Број активних пољопривредних задруга	4	6
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		40.000	3.060.000	3.100.000
1.4. Приоритет	Унапређена туристичка понуда	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Повећање прихода у туризму (пружање услуга смјештаја, припрема и услуживање хране)	1,688,524.00 (2020. година)	Повећање најмање 25%
		Степен задовољства грађана спортским и рекреативним садржајима	N/A	Најмање 75% грађана задовољно
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		2.100.000	4.200.000	6.300.000
		1.4.1. Мјера	Унапређење спортских и рекреативних садржаја	Индикатори мјере
Остварен број долазака туриста	4.152 (2020. година)			Повећање најмање 20%
Остварен број ноћења туриста	17.256 (2020. година)			Повећање најмање 20%
Буџет (KM)	Остали извори (KM)			Укупно (KM)
2.100.000	2.100.000			4.200.000
1.4.2. Мјера	Унапређење капацитета за здравствени и вјерски туризам			Индикатори мјере
		Отворен специјалистички дијагностички центар болничког типа	0	1
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		0	2.100.000	2.100.000
2. Стратешки циљ	Висок квалитет садржаја и услуга у локалној заједници	Индикатори стратешког циља	Полазне вриједности индикатора*	Циљне вриједности индикатора**
		Успостављен механизам усклађивања понуде и потражње за радном снагом, кроз јачање сарадње привреде и образовних институција	0	1
		Број активних спортских клубова	23 клуба	25 клубова
		Број активних организација у области културе и њихових чланова	8 организација, 1.000 чланова	9 организација, 1.200 чланова

		Новчана давања Центра за социјални рад	204.518,44	Повећање од најмање 20%
		Постотак становништва општине Прњавор обухваћеног системом јавног водоснабдијевања	60% (2020. година)	75%
		Број прикључака на систем водоснабдијевања	7.218	Повећање од најмање 15%
		Обухват канализационе мреже - број прикључака	4.394 (2020. година)	4.800
		Процент корисника који сматра да је дошло до значајног унапређења комуналних услуга	Н/А	Најмање 75% корисника
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		24.059.000	14.621.000	38.680.000
2.1. Приоритет	Обезбијеђено усклађивање образовних програма и потреба привреде	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број унапређених програма образовања	0	1 или 2
		Степен задовољства привреде расположивом радном снагом	Н/А	Најмање 70% привредника задовољно
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		200.000	660.000	860.000
2.1.1. Мјера	Унапређена сарадња привреде и образовања	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број нових струка чије је увођење иницирано од стране привредника	2	5
		Број ученика обухваћених практичном наставом ван школе	92	150
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		0	0	0
2.1.2. Мјера	Обуке за незапослене	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број лица обухваћених обуком за незапослене	0	60
		Процент запослених полазника након спроведене обуке	Н/А	60%
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		0	60.000	60.000
2.1.3. Мјера	Побољшани услови рада у образовању	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број обновљених учионица у школама	0	20
		Број потпуно опремљених кабинета за извођење практичне наставе	0	4
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		200.000	600.000	800.000

2.2. Приоритет	Обогаћени садржаји у областима спорта и куптуре	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен задовољства грађана спортским садржајима	59%	75%
		Степен задовољства грађана садржајима у области културе	61%	75%
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		4.180.000	5.420.000	9.600.000
2.2.1. Мјера	Подршка развоју спорта	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Висина средстава издвојених за спорт	360.000 KM годишње	450.000 KM годишње
		Број активних чланова спортских клубова	1.762	2.000
		Број спортских манифестација	11	14
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		2.080.000	520.000	2.600.000
2.2.2. Мјера	Унапређења у области културе	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број манифестација	20	25
		Број посјетилаца манифестација у Центру за културу	0	Најмање 20.000 годишње
		Број посјетилаца Завичајног музеја	0	Најмање 500 годишње
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		2.100.000	4.900.000	7.000.000
2.3. Приоритет	Унапређене комуналне услуге	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Степен покривености општине водоводном мрежом	64%	80%
		Степен покривености општине канализационом мрежом	29%	38%
		Степен задовољства грађана водоснабдијевањем	63% испитаника	75% испитаника
		Степен задовољства грађана системом канализације	36% испитаника	40% испитаника
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		16.284.000	7.836.000	24.120.000
2.3.1. Мјера	Унапређено водоснабдијевање и канализација	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Дужина изграђене канализационе мреже	35 km	40 km
		Дужина реконструисане водоводне мреже	397 km	547 km
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		7.800.000	4.200.000	12.000.000

2.3.2. Мјера	Побољшана саобраћајна инфраструктура	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Дужина изграђених саобраћајница	1,120.20 km	1.180,20 km
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		8.400.000	3.600.000	12.000.000
2.3.3. Мјера	Унапређени технички капацитети и регулатива за потрошаче	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Потпуно успостављен ГИС у раду Општинске управе	0	1
		Испитивање грађана о задовољству административним услугама (шалтер сала)	82% испитаника	90% испитаника
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		84.000	36.000	120.000
2.4. Приоритет	Унапређена социјална заштита	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број корисника савјетодавних услуга у области социјалне заштите	4,7% становништва	15% становништва
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		450.000	300.000	750.000
2.4.1. Мјера	Унапређени капацитети за подршку социјално осјетљивим категоријама	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број нових услуга	0	3
		Број запосленог стручног особља у Центру за социјални рад	8	10
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		300.000	300.000	600.000
2.4.2. Мјера	Повећана подршка социјално угроженом становништву	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Процент лица са инвалидитетом који су укључени у радно окупациони третман	0%	20%
		Процент васпитно запуштених малољетника који су укључени у континуирани радно окупациони третман	5%	20%
		Процент породица које су укључене у савјетовалиште	0%	30%
		Процент породица које су укључене у предбрачно савјетовање	0%	30%
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		150.000	0	150.000
		2.5. Приоритет	Унапређена подршка младима	Индикатори приоритета

		Број младих брачних парова подржаних у рјешавању стамбеног питања	0	10
		Број младих подржаних у предузетничким активностима	0	30
		Број младих укључених у активности у локалној заједници (активизам младих)	0	100
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		2.945.000	405.000	3.350.000
2.5.1. Мјера	Унапређена подршка младим брачним паровима (стамбена питања, вртићи, запошљавање)	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Висина средстава издвојених за помоћ младим брачним паровима	390.000 KM годишње	500.000 KM годишње
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		2.700.000	300.000	3.000.000
2.5.2. Мјера	Унапређена подршка младима (предузетништво, запошљавање, активности НВО)	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број младих који су основали „Start-up“ предузећа	0	30
		Број пројеката реализованих кроз програм Омладинске банке (или кроз рад Омладисног центра)	0	50
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		245.000	105.000	350.000
3. Стратешки циљ	Заштићена животна средина уз одрживо кориштење локалних ресурса	Индикатори стратешког циља	Полазне вриједности индикатора*	Циљне вриједности индикатора**
		Процент становништва који сматра да је дошло до значајног унапређења у збрињавању чврстог отпада	69% (2021)	75%
		Процент становништва који сматра да је дошло до значајног унапређења у области управљања енергијом	Н/А	Најмање 75% испитаника
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		2.050.000	14.300.000	16.350.000
3.1. Приоритет	Унапређен систем управљања чврстим отпадом	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Количина отпада који се трајно збрињава на депонијама	6.897,60 тона (2021)	5% мање
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		650.000	650.000	1.300.000
3.1.1. Мјера	Унапређена комунална инфраструктура за	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора

	збрињавање чврстог отпада (претоварне станице, зелена острва)	Број возила за транспорт	5	8
		Број опреме за прикупљање отпада	88	120
		Број домаћинстава обухваћених прикупљањем отпада	3.761 урбано 4.351 рурално	Повећање најмање 10%
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		500.000	500.000	1.000.000
3.1.2. Мјера	Уведена модерна рјешења рециклаже	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Количине издвојеног и преузетог амбалажног и рециклираног отпада	0	6.897,60 (5%)
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		150.000	150.000	300.000
3.2. Приоритет	Побољшан систем заштите вода	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број екстерних извора финансирања интервенција за заштиту вода	Н/А	Најмање 3 екстерна извора
		Број рјешења/рјешења чија је имплементација почела	0	2
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		25.000	25.000	50.000
3.2.1. Мјера	Унапређена инфраструктура за пречишћавање вода	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Израђена пројектна документација за пречистач вода	0	1
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		25.000	25.000	50.000
3.3. Приоритет	Унапређено управљање енергијом у јавном и приватном сектору	Индикатори приоритета	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Емисије CO2 јавних зграда	930,18 tCO2 / годишње	Смањење за 40%
		Емисије CO2 стамбених зграда	54.655,16 tCO2 / годишње	Смањење за 40%
		Број предузећа који имају ISO 50001	0	2
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		1.375.000	13.625.000	15.000.000
3.3.1. Мјера	Уведене мјере енергетске ефикасности, кориштења обновљивих извора енергије, енергетског	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Потрошња енергије у јавном сектору (јавне зграде у надлежности општине)	8.722,75 MWh / годишње	Смањење за 40%

	менаџмента у јавном сектору	Број субјеката из јавног сектора обухваћених пројектима/мјерама подршке	0	15
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		525.000	2.975.000	3.500.000
3.3.2. Мјера	Уведене мјере енергетске ефикасности, кориштења обновљивих извора енергије, енергетског менаџмента у привреди	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Број издатих енергетских сертификата	0	15
		Број привредних субјеката обухваћених пројектима/мјерама подршке	0	15
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		0	3.000.000	3.000.000
3.3.3. Мјера	Унапређење у снабдијевању и потрошњи енергије у становању (енергетска ефикасност, обновљиви извори енергије)	Индикатори мјере	Полазне вриједности индикатора	Циљне вриједности индикатора
		Потрошња енергије у стамбеном сектору	485.710 MWh/283,12 kWh/m ²	40% смањење
		Број субјеката подржаних у провођењу мјера ЕЕ/ОИЕ у становању	0	50
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		850.000	7.650.000	8.500.000

VIII.2. Детаљан преглед мјера

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: МОДЕРНИЗОВАНА ИНДУСТРИЈА И ПОЉОПРИВРЕДА КОЈЕ КРЕИРАЈУ ПРОИЗВОДЕ ВИШЕ ВРИЈЕДНОСТИ И НУДЕ КВАЛИТЕТНА РАДНА МЈЕСТА		
Приоритет	Приоритет 1.1: Повећана додана вриједност у индустрији		
Назив мјере	Мјера 1.1.1. Подршка увођењу иновација (нови производи, унапређење процеса, дигитализација)		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Имајући у виду да је прерађивачка индустрија у Прњавору достигла одређени ниво развоја и да је извозно оријентисана, при чему се истичу сектори металске индустрије, дрвопрераде, прехранбене индустрије, те узимајући у обзир потребу да се одржи конкурентност и са њом сви позитивни ефекти на развој локалне заједнице, ова мјера треба да иницира и подржи развој и увођење нових производа вишег степена финализације и више вриједности, унапређење процеса како би се боље управљало ресурсима и скратило вријеме испоруке, као и увођење дигиталних рјешења чиме би се одржао корак са савременим токовима у индустрији. Мјера може да обухвати финансијску подршку ангажману стручњака у областима у којима је потребна техничка подршка предузећима, подршку набавци опреме, као и јачању сарадње привредних субјеката са свим субјектима који могу да подрже њихов развој, као што су образовне институције. Кључни стратешки пројекат за наведену мјеру је „Проширење и модернизација постојећих индустријских погона и изградња нових објеката“.		
Кључни стратешки пројекти	Кључни стратешки пројекат за наведену мјеру је „Проширење и модернизација постојећих индустријских погона и изградња нових објеката“. Овим пројектом би се ишло у корак са напредном технологијом у производној индустрији, а самим тим и побољшао квалитет финалног производа, скратило вријеме испоруке, те одржала конкурентност на домаћем и иностраном тржишту. Процијењена вриједност пројекта је 10.000.000,00 КМ.		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Број подржаних предузећа – увођење иновација	0	Најмање 5 годишње
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Постојећа предузећа имају планове да у наредном периоду прошире и модернизују производне погоне, изградњом нових објеката у Пословно индустријској зони „Вијака“ и на подручју цијеле територије општине Прњавор. На тај начин ће се повећати број радних мјеста, али и побољшати квалитет производње и конкурентност на тржишту, будући да ће нови погони подразумевати и увођење савременијих производних машина.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 10.000.000,00 КМ Извор: 100% Предузећа (инвеститори)		
Период спровођења мјере	2022-2028. године		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Предузећа (инвеститори)		
Носиоци спровођења мјере	Предузећа (инвеститори)		
Циљне групе	Незапослена лица, предузећа		

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: МОДЕРНИЗОВАНА ИНДУСТРИЈА И ПОЉОПРИВРЕДА КОЈЕ КРЕИРАЈУ ПРОИЗВОДЕ ВИШЕ ВРИЈЕДНОСТИ И НУДЕ КВАЛИТЕТНА РАДНА МЈЕСТА		
Приоритет	Приоритет 1.1: Повећана додана вриједност у индустрији		
Назив мјере	Мјера 1.1.2. Унапређени услови за инвестиције са фокусом на снабдијевање ел. енергијом		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Подстицање локалних привредних субјеката на инвестиције, као и привлачење страних инвестиција, су врло важни за даљи развој локалне привреде, али и за остваривање позитивних резултата у погледу атрактивности Прњавора као средине за живот и рад. Због тога је потребно наставити са напорима на унапређењу пословне инфраструктуре, док би посебан фокус у наредном периоду требао да буде на рјешавању проблема континуираног снабдијевања електричном енергијом, те подршка инвестицијама заснованим на локалним ресурсима, као што је прерада млијека и пољопривредних производа. Потребно је такође додатно унаприједити комуникацију са привредницима и инвеститорима, како би могли ускладити своје планове са плановима на унапређењу пословне инфраструктуре и осталих услова инвестирања.</p> <p>У оквиру ове мјере дефинишу се два кључна стратешка пројекта: „Изградња путне, водоводне и канализационе инфраструктуре у Пословно-индустријској зони „Вијака“ и „Изградња електро-енергетске инфраструктуре у Пословно-индустријској зони Вијака“.</p>		
Кључни стратешки пројекти	<p>У оквиру ове мјере дефинишу се два кључна стратешка пројекта.</p> <p>„Изградња путне, водоводне и канализационе инфраструктуре у Пословно индустријској зони „Вијака“ је у надлежности општине Прњавор. Процијењена вриједност пројекта је 10.000.000,00 КМ.</p> <p>„Изградња електро-енергетске инфраструктуре у Пословно индустријској зони „Вијака“ је у надлежности предузећа које се бави дистрибуцијом електричне енергије. Процијењена вриједност пројекта је 7.000.000,00 КМ.</p> <p>Реализацијом ових пројеката ће се побољшати услови у индустријској зони за довођење нових, како домаћих, тако и страних инвеститора.</p>		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Дужина новоизграђене путне инфраструктуре у Пословно индустријској зони „Вијака“	0 km	3 km
	Дужина новоизграђене водоводне инфраструктуре у Пословно индустријској зони „Вијака“	4,3 km	9 km
	Изграђена трафо-станица	0	1
	Број инвеститора у пословно индустријској зони	2	12
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Изградњом инфраструктуре у Пословно индустријској зони „Вијака“ били би обезбијеђени услови за све будуће инвеститоре да изграде своје производне капацитете. На овај начин се проширује индустријска производња на подручју општине, концентрише на позицију која је одабрана за те намјене, те се повећава број радних мјеста.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 17.000.000,00 КМ Извор: 30 % буџет општине, 40 % предузеће које се бави дистрибуцијом електричне енергије, 30 % донатори		
Период спровођења мјере	2022-2028. године		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Општина Прњавор, предузеће које се бави дистрибуцијом електричне енергије
Носиоци спровођења мјере	Извођачи радова
Циљне групе	Привредници и незапослена лица

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: МОДЕРНИЗОВАНА ИНДУСТРИЈА И ПОЉОПРИВРЕДА КОЈЕ КРЕИРАЈУ ПРОИЗВОДЕ ВИШЕ ВРИЈЕДНОСТИ И НУДЕ КВАЛИТЕТНА РАДНА МЈЕСТА		
Приоритет	Приоритет 1.2: Креирана атрактивна радна мјеста		
Назив мјере	Мјера 1.2.1. Подршка запошљавању у индустрији (набавка опреме за индустрију, савјетодавна подршка)		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Узимајући у обзир да је могућност запошљавања један од основних критеријума за одлуку о избору средине у којој грађани живе, те потребе привреде за квалитетним кадровима, ова мјера треба да подржи креирање нових радних мјеста у индустрији. Приступ треба да уважи тренутни степен развоја и потребе привредних субјеката, а подршка може да обухвата финансијску подршку у набавци опреме, те савјетодавну подршку у активностима запошљавања, која може да буде фокусирана на доносиоце одлука у привредним субјектима у вези са темама управљања људским ресурсима, али и на организовање обука за незапослене на теме у складу са идентификованим потребама привреде. Кључни стратешки пројекат у оквиру ове мјере је „Подстицање активности запошљавања и набавци опреме у привреди“.		
Кључни стратешки пројекти	Кључни стратешки пројекат у оквиру ове мјере је „Подстицање активности запошљавања и набавци опреме у привреди“ који се односи на додјелу подстицаја за запошљавање, те подстицаја за привреду приликом набавке нове опреме. Додјелом неповратних подстицаја за запошљавање подстичу се особе које се баве занатском производњом да региструју предузетничке радње, чиме се умањује рад на црно и повећава број запослених, док подстицаји за предузећа подразумијевају додјелу неповратних средстава компанијама које улажу новац у куповину нових машина, чиме се проширује производња и директно утиче на пораст броја запослених. Процијењена вриједност пројекта је 1.500.000,00 КМ.		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Број запослених у прерађивачкој индустрији	1.949 (2020. година)	Повећан за 10%
	Број подржаних предузећа – запошљавање у индустрији, годишње	0	5
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Подстицајима у привреди, као и организовањем обука и савјетодавних састанака, општина Прњавор би подстакла привреднике да креирају нова радна мјеста и грађане да региструју предузетничке радње. На тај начин би се унаприједила индустријска и пољопривредна производња, креирала нова радна мјеста, али и смањио обим рада на црно.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 1.500.000,00 КМ Извор: буџет општине 5%, Влада РС 90%, донатори 5%		
Период спровођења мјере	2022-2028. године		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Општина Прњавор, Влада РС		

Носиоци спровођења мјере	Општина Прњавор, Влада РС
Циљне групе	Привредници и незапослена лица

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: МОДЕРНИЗОВАНА ИНДУСТРИЈА И ПОЉОПРИВРЕДА КОЈЕ КРЕИРАЈУ ПРОИЗВОДЕ ВИШЕ ВРИЈЕДНОСТИ И НУДЕ КВАЛИТЕТНА РАДНА МЈЕСТА		
Приоритет	Приоритет 1.3: Повећана тржишна оријентација пољопривреде		
Назив мјере	Мјера 1.3.1. Подршка унапређењу технологије у пољопривреди (набавка опреме за пољопривреду и модернизација објеката)		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Полазећи од повољних услова за развој пољопривреде, као и од све веће важности обезбјеђивања хране за становништво и тржишних прилика у земљи и иностранству, мјера треба да финансијском и савјетодавном подршком у набавци опреме (пољопривредна механизација, опрема за фарме и др.) и модернизацији објеката допринесе бољим резултатима у пољопривреди, у погледу продуктивности, прихода и атрактивности бављења пољопривредом. Кључни стратешки пројекат за ову мјеру је „Подстицање набавке опреме и модернизације објеката“.		
Кључни стратешки пројекти	Кључни стратешки пројекат за ову мјеру је „Подстицање набавке опреме и модернизације објеката“. Реализацијом овог пројекта пољопривредни произвођачи ће модернизовати своје објекте у пољопривредној производњи и обезбиједиће потребну опрему за рад (музни уређаји, лактофризи, опрема за пилићарску производњу, расхладни и грејни уређаји, опрема за пластеничку производњу, опрема за наводњавање и сл.). Ово ће довести до ефикаснијег рада и бољих приноса. Процијењена вриједност пројекта је 13.965.000,00 КМ.		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Број пољопривредних произвођача којима је одобрена подршка за набавку пољопривредне механизације и прикључака	80 корисника годишње	150 корисника годишње
	Број пољопривредних произвођача којима је одобрена подршка за набавку опреме за фарме	5 корисника годишње	15 корисника годишње
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Подстицаји пољопривредним произвођачима за набавку нове пољопривредне механизације и нових прикључака, модернизацији објеката, као и набавка опреме за фарме доприноси унапређењу примарне пољопривредне производње, постизање већих приноса, квалитетнијих производа, уштеде времена, остваривања коначне веће финансијске добити.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Утрошак новчаних средстава за ове намјене на годишњем нивоу је: - властита средства пољопривредних произвођача око 1.100.000,00 КМ - подстицаји Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске: 390.000,00 КМ - кредитна средства банака: 500.000,00 КМ - подстицај општине на име регреса камата: 5.000,00 КМ. Сумарно на годишњем нивоу утрошак износи око 1.995.000,00 КМ. УКУПНА СРЕДСТВА очекивана за ову мјеру су око 13.965.000,00 КМ.		
Период спровођења мјере	2022-2028. година.		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Општина Прњавор, Банке кредитори
Носиоци спровођења мјере	Министарство, пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске Општина Прњавор Пољопривредни произвођачи
Циљне групе	Пољопривредни произвођачи, удружења пољопривредних произвођача, пољопривредне задруге.

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: МОДЕРНИЗОВАНА ИНДУСТРИЈА И ПОЉОПРИВРЕДА КОЈЕ КРЕИРАЈУ ПРОИЗВОДЕ ВИШЕ ВРИЈЕДНОСТИ И НУДЕ КВАЛИТЕТНА РАДНА МЈЕСТА		
Приоритет	Приоритет 1.3: Повећана тржишна оријентација пољопривреде		
Назив мјере	Мјера 1.3.2. Подршка примарној производњи и изградња капацитета за тржишно пословање у пољопривреди (обуке, савјетодавна подршка)		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Може се рећи да повољни услови за развој пољопривреде нису у потпуности искористени, посебно из угла производње за тржиште, па ова мјера, кроз обуке и савјетодавну подршку, дајући информације о могућим ефектима и начинима као се ефекти могу остварити, треба да подстакне пољопривредне произвођаче да у већој мјери почну да производе за тржиште. Пажњу треба посветити локалном тржишту, гдје већ постоје одређени резултати, као и локалним ресурсима, гдје се уз подстицање примарне пољопривредне производње може очекивати повећање обима производње. Кључни стратешки пројекат за ову мјеру је „Подстицање примарне пољопривредне производње“.		
Кључни стратешки пројекти	Кључни стратешки пројекат за ову мјеру је „Подстицање примарне пољопривредне производње“. Имплементација овог пројекта се односи на континуирано годишње додијељивање подстицаја пољопривредним произвођачима за производњу (млијеко, сточни фонд, воћарство, повртларство, пчеларство и др.) од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске и општине Прњавор. Ово директно утиче на очување обима пољопривредне производње (као и на повећање истог). Процијењена вриједност пројекта је 25.221.000,00 КМ.		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Број пољопривредних произвођача којима је одобрена савјетодавна подршка (савјетодавне обуке, посјете сајмовима, хемијске анализе пољопривредног земљишта, хемијске анализе готових производа, подршка излагачима на сајмовима)	180 корисника годишње	250 корисника годишње
	Број пољопривредних произвођача којима је одобрена подршка за примарну пољопривредну производњу	1900 корисника годишње	2500 корисника годишње
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Подстицајне мјере које се користе као едукативна средства директно утичу на повећање знања код примјене нових технологија, употребе заштитних средстава, нових сорти, технологија исхране стоке, приступа финансијским изворима средстава-кредитне линије или приступа различитим фондовима из којих се финансира ова област. Подстицајне мјере које се директно исплаћују за поједине врсте пољопривредне производње што из буџета Министарства или буџета општине Прњавор директно		

	утичу прије свега на одржавање постојеће пољопривредне производње која се одвија на подручју наше општине, а једним дијелом и на повећање обима производње на појединим газдинствима или повећање броја пољопривредних произвођача који испуњавају ослове за остваривање подстицајних средстава.
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Средства Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске на годишњем нивоу износе око 3.200.000,00 КМ, а средства општине Прњавор на годишњем нивоу износе око 403.000,00 КМ. Средства Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске на седмогодишњем нивоу износиће око 22.400.000,00 КМ. Средства општине Прњавор на седмогодишњем нивоу износиће око 2.821.000,00 КМ. УКУПНА СРЕДСТВА очекивана за ову мјеру су око 25.221.000,00 КМ.
Период спровођења мјере	2022-2028. година
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске Општина Прњавор
Носиоци спровођења мјере	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске Општина Прњавор
Циљне групе	Пољопривредни произвођачи

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: МОДЕРНИЗОВАНА ИНДУСТРИЈА И ПОЉОПРИВРЕДА КОЈЕ КРЕИРАЈУ ПРОИЗВОДЕ ВИШЕ ВРИЈЕДНОСТИ И НУДЕ КВАЛИТЕТНА РАДНА МЈЕСТА		
Приоритет	Приоритет 1.3: Повећана тржишна оријентација пољопривреде		
Назив мјере	Мјера 1.3.3. Унапређена тржишно оријентисана сарадња (удружења, задруге, кластери) у пољопривреди		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Полазећи од све захтјевнијих тржишта и ограничених ресурса појединачних привредних субјеката у овој области, јасно је да остваривање већих резултата захтијева и знатно виши степен сарадње, у погледу размјене информација, ангажовања ресурса, до заједничких пословних иницијатива, па ова мјера треба да подржи активности удружења, задруга, кластера и других видова заједничког дјеловања пољопривредника. За чланове Удружење пчелара „Багрем”, кроз Програм коришћења новчаних средстава за унапређење пољопривредне производње обезбиједиће се средства у сарадњи са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде за набавку опреме за ову производњу. У оквиру ове мјере се нарочито истиче заједничка иницијатива произвођача млијека за изградњом мљекаре. Чланови Удружења пољопривредних произвођача-мљекара РС (уз подршку Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, општине Прњавор и донатора) планирају да на подручју општине Прњавор у индустријској зони изграде мљекару капацитета око 30.000 литара на дневном нивоу (у пуном капацитету). У почетној фази се очекује капацитет од око 5.000 литара/дан. Дакле, кључни стратешки пројекат за ову мјеру је „Изградња мљекаре“.		
Кључни стратешки пројекти	Кључни стратешки пројекат за ову мјеру је „Изградња мљекаре“, као заједничка иницијатива произвођача млијека. Чланови Удружења пољопривредних произвођача-мљекара РС (уз подршку Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, општине Прњавор и донатора) планирају да на подручју општине Прњавор у индустријској зони изграде мљекару капацитета око 30.000 литара на дневном нивоу (у пуном капацитету). У почетној фази се очекује капацитет од око 5.000 литара/дан. Процијењена вриједност пројекта је 3.000.000,00 КМ.		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)

	Количина прерађеног млијека (литара/дан)	0	30.000
	Број активних удружења пољопривредних произвођача	3	5
	Број активних пољопривредних задруга	4	6
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Оснаживањем рада удружења и задруга из области пољопривредне производње, директну корист би имали чланови истих (пољопривредни произвођачи) који би на тај начин као већа заинтересована група лакше остваривали своје циљеве у смислу већих цијена производа, загарантованог откупа, лакше набавке репроматеријала и сл., док би општина Прњавор имала индиректну корист кроз већу запосленост људи и веће искористивости постојећих ресурса којима као јединица локалне самоуправе располаже.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	За изградњу мљекаре је Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске обезбиједило иницијална средства у износу од 500.000,00 КМ, док је општина Прњавор за прву годину предвидјела грант средства у износу од 40.000,00 КМ, те обезбиједила локацију у оквиру индустријске зоне. Учешће пољопривредних произвођача ће бити око 300.000,00 КМ, а остатак средстава се очекује од донатора. Укупна процијењена вриједност пројекта изградње мљекаре износи 3.000.000,00 КМ. УКУПНА СРЕДСТВА очекивана за ову мјеру су око 3.100.000,00 КМ.		
Период спровођења мјере	2022-2026. година		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, Удружење пољопривредних произвођача-мљекара РС Републике Српске		
Носиоци спровођења мјере	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, Министарство за европске интеграције и међународну сарадњу РС, Удружење пољопривредних произвођача-мљекара РС		
Циљне групе	Удружење пољопривредних произвођача-мљекара РС, Удружење пољопривредних произвођача Прњавор и Удружење пчелара „Багрем”. „33 Кооператива”, „33 Еуроаграр”, „33 Нови Агроврх”, Пољопривреда задруга „ГЛАЖ” п.о. Прњавор		

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: МОДЕРНИЗОВАНА ИНДУСТРИЈА И ПОЉОПРИВРЕДА КОЈЕ КРЕИРАЈУ ПРОИЗВОДЕ ВИШЕ ВРИЈЕДНОСТИ И НУДЕ КВАЛИТЕТНА РАДНА МЈЕСТА
Приоритет	Приоритет 1.4: Унапређена туристичка понуда
Назив мјере	Мјера 1.4.1. Унапређење спортских и рекреативних садржаја
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Спортски и рекреативни садржаји имају значајну улогу не само у обезбјеђивању вишег степена квалитета живота грађана, већ и као важан елемент туристичке понуде, посебно ако се узме у обзир да је у току ревитализација ергеле Вучијак која представља јединствен потенцијал, као и потенцијали локалитета као што је језеро Дренова. У складу с тим, мјера треба да подржи, финансијски и промотивно, даље унапређење спортских и рекреативних садржаја, повезујући ове садржаје са туристичком понудом Прњавора. Туристичка понуда може да буде обогаћена и кроз капацитете за рекреацију на локалитетима језера Дренова, уређење стаза на планини Љубић и планинарског дома са угоститељским садржајима, као и угоститељске капацитете покрај ријеке Укрини, те уређење корита ријеке Вијака (приступни пут) гдје је погодно за риболов, те извођење других приоритетних интервенција, као што је обнова каскадних преливница. У оквиру ове мјере дефинишу се два кључна стратешка пројекта: 1. Изградња савремене спортске дворане

	2. Ревитализација ергеле „Вучијак“.		
Кључни стратешки пројекти	<p>У оквиру ове мјере дефинишу се два кључна стратешка пројекта:</p> <p>1. Изградња савремене спортске дворане На простору спортско-рекреативне зоне Вијака планира се изградња савремене спортске дворане по најновијим стандардима која треба да задовољи разне потребе (спортисти, спортски клубови, рекреативци, спортске манифестације и разна дешавања). Процијењена вриједност пројекта је 1.500.000,00 КМ.</p> <p>2. Ревитализација ергеле „Вучијак“.</p> <p>У непосредној близини укључења на аутопут Бањалука-Добој налази се ергела „Вучијак“ чијом ревитализацијом Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске у сарадњи са општином Прњавор планира да оживи овај јединствен потенцијал (обнова објеката и инфраструктуре). Реализација оба пројекта ће ојачати спортске и рекреативне садржаје што ће допринијети побољшању туристичке понуде општине Прњавор. Процијењена вриједност пројекта је 2.000.000,00 КМ.</p>		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Остварен број долазака туриста	4.152 (2020. година)	Повећање најмање 20%
	Остварен број ноћења туриста	17.256 (2020. година)	Повећање најмање 20%
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређење спортских и рекреативних садржаја ће довести до побољшане туристичке понуде због чега ће се повећати број домаћих и страних туриста, тј. повећаће се приходи од туризма. Истовремено изградњом савремене спортске дворане оствариће се много бољи услови за спортисте и порашће број нових чланова у спортским колективима, а и оствариће се бољи спортски резултати на такмичењима.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 4.200.000,00 КМ Извор: 50% буџет општине, 40% Влада Републике Српске и 10% донатори		
Период спровођења мјере	2022 – 2028. година		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Општина Прњавор, ЈУ „Ергела Вучијак“		
Носиоци спровођења мјере	Општина Прњавор, ЈУ „Ергела Вучијак“, Извођачи радова, Инвеститори		
Циљне групе	Домаћи и страни туристи, млади и рекреативци		

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: МОДЕРНИЗОВАНА ИНДУСТРИЈА И ПОЉОПРИВРЕДА КОЈЕ КРЕИРАЈУ ПРОИЗВОДЕ ВИШЕ ВРИЈЕДНОСТИ И НУДЕ КВАЛИТЕТНА РАДНА МЈЕСТА
Приоритет	Приоритет 1.4: Унапређена туристичка понуда
Назив мјере	Мјера 1.4.2. Унапређење капацитета за здравствени и вјерски туризам
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Прњавор има потенцијал за развој вјерског туризма, док већ изведене инвестиције у бању Кулаши, те најављене инвестиције у изградњу клинике у Прњавору, стварају основу за уврштавање и вјерског и здравственог туризма у туристичку понуду, па ова мјера треба да квалитетним односом према инвеститорима, унапређењем услова улагања, као и промотивним активностима,

	допринесе кориштењу ових потенцијала. Као кључни стратешки пројекат издваја се Отварање специјалистичког дијагностичког центра болничког типа. Реализација овог пројекта се односи на отварање специјалистичког дијагностичког центра болничког типа од стране инвеститора. Овим ће се побољшати доступност специјалистичких услуга у здравству што ће директно утицати на понуду здравственог туризма, а уједно ће довести и до раста запослености.		
Кључни стратешки пројекти	Као кључни стратешки пројекат издваја се Отварање специјалистичког дијагностичког центра болничког типа. Реализација овог пројекта се односи на отварање специјалистичког дијагностичког центра болничког типа од стране инвеститора. Овим ће се побољшати доступност специјалистичких услуга у здравству што ће директно утицати на понуду здравственог туризма, а уједно ће довести и до раста запослености. Процијењена вриједност пројекта је 2.000.000,00 КМ.		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Отворен специјалистички дијагностички центар болничког типа	0	1
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Отварањем специјалистичког дијагностичког центра Прњавор ће постати мјесто у које ће пацијенти из цијелог региона долазити и уједно уз рехабилитациони центар Бања Кулаши додатно појачати и туристичку и здравствену понуду општине Прњавор. Наравно, овим се утиче и на унапређену здравствену заштиту грађана.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 2.100.000,00 КМ Извор: 100 % инвеститори		
Период спровођења мјере	2022. – 2028. година		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Инвеститори		
Носиоци спровођења мјере	Инвеститори		
Циљне групе	Туристи (Вјерски, здравствени, рекреативни туризам)		

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: ВИСОК КВАЛИТЕТ САДРЖАЈА И УСЛУГА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ
Приоритет	Приоритет 2.1: Обезбјеђено усклађивање образовних програма и потреба привреде
Назив мјере	Мјера 2.1.1. Унапређена сарадња привреде и образовања
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Динамичне промјене у технологији захтијевају и промјене у образовању кадрова који су неопходни да би се привредни развој наставио. Имајући у виду брзину којом се промјене дешавају и важност усклађивања програма образовања са потребама привреде, како из угла обезбјеђивања кадрова за привредни развој, тако и из угла обезбјеђивања могућности квалитетног запослења, потребно је даље развијати координацију и сарадњу привреде и образовања у развијању и извођењу програма образовања, при чему координативна тијела треба да дефинишу интервенције које је потребно заједничким напорима имплементирати. Једна од области сарадње је и одвијање практичне наставе.

	Квалитетна пракса води до лакшег запослења и квалитетније радне снаге. У складу са претходно наведеним, као кључни стратешки пројекат дефинише се: „Увођење нових струка (потребних привреди) у средњу школу, уз успостављену праксу одвијања квалитетне практичне наставе код одговарајућих привредних субјеката.“		
Кључни стратешки пројекти	У складу са претходно наведеним, као кључни стратешки пројекат дефинише се „Увођење нових струка (потребних привреди) у средњу школу, уз успостављену праксу одвијања квалитетне практичне наставе код одговарајућих привредних субјеката.“ Реализацијом наведеног пројекта обезбједиће се радна снага потребна локалној привреди, смањити продукција непотребних кадрова, самим тим повећати запосленост и конкурентност локалне привреде. За овај пројекат нису потребна финансијска средства.		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Број нових струка чије је увођење иницирано од стране привредника	2	5
	Број ученика обухваћених практичном наставом ван школе	92	150
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређењем постојеће сарадње привреде и образовања кроз увођење нових, локалним привредницима потребних кадрова, уз обавезу спровођења практичне наставе код истих, у значајној мјери би се допринијело остварењу дефинисаног приоритета 2.1. Исказивањем потреба за одређеном радном снагом, привредници иницирају формирање одговарајућих струка, интересантних са становишта политике запошљавања, као и смањење продукције непотребних кадрова, што непосредно утиче и на смањење незапослености.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Н/А		
Период спровођења мјере	2022-2028. година		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Општина Прњавор		
Носиоци спровођења мјере	Центар средњих школа „Иво Андрић“ Прњавор, привредни субјекти на подручју општине, Министарство просвете и културе		
Циљне групе	Ученици средње школе, привредни субјекти		

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: ВИСОК КВАЛИТЕТ САДРЖАЈА И УСЛУГА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ
Приоритет	Приоритет 2.1: Обезбјеђено усклађивање образовних програма и потреба привреде
Назив мјере	Мјера 2.1.2. Обуке за незапослене
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Поред унапређења програма образовања, потребно је радити и на организовању обука за незапослене, како би се преквалификацијом у складу са потребама тржишта повећала могућност њиховог запошљавања, али и како би се обезбједили кадрови за даљи развој локалне привреде. Обуке представљају интервенцију која може да произведе резултате у краћем временском року, што је такође важно, имајући у виду динамику промјена у савременој привреди. Сарадња образовних институција и привредних субјеката је неопходна како у дефинисању тема, тако и у кориштењу људских и техничких ресурса за извођење обуке.

Кључни стратешки пројекти	Н/А		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Број лица обухваћених обуком за незапослене	0	60
	Процент запослених полазника након спроведене обуке	Н/А	60%
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Спровођењем обука за незапослене пружа се прилика незапосленим лицима да се додатно едукују и стекну нова знања која ће им помоћи да постану конкурентни на тржишту рада и да се лакше и брже запосле, а локалној привреди да добије обучену потребну радну снагу.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 60.000,00 КМ Извор: 100 % Донатор		
Период спровођења мјере	2022-2028. година		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Општина Прњавор		
Носиоци спровођења мјере	Завод за запошљавање- Биро Прњавор, ЈУ ЦСШ „Иво Андрић“ Прњавор, привредници		
Циљне групе	Незапослена лица евидентирана на Бироу као активни тражиоци посла		

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: ВИСОК КВАЛИТЕТ САДРЖАЈА И УСЛУГА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ		
Приоритет	Приоритет 2.1: Обезбијеђено усклађивање образовних програма и потреба привреде		
Назив мјере	Мјера 2.1.3. Побољшани услови рада у образовању		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Услови рада у образовању се могу оцијенити као задовољавајући, али је ипак потребно даље унапређење, како би се ученицима и запосленим у образовању створили што бољи услови за одвијање наставе. Потребно је, дакле, даље радити на унапређењу инфраструктуре и опреме у образовању (поготово за инфраструктуру која би била од користи не само у наставном процесу, већ и код рекреативних активности), те на даље опремање кабинета у стручним школама. Потребно је радити и на рјешавању проблема превоза за ученике, гдје је потребна и координација активности, како би рјешење било изводљиво и одрживо.		
Кључни стратешки пројекти	Н/А		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Број обновљених учионица у школама	0	20

	Број потпуно опремљених кабинета за извођење практичне наставе	0	4
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Побољшањем услова рада у образовању кроз унапређење инфраструктуре и набавке нове потребне опреме значајно би се унаприједио квалитет рада у образовној установи а самим тим и сам образовни процес. Опремањем кабинета за практичну наставу, поред осавремењавања наставног процеса, стварају се и услови да ученици након школовања што спремнији изађу на тржиште рада.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 800.000,00 КМ Извор: 50 % Влада Републике Српске, 25 % буџет општине, 25 % донатори		
Период спровођења мјере	2022-2028. година		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Општина Прњавор		
Носиоци спровођења мјере	Школе, Општина Прњавор, извођач радова		
Циљне групе	Ученици и наставно особље основних и средњих школа на подручју општине		

Вежа са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: ВИСОК КВАЛИТЕТ САДРЖАЈА И УСЛУГА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ		
Приоритет	Приоритет 2.2: Обогаћени садржаји у областима спорта и културе		
Назив мјере	Мјера 2.2.1. Подршка развоју спорта		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Унапређење услова за бављење спортом, као и подршка спортским клубовима и рекреативним активностима грађана чине не само важан фактор укупног квалитета живота у локалној заједници, већ и значајан предуслов за развој туризма. Бављење спортом је посебно важно за младе, како из угла стварања здравих животних навика, тако и из угла могућег остваривања добрих такмичарских резултата. Према томе, потребно је даље улагање у инфраструктуру, као и директна подршка спортским активностима клубова и рекреативаца. У сврху обезбјеђења услова за квалитетно вријеме које породице могу да проведу бавећи се рекреативним активностима потребно је уредити локалитете као што је Борик, Љубић и др. Може се размотрити и уређење атлетских и обиљежавање бициклических стаза, гдје постоје потребни услови.		
Кључни стратешки пројекти	Н/А		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Висина средстава издвојених за спорт	360.000 КМ годишње	450.000 КМ годишње
	Број активних чланова спортских клубова	1.762	2.000
	Број спортских манифестација	11	14

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Општина Прњавор редовно планира средства у буџету за подршку спортским клубовима. Подржавајући спортске активности и манифестације, општина промовише спорт, здраве животне навике и подстиче младе да се баве спортом, здраво расту и социјализују се.
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 2.600.000,00 КМ Извор: 80 % Буџет општине 10 % Влада Републике Српске 10 % донатори
Период спровођења мјере	2022-2028. година
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Општина Прњавор
Носиоци спровођења мјере	Општина Прњавор, спортски клубови
Циљне групе	Спортски клубови

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: ВИСОК КВАЛИТЕТ САДРЖАЈА И УСЛУГА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ		
Приоритет	Приоритет 2.2: Обогаћени садржаји у областима спорта и културе		
Назив мјере	Мјера 2.2.2. Унапређења у области културе		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	На трагу визије развоја која говори о атрактивности Прњавора као средине за живот и рад, потребно је свакако радити и на даљем унапређењу садржаја у области културе, гдје активности треба да обухвате потписивање споразума са Републичким заводом за заштиту културно-историјског и природног наслеђа, очување старих објеката у граду као што је Завичајни музеј и Докторска кућа, те заштиту и промоцију археолошких локалитета који могу да буду и значајан туристички потенцијал, а посебно је значајно да се обезбиједи адекватан простор изградњом новог објекта за Центар за културу са вишенамјенском салом у коме би своје активности обављали субјекти културне, информативне и туристичке дјелатности. Такође, у складу са капацитетима, може се пружити подршка организовању манифестација, као што су културне, сајамске, и друге. У складу са претходно наведеним, као кључни стратешки пројекти дефинишу се: Изградња нове зграде Центра за културу и Рестаурација зграде Завичајног музеја.		
Кључни стратешки пројекти	У складу са претходно наведеним, као кључни стратешки пројекти дефинишу се: Изградња нове зграде Центра за културу, процијењене вриједности 6.000.000,00 КМ и Рестаурација зграде Завичајног музеја процијењене вриједности 600.000,00 КМ.		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Број манифестација	20	25
	Број посјетилаца манифестација у Центру за културу	0	Најмање 20.000 годишње
	Број посјетилаца Завичајног музеја	0	Најмање 500 годишње
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација кључних стратешких пројеката и других активности у оквиру ове мјере ће значајно побољшати услове за рад у култури, те повећати ниво квалитета услуга које Центар за културу и Завичајни музеј пружају становницима. Повећање нивоа услуга у култури доприноси повећању броја становника који активно или пасивно учествују у овим активностима, што дугорочно води подизању нивоа културне свијести у локалној заједници и шире.		

Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 7.000.000,00 КМ Извор: 30 % Буџет општине 60 % Влада Републике Српске 10 % Донатор
Период спровођења мјере	2022-2028. година
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Општина Прњавор
Носиоци спровођења мјере	ЈУ Центар за културу, извођач радова
Циљне групе	Становништво, КУД-ови и други корисници Центра, ЈУ Центар за културу

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: ВИСОК КВАЛИТЕТ САДРЖАЈА И УСЛУГА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ		
Приоритет	Приоритет 2.3: Унапређене комуналне услуге		
Назив мјере	Мјера 2.3.1. Унапређено водоснабдијевање и канализација		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	У циљу унапређења квалитета снабдијевања водом, потребно је даље унапређење мреже (реконструкција и проширење). У циљу побољшања комуналних услуга и заштите животне средине, потребно је такође унапређење канализационе мреже са фокусом на приоритетне локалитете као што је слив потока Радуловац. Кључни стратешки пројекти за ову мјеру су: 1. Реконструкција постојеће и изградња нове водоводне инфраструктуре 2. Изградња нове канализационе инфраструктуре.		
Кључни стратешки пројекти	Кључни стратешки пројекти за ову мјеру су: 1. Реконструкција постојеће и изградња нове водоводне инфраструктуре Процијењена вриједности пројекта је 8.000.000,00 КМ 2. Изградња нове канализационе инфраструктуре. Процијењена вриједности пројекта је 4.000.000,00 КМ Реализација наведених пројеката директно утиче на повећање животног стандарда становника чиме се обезбјеђују услови за квалитетнијим животом на подручју општине (и на смањење миграција у иностранство). Поред тога, побољшавају се услови за пословни развој локалитета.		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Дужина изграђене канализационе мреже	35 km	40 km
	Дужина реконструисане водоводне мреже	397 km	547 km
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређењем система водоснабдијевања и канализације стварају се услови за развој локалне заједнице, за останак становништва (нарочито у руралним подручјима) и за очување животне средине.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 12.000.000,00 КМ Извор: 65 % буџет општине, 10 % КП „Водовод“ а.д. Прњавор, 25 % донатори		
Период спровођења мјере	2022-2028. године		

Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Општина Прњавор, КП „Водовод“ а.д. Прњавор
Носиоци спровођења мјере	Општина Прњавор, КП „Водовод“ а.д. Прњавор, извођач радова
Циљне групе	Становништво општине Прњавор, јавна предузећа и установе, привредници

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: ВИСОК КВАЛИТЕТ САДРЖАЈА И УСЛУГА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ		
Приоритет	Приоритет 2.3: Унапређене комуналне услуге		
Назив мјере	Мјера 2.3.2. Побољшана саобраћајна инфраструктура		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Имајући у виду значај задржавања становништва на подручју Прњавора, равномјеран развој локалне заједнице, као и потенцијале за развој пољопривреде, посебну пажњу треба посветити унапређењу саобраћајне инфраструктуре, гдје је потребно у комуникацији са локалним становништвом и привредним субјектима дефинисати приоритете (нарочито у руралним подручјима) и заједничким ангажовањем имплементирати пројекте. Кључни стратешки пројекат за ову мјеру је Иградња приоритетне саобраћајне инфраструктуре.		
Кључни стратешки пројекти	Кључни стратешки пројекат за ову мјеру је Иградња приоритетне саобраћајне инфраструктуре. Реализација наведеног пројекта директно утиче на повећање животног стандарда становника чиме се обезбјеђују услови за квалитетнијим животом на подручју општине (и на смањење миграција у иностранство). Поред тога, побољшавају се услови за пословни развој локалитета. Процијењена вриједности пројекта је 12.000.000,00 КМ.		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Дужина изграђених саобраћајница	1,120.20 km	1.180,20 km
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Реализација ове мјере доприноси уравнотеженом развоју локалне заједнице кроз побољшану повезаност свих њених дијелова, као и кроз бољу повезаност са другим општинама и градовима.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 12.000.000,00 КМ Извор: 70 % буџет општине, 30 % ЈП „Путеви Републике Српске“		
Период спровођења мјере	2022-2028. године		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Општина Прњавор, ЈП „Путеви Републике Српске“		
Носиоци спровођења мјере	Општина Прњавор, ЈП „Путеви Републике Српске“, извођач радова		
Циљне групе	Становништво општине Прњавор, јавна предузећа и установе, привредници		

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: ВИСОК КВАЛИТЕТ САДРЖАЈА И УСЛУГА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ		
Приоритет	Приоритет 2.3: Унапређене комуналне услуге		
Назив мјере	Мјера 2.3.3. Унапређени технички капацитети и регулатива за потрошаче		

<p>Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања</p>	<p>Поред значајних унапређења у овој области која су већ остварена, потребно је даље радити на побољшању услова за живот грађана и за инвестиције, али и на стварању услова за виши степен уређености, на примјер, парцела уз саобраћајнице и унапређење регулативе о потрошњи воде (Правилник о методологији за одређивање водоснабдијевања и одводње отпадних вода), па је у том погледу потребно услађавати и доносити адекватна рјешења са посебним освртом на социјално угрожене категорије становништва.</p> <p>Континуирано је потребно анализирати број корисника у стању социјалне потребе, те у вези са тим проширивати круг субвенционисаних корисника комуналних водних услуга на подручју општине Прњавор.</p> <p>Кључни стратешки пројекат за ову мјеру је Увођење Геоинформационог система (GIS) у рад Општинске управе општине Прњавор.</p>		
<p>Кључни стратешки пројекти</p>	<p>Увођење Геоинформационог система (GIS) у рад Општинске управе општине Прњавор је кључни стратешки пројекат који има посебан значај за унапређење пружања услуга и интегралног управљања јединице локалне самоуправе. Имплементацијом ГИС-а постигла би се повезаност општинских служби и јавних предузећа (водовод, електродистрибуција, управљање комуналним отпадом, цивилна заштита, републичка геодетска управа, територијална ватрогасна јединица) и обезбједила транспарентност према грађанима као крајњим корисницима услуга. Процијенјена вриједности пројекта је 120.000,00 КМ.</p>		
<p>Индикатори за праћење резултата мјере</p>	<p>Индикатори</p>	<p>Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)</p>	<p>Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)</p>
	<p>Потпуно успостављен ГИС у раду Општинске управе</p>	<p>0</p>	<p>1</p>
	<p>Испитивање грађана о задовољству административним услугама (шалтер сала)</p>	<p>82% испитаника</p>	<p>90% испитаника</p>
<p>Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета</p>	<p>Развојем техничких капацитета и стандарда органа управе за квалитетан менаџмент систем у складу са захтјевима грађана и привредног сектора, увођењем нових стандарда пословања локалне управе (менаџмент животне средине ISO 14001) те ВFC сертификат, доприноси унапређењу пружања комуналних услуга. У циљу прилагођавања система пружања комуналних водних услуга потребно је примјенити праксе према захтјевима ЕУ, чиме ће се побољшати оперативност и финансијско пословање и доношење исплативих инвестиционих одлука. Тиме ће се осигурати пружање комуналних услуга грађанима и корисницима на инклузиван, учинковит, ефикасан и транспарентан начин, посебно у сектору развоја привреде и заштите животне средине.</p> <p>Развој ГИС обезбеђује ефикасну размјену података између служби чиме се постиже ефективност у обављању комуналних услуга и управљању јавном имовином. Јединица локалне самоуправе има за циљ обезбјеђење услова за трајно, несметано, квалитетно и одрживо пружање комуналних услуга, као комуналне дјелатности од посебног јавног интереса, кроз трајно одржавање, побољшање поузданости и проширење мреже са сталном тежњом повећања обухвата становништа.</p>		
<p>Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања</p>	<p>Износ: 120.000,00 КМ Извор: 70% Општина Прњавор, 30% донатор</p>		
<p>Период спровођења мјере</p>	<p>2022-2028. године</p>		
<p>Институција одговорна за координацију спровођења мјере</p>	<p>Општина Прњавор</p>		

Носиоци спровођења мјере	Општина Прњавор
Циљне групе	Грађани општине Прњавор, јавна предузећа, јавне установе и институције, привредни сектор

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: ВИСОК КВАЛИТЕТ САДРЖАЈА И УСЛУГА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ		
Приоритет	Приоритет 2.4: Унапређена социјална заштита		
Назив мјере	Мјера 2.4.1. Унапређени капацитети за подршку социјално осјетљивим категоријама		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Како би се на прави начин одговорило на изазове и пружила подршка социјално осјетљивим категоријама становништва, потребна је даља изградња капацитета, са фокусом на активности унапређења простора Центра за социјални рад, те унапређење услова, кадровских и техничких, за рад са дјецом, али и са младима, на примјер, у форми предбрачног савјетовалишта. Потребно је радити и на другим видовима подршке, као што су бесплатан тренинг за дјецу који могу да обезбиједу спортски клубови и слично. У складу са наведеним, као кључни стратешки пројекат се издваја изградња објекта за Центар за социјални рад.		
Кључни стратешки пројекти	Кључни стратешки пројекат је Изградња објекта за Центар за социјални рад. Реализацијом овог пројекта ће се у значајној мјери побољшати услови за извођење свих активности Центра што ће директно утицати на квалитетнији рад са социјално осјетљивим категоријама. Процијењена вриједности пројекта је 600.000,00 КМ.		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Број нових услуга	0	3
	Број запосленог стручног особља у Центру за социјални рад	8	10
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Изградњом намјенског објекта за Центар за социјални рад омогућио би се адекватан приступ и обезбиједиле просторије и стручни кадар за радно окупациони рад са лицима са инвалидитетом, са пододицама у ризику и створили предуслови за отварање савјетовалишта за брак и породицу.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 600.000,00 КМ Извор: 50% буџет општине, 40 % Влада РС, 10 % донатори		
Период спровођења мјере	2022-2028. године		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Центар за социјални рад		
Носиоци спровођења мјере	Центар за социјални рад, општина Прњавор		
Циљне групе	Социјално осјетљиве категорије становништва		

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: ВИСОК КВАЛИТЕТ САДРЖАЈА И УСЛУГА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ
Приоритет	Приоритет 2.4: Унапређена социјална заштита

Назив мјере	Мјера 2.4.2. Повећана подршка социјално угроженом становништву		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Иако се подршка социјално угроженом становништву већ пружа, потребно је даље унапређење и по обухвату становништва које има потребе за подршком и по обиму подршке која се пружа. Реализација активности везаних за ову мјеру (радно окупациони третмани са лицима са инвалидитетом, рад са малољетницима чије је понашање у ризику, породично савјетовалиште, предбрачно савјетовалиште и др.) ће се проводити континуирано у складу са условима у датом моменту, међутим, значајно ће се ова реализација побољшати у случају изградње новог објекта Центра за социјални рад.		
Кључни стратешки пројекти	Н/А		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Процент лица са инвалидитетом који су укључени у радно окупациони третман	0%	20%
	Процент васпитно запуштених малољетника који су укључени у континуирани радно окупациони третман	5%	20%
	Процент породица које су укључене у савјетовалиште	0%	30%
	Процент породица које су укључене у предбрачно савјетовање	0%	30%
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	<p>Већим процентом лица са инвалидитетом који су обухваћени радно окупационим третманима очекивано је да ће се умањити измијештање лица са инвалидитетом из биолошких породица и побољшати квалитет живота свих чланова породице. Континуиран и циљано усмјерен рад са малољетницима чије је понашање у ризику условило би смањен рецидивизам, те бржа ресоцијализација малољетника.</p> <p>Кроз укључивање породица у предбрачно савјетовалиште и савјетовалиште за породице које су у ризику од раздвајања превенирали бисмо раздвајања породица, развој дисфункционланости и утицали на смањење стопе насиља и других дисфункционалних образаца понашања у породицама.</p>		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 150.000,00 КМ Извор: 100% буџет општине		
Период спровођења мјере	2022-2028. године		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Центар за социјални рад		
Носиоци спровођења мјере	Центар за социјални рад, Министарство здравља и социјалне заштите		
Циљне групе	Лица са инвалидитетом, млади са поремећајима у понашању, породице у ризику од раздвајања, млади брачни парови		

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: ВИСОК КВАЛИТЕТ САДРЖАЈА И УСЛУГА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ		
Приоритет	Приоритет 2.5: Унапређена подршка младима		
Назив мјере	Мјера 2.5.1. Унапређена подршка младим брачним паровима (стамбена питања, вртићи, запошљавање)		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Посебну пажњу је потребно посветити подршци за младе брачне парове, која се може пружити кроз подршку у рјешавању стамбеног питања (субвенционисана станоградња, повољнији кредити), подршком у запошљавању коју треба провести у блиској сарадњи локалне управе, Завода за запошљавање и привредних субјеката, али и кроз обезбјеђивање садржаја као што је довољан капацитет и приступачна цијена вртића, те осигурана набавка бесплатних уџбеника за све ученике основних школа.</p> <p>Општина Прњавор је свјесна демографских проблема са којима се сусреће, и у складу с тим, већ годинама издваја средства из буџета за помоћ младим брачним паровима. Подршка породицама се огледа у суфинансирању вантјелесне оплодње, новчане помоћи приликом рођења дјетета, набавци бесплатних уџбеника за све ученике основне школе, међутим, да би се створили услови за проширење породице и рјешавање горућих демографских проблема потребно је, поред постојећих мјера материјалне природе, приступити увођењу и других мјера (нпр. мјере из области комуналних услуга). Тако би се значајно унаприједили услови за живот породица.</p>		
Кључни стратешки пројекти	Н/А		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Висина средстава издвојених за помоћ младим брачним паровима	390.000 КМ годишње	500.000 КМ годишње
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Унапређујући мјере подршке младим брачним паровима ставиће се у фокус популаризација породице, њеног живота и развоја, како би се младима, указало на значај формирања породице. Здрава породица је основ развоја човјека и реализација било које активности која доприноси правилном развоју породице ће позитивно утицати на свеукупни развој једне локалне заједнице.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 3.000.000,00 КМ Извор: 90% Буџет општине Прњавор 10% донатори		
Период спровођења мјере	2022-2028. година		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Општина Прњавор		
Носиоци спровођења мјере	Општина Прњавор, НВО, привредни субјекти		
Циљне групе	Млади брачни парови, родитељи са малом дјецом		

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: ВИСОК КВАЛИТЕТ САДРЖАЈА И УСЛУГА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ
Приоритет	Приоритет 2.5: Унапређена подршка младима

Назив мјере	Мјера 2.5.2. Унапређена подршка младима (предузетништво, запошљавање, активности НВО)		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Активности које проводи Омладински центар и друге организације и институције које се баве подршком младима се могу додатно унаприједити провођењем активности у областима подршке младима у запошљавању, што може да укључује запошљавање у привредним субјектима који послују у Прњавору, али и подршку предузетницима у циљу самозапошљавања (савјетодавна и финансијска подршка), док додатни садржаји (обуке, радионице и слично) могу да буду понуђени кроз активности НВО. Пружајући подршку младима кроз „Start-up“ предузетништво, општина подстиче јачање предузетничке културе и веће ангажовање младих у области предузетништва. Кроз ангажман у Омладинском центру, али и другим невладиним организацијама, остварује се активније учешће младих у многим сферама друштвеног живота.		
Кључни стратешки пројекти	Н/А		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Број младих који су основали „Start-up“ предузећа	0	30
	Број пројеката реализованих кроз програм Омладинске банке (или кроз рад Омладинског центра)	0	50
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Подржавајући омладински рад и стваралаштво кроз финансирање рада формалних организација и суфинансирање пројеката неформалних група младих, ова група становништва добија потребну пажњу од стране локалне заједнице, која им је неопходна у овој фази живота како би стекли почетна искуства из разних области друштвеног живота (предузетништво, запошљавање, омладинске активности и др.).		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 350.000,00 КМ Извор: 70% Буџет општине Прњавор 30% донатори		
Период спровођења мјере	2022-2028. година		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Општина Прњавор		
Носиоци спровођења мјере	Омладинске организације, неформалне групе младих		
Циљне групе	Млади старости до 30 година		

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: ЗАШТИЂЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА УЗ ОДРЖИВО КОРИШТЕЊЕ ЛОКАЛНИХ РЕСУРСА
Приоритет	Приоритет 3.1: Унапређен систем управљања чврстим отпадом

Назив мјере	Мјера 3.1.1. Унапређена комунална инфраструктура за збрињавање чврстог отпада (претоварне станице, зелена острва)		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Збрињавање чврстог отпада је изазов којем треба посветити посебну пажњу у наредном периоду, са фокусом на унапређење материјалних средстава комуналног предузећа (возила за транспорт отпада), те успостављање трансфер станице/депоније (уређење и опремање локалитета). Кључни стратешки пројекат је Изградња трансфер станице на нивоу јединице локалне самоуправе и набавка опреме за комуналну дјелатност управљања отпадом.		
Кључни стратешки пројекти	Кључни стратешки пројекат је Изградња трансфер станице на нивоу јединице локалне самоуправе и набавка опреме за комуналну дјелатност управљања отпадом. Јединица локалне самоуправе надлежна је за одређивање локације односно изградњу и успостављање трансфер станице, гдје ће се вршити сакупљање, складиштење, раздвајање или претовар отпада до момента транспорта до постројења за третман или одлагање односно регионалне депоније. План је да се трансфер станица технички опреми за привремено чување отпада на локацији, чиме се смањују трошкови транспорта до регионалне депоније у Рамићима. У оквиру овог пројекта, у стратешком периоду је планирана и набавка опреме за комуналну дјелатност управљања отпадом (возила, механизација, контејнери и др.). Процијењена вриједности пројекта је 350.000,00 КМ.		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Број возила за транспорт	5	8
	Број опреме за прикупљање отпада	88	120
	Број домаћинстава обухваћених прикупљањем отпада	3.761 урбано 4.351 рурално	Повећање најмање 10%
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Изградњом капацитета за унапређење система управљања чврстим отпадом подстиче се поновно укључивање отпадних материјала у производне процесе, чиме се остварује уштеда у искориштавању природних ресурса. Досадашњи концепти у планирању система управљања отпадом, суочени су са људским и технолошким развојем који проузрокују све веће потребе људи. С тим у вези потребно је повећање стандарда на које је потребно одговорити паралелно са укључивањем друштвених актера, едукацијом и повећањем свијести грађана о важности правилног управљања комуналним и другим врстама отпада.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 1.000.000,00 КМ Извор: 50 % Општина Прњавор и КП Парк а.д. Прњавор; 10 % Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске 40 % Влада РС		
Период спровођења мјере	2022-2028. године		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Општина Прњавор		
Носиоци спровођења мјере	Општина Прњавор, КП Парк а.д. Прњавор		
Циљне групе	Комунално предузеће, грађани општине Прњавор		

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: ЗАШТИЂЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА УЗ ОДРЖИВО КОРИШТЕЊЕ ЛОКАЛНИХ РЕСУРСА
---------------------------------	---

Приоритет	Приоритет 3.1: Унапређен систем управљања чврстим отпадом		
Назив мјере	Мјера 3.1.2. Уведена модерна рјешења рециклаже		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Унапређење капацитета за збрињавање чврстог отпада треба да обухвати и увођење модерних рјешења за рециклажу, што може да обухвата уређење и опремање локалитета за селекцију и рециклажу, те за пријем посебних врста отпада, као што су гума и стакло.</p> <p>Кључни стратешки пројекат је Изградња центра за сакупљање и селекцију отпада – рециклажни центар.</p> <p>Према Закону о управљању отпадом („Службени гласник Републике Српске“, број 111/13, 103/15 и 70/20), јединица локалне самоуправе обезбјеђује и опрема центре за сакупљање комуналног отпада који није могуће одложити у контејнере за комунални отпад. Организовање и начин селекције и сакупљања отпада ради рециклаже уређује се локалним планом управљања отпадом. У складу с тим, дефинише се кључни стратешки пројекат „Изградња центра за сакупљање и селекцију отпада – рециклажни центар“ чија реализација ће унаприједити систем управљања чврстим отпадом.</p>		
Кључни стратешки пројекти	<p>Кључни стратешки пројекат је Изградња центра за сакупљање и селекцију отпада – рециклажни центар. Према Закону о управљању отпадом („Службени гласник Републике Српске“, број 111/13, 103/15 и 70/20), јединица локалне самоуправе обезбјеђује и опрема центре за сакупљање комуналног отпада који није могуће одложити у контејнере за комунални отпад. Организовање и начин селекције и сакупљања отпада ради рециклаже уређује се локалним планом управљања отпадом. Реализација пројекта ће унаприједити систем управљања чврстим отпадом. Процијењена вриједности пројекта је 200.000,00 КМ.</p>		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Количине издвојеног и преузетог амбалажног и рециклираног отпада	0	6.897,60 (5%)
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	<p>Рециклажа отпада као један од циљева управљања отпадом доприноси укупном смањењу настајања отпада чиме се постиже искориштење вриједних својстава отпада као материјалне сировине, смањење волумена отпада и дјелимично или потпуно смањење штетних утицаја на животну средину.</p> <p>Примарна селекција отпада је веома битна у систему за управљање отпадом. Да би се примарна селекција увела, поред неопходне инфраструктуре за селектовано одвајање отпада, потребно је да се и становништво укључи у цијели систем. Да би становништво разврставало отпад на мјесту настанка неопходно је константно подизање свијести грађана о важности успостављања селекције отпада на мјесту настанка и утицаја који се истим јавља на животну средину. Увођење примарне сепарације, као и њен развој захтевају додатно ангажовање свих актера укључених у регионални систем, због чега је од велике важности развој систематске међуопштинске сарадње, као и координација ових активности од стране регионалног предузећа.</p> <p>У склопу информативних, промотивних и едукативних активности потребно је, у складу са хијерархијом управљања отпадом, подстицати смањење настанка отпада, поновну употребу и правилно разврставање на месту настанка, као и правилно поступање са опасним отпадом и отпадом који се не смије одлагати заједно са осталим комуналним отпадом. Значајан допринос у области едукације грађана са циљем развоја примарне селекције отпада треба да имају и организације цивилног друштва.</p>		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	<p>Износ: 300.000,00 КМ</p> <p>Извор: 50 % Општина Прњавор и КП Парк а.д. Прњавор; 40 % Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, 10 % Донатори</p>		

Период спровођења мјере	2022-2028. године
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Општина Прњавор
Носиоци спровођења мјере	Општина Прњавор, КП Парк а.д. Прњавор
Циљне групе	Комунално предузеће, грађани општине Прњавор

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: ЗАШТИЂЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА УЗ ОДРЖИВО КОРИШТЕЊЕ ЛОКАЛНИХ РЕСУРСА		
Приоритет	Приоритет 3.2: Побољшан систем заштите вода		
Назив мјере	Мјера 3.2.1. Унапређена инфраструктура за пречишћавање вода		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Иако се ради о изузетно захтјевној интервенцији, имајући у виду да тренутно ови капацитети нису изграђени, ипак је потребно приступити постепеном рјешавању овог проблема, од израде потребне документације до изградње инфраструктуре према дефинисаним приоритетима, за шта је потребно у највећој могућој мјери користити екстерне изворе финансирања. У складу са могућностима (доступним средствима која ће се моћи користити за финансирање ових активности) прије свега је потребно израдити пројектну документацију (студије изводљивости, грађевински пројекат, итд) и обезбиједити све потребне дозволе што је за ову врсту инфраструктурних радова веома сложена активност.		
Кључни стратешки пројекти	Н/А		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Израђена пројектна документација за пречистач вода	0	1
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Проблем пречишћавања вода је свакако један од најзначајнијих проблема који се јавља у области заштите животне средине и одрживог кориштења ресурса. Управо из тог разлога потребно је систематски, стручно, на најбољи могући начин приступити рјешавању истог. Израда пројектне документације, обезбјеђивање дозвола и изградња потребне инфраструктуре ће захтијевати дужи временски период и већа финансијска улагања, међутим, резултати ће свакако бити видљиви и огледаће се у побољшаном систему заштите вода, односно, у смањењу штетних утицаја на животну средину.		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 50.000,00 КМ Извор: 50 % Општина Прњавор и КП Парк а.д. Прњавор; 40 % Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, 10 % Донатори		
Период спровођења мјере	2022-2028. године		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Општина Прњавор		
Носиоци спровођења мјере	Општина Прњавор, КП Парк а.д. Прњавор		
Циљне групе	Комунално предузеће, грађани општине Прњавор		

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: ЗАШТИЋЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА УЗ ОДРЖИВО КОРИШТЕЊЕ ЛОКАЛНИХ РЕСУРСА		
Приоритет	Приоритет 3.3: Унапређено управљање енергијом у јавном и приватном сектору		
Назив мјере	Мјера 3.3.1. Уведене мјере енергетске ефикасности, кориштења обновљивих извора енергије, енергетског менаџмента у јавном сектору		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>У складу са постојећом регулативом и преузетим обавезама у оквиру потписаних споразума, те користећи расположиве екстерне изворе финансирања, потребно је дефинисати приоритете (јавна расвјета, објекти), припремити документацију и извести интервенцију.</p> <p>Кључни стратешки пројекат је Примјена мјера енергетске ефикасности и имплементација енергетског менаџмента у јавном сектору.</p>		
Кључни стратешки пројекти	<p>Кључни стратешки пројекат је Примјена мјера енергетске ефикасности и имплементација енергетског менаџмента у јавном сектору.</p> <p>Примјеном мјера енергетске ефикасности и имплементацијом енергетског менаџмента у јавном сектору испуњавају се циљеви Споразума градоначелника за климу и енергију до 2030. године. Ове мјере подразумевају утопљавање објеката, замјену кровне конструкције, замјена столарије, увођење система гријања (хлађења) на еколошка горива итд. Општина Прњавор има иницијалну обавезу за смањење емисије стакленичких гасова и интегрисање прилагођавања климатским промјенама.</p> <p>Прилагођавање климатским промјенама подразумева предвиђање штетних ефеката климатских промјена и предузимање одговарајућих мјера како би спријечили или смањили штету коју ти ефекти могу узроковати те искористили прилике које се у том процесу могу отворити.</p> <p>Успостављање енергетског менаџмента у јавном сектору је основна мјера за уштеду енергије. Системом организованог управљања енергијом постиже се рационално коришћење енергије, смањење трошкова за енергију, подстицање одговорног понашања према енергији и спровођења мјера за ефикасно коришћење енергије.</p> <p>Споразумом градоначелника за климу и енергију, општина Прњавор такође се обавезује смањити емисије CO₂ за најмање 40% до 2030. године, ефикаснијом употребом енергије и већом употребом обновљивих извора енергије односно подстицањем примјене потенцијала обновљивих извора енергије.</p> <p>Процијењена вриједности пројекта је 3.500.000,00 КМ.</p>		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Потрошња енергије у јавном сектору (јавне зграде у надлежности општине)	8.722,75 MWh / годишње	Смањење за 40%
	Број субјеката из јавног сектора обухваћених пројектима/мјерама подршке	0	15
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	<p>Примјеном мјера енергетске ефикасности и имплементацијом енергетског менаџмента у јавном сектору постиже се декарбонизација локалног територија и допринос ограничавању просјечног глобалног пораста температуре испод 2°C према међународном климатском споразуму. Утиче на повећање отпорности локалног територија те у том смислу јачање капацитета за прилагођавање неизбјежним утицајима климатских промјена. Омогућује се универзални приступ сигурној, одрживој и ценовно доступној енергији свим грађанима те тиме придонио унапређењу квалитета и стандарда живота те повећању енергетске сигурности.</p>		

Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 3.500.000,00 KM Извор: 15 % Општина Прњавор, 5 % Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, 70 % Влада РС 10 % Донатори
Период спровођења мјере	2022-2028. године
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Општина Прњавор
Носиоци спровођења мјере	Општина Прњавор
Циљне групе	Јавне установе, институције и организације

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: ЗАШТИЂЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА УЗ ОДРЖИВО КОРИШТЕЊЕ ЛОКАЛНИХ РЕСУРСА		
Приоритет	Приоритет 3.3: Унапређено управљање енергијом у јавном и приватном сектору		
Назив мјере	Мјера 3.3.2. Уведене мјере енергетске ефикасности, кориштења обновљивих извора енергије, енергетског менаџмента у привреди		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Пошто се у наредном периоду може очекивати раст цијена енергије, потребно је промовисати и подржати мјере које ће привредним субјектима омогућити да се на вријеме и на прави начин суоче са овим изазовима, како би одржали конкурентност. Поред промотивних и едукативних активности које треба да информису предузећа о могућим интервенцијама и њиховим ефектима и које могу да обухватају размјену искустава између привредних субјеката (умрежавање), активности могу да садрже и конкретне пројекте у предузећима од аудита и дефинисања приоритетних унапређења до извођења пројеката којима се дефинисана унапређења имплементирају у предузећима. Кључни стратешки пројекат је Примјена мјера енергетске ефикасности, обновљивих извора енергије и имплементација енергетског менаџмента у привредном сектору.		
Кључни стратешки пројекти	Кључни стратешки пројекат је Примјена мјера енергетске ефикасности, обновљивих извора енергије и имплементација енергетског менаџмента у привредном сектору. Осим савјетодавне улоге, локална самоуправа пружа подршку у процесима издавања дозвола за енергетске сертификате и исходавање дозвола за градњу објеката обновљивих извора енергије и друге енергетске инфраструктурне пројекте. Привредном сектору потребно је пружити подршку за примјену мјера енергетске ефикасности, кориштења обновљивих извора енергије и имплементацију енергетског менаџмента кроз едукације и информисање о климатским промјенама, енергетској ефикасности и одрживости, затим конкурентности на тржишту кроз увођење ISO 50001 стандарда за систем менаџмента енергијом, који обезбеђује организацијама рационално управљање енергијом и ниже трошкове пословања. На тај начин успоставља се програм уштеде енергије којим се остварује енергетска ефикасност и конкурентније пословање. Аудит је посебно интересантан за компаније у области индустријских сегмената високих енергетских потреба и за компаније на које се директно односе законски прописи о гасовима са ефектом стаклене баште. Процијењена вриједности пројекта је 3.000.000,00 KM.		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности	Циљне Вриједности (последња година спроведбе)

	(година израде стратешког документа)	стратешког документа)
Број издатих енергетских сертификата	0	15
Број привредних субјеката обухваћених пројектима/мјерама подршке	0	15
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Енергија је од кључног значаја за организацијске операције и може бити велики трошак организације, без обзира на њихову дјелатност. Оптимизацијом утрошка енергије кроз ланац производње, од сировина до рециклаже, остварују се уштеде економских трошкова енергије у организацији, исцрпљивање природних ресурса, а постиже се смањене утицаја на климатске промјене.	
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	Износ: 3.000.000,00 КМ Извор: 80 % предузећа и предузетници са подручја општине Прњавор 10 % Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, 10 % Донатори	
Период спровођења мјере	2022-2028. године	
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Општина Прњавор	
Носиоци спровођења мјере	Предузећа и предузетници са подручја општине Прњавор	
Циљне групе	Привредници и предузетници на подручју општине Прњавор	

Веза са стратешким циљем	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: ЗАШТИЋЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА УЗ ОДРЖИВО КОРИШТЕЊЕ ЛОКАЛНИХ РЕСУРСА
Приоритет	Приоритет 3.3: Унапређено управљање енергијом у јавном и приватном сектору
Назив мјере	Мјера 3.3.3. Унапређење у снабдијевању и потрошњи енергије у становању (енергетска ефикасност, обновљиви извори енергије)
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Рационално управљање енергијом је веома значајно и из угла потрошње у домаћинствима, гдје такође постоји значајан простор за побољшања у погледу унапређења енергетске ефикасности објеката и кориштења обновљивих извора енергије, гдје је потребно пружити савјетодавну и финансијску подршку. Кључни стратешки пројекат је Примјена мјера енергетске ефикасности и кориштења обновљивих извора енергије у стамбеном сектору кроз програме подстицаја.
Кључни стратешки пројекти	Кључни стратешки пројекат је Примјена мјера енергетске ефикасности и кориштења обновљивих извора енергије у стамбеном сектору кроз програме подстицаја. Примјена мјера енергетске ефикасности и кориштења обновљивих извора енергије у стамбеном сектору од изузетне је важности. Ове мјере подразумевају утопљавање објеката, замјену кровне конструкције, замјена столарије, увођење система гријања (хлађења) на еколошка горива итд. С тим у вези локална заједница посебну пажњу и активности треба усмјерити на смањење потрошње енергије и емисија CO ₂ у стамбеном сектору, јер анализирајући сектор зградарства највећи удио у укупним емисијама имају управо стамбени објекти са чак 95,29%. Потребно је увести програме подстицаја и друге облике грантова за примјену мјера енергетске ефикасности и кориштење обновљивих извора енергије за власнике индивидуално стамбених објеката и зграде колективног становања у

	<p>сарадњи са заједницама етажних власника. Осим тога, планирају се и активности на подизању свијести становништва о предностима кориштења обновљивих извора енергије и начинима постизања енергетске ефикасности.</p> <p>Процијењена вриједности пројекта је 8.500.000,00 КМ.</p>		
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори	Полазне Вриједности (година израде стратешког документа)	Циљне Вриједности (последња година спроведбе стратешког документа)
	Потрошња енергије у стамбеном сектору	485.710 MWh/ 283,12 kWh/m ²	40% смањење
	Број субјеката подржаних у провођењу мјера ЕЕ/ОИЕ у становању	0	50
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	<p>Анализом енергетске потрошње стамбеног сектора општине Прњавор, закључује се да је специфична потрошња енергије висока, те да гријање стамбених објеката чини 92% удјела укупне потрошње енергије. Постојећи стамбени фонд је енергетски неефикасан, те је потребно спровести мјере за повећање енергетске ефикасности како би се емисије гасова са ефектом стаклене баште смањиле за 40% до 2030. године.</p> <p>Подизање свијести грађанства о предностима кориштења обновљивих извора енергије и начинима постизања енергетске ефикасности, као и обука о наведеним мјерама и друге промотивне активности могу имати висок допринос остваривању наведеног приоритета.</p>		
Индикативна финансијска пројекција са изворима финансирања	<p>Износ: 8.500.000,00 КМ</p> <p>Извор: 10 % Општина Прњавор 5% Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске 5 % Донатори 80 % Грађани</p>		
Период спровођења мјере	2022-2028. године		
Институција одговорна за координацију спровођења мјере	Општина Прњавор		
Носиоци спровођења мјере	Општина Прњавор Одјељење за стамбено-комуналне послове и инвестиције Заједнице етажних власника		
Циљне групе	Власници стамбених објеката на подручју општине Прњавор		